

Magyar Turizmus Rt.

A Budapest-közép-dunavidéki régió turisztikai stratégiája

Jelentés

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS.....	4
1.1 A DOKUMENTUM CÉLJA.....	4
1.2 FEJLESZTÉSI STRATÉGIA ILLESZKEDÉSE AZ ORSZÁGOS TURISZTIKAI ÉS A REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁHOZ.....	4
1.2.1 Kivonat az Országos Területfejlesztési Konceptióból (2005).....	5
1.2.2 Kivonat az NTS-ből.....	8
1.2.3 Kivonat a Közép Magyarországi Régió Stratégiai Tervéből (2007-2013).....	9
1.2.4 Kivonat a Közép-Magyarországi Régió Operatív Programjából (2007-2013).....	13
1.2.5 Kivonat a Duna- Ipoly Nemzeti Park Hatéves Fejlesztési Tervéből	15
1.3 PARTNERSÉGI FOLYAMAT BEMUTATÁSA.....	16
1.4 PRIMER ADATGYŰJTÉS.....	16
2. RÖVID HELYZETELEMZÉS	18
2.1 ÁLTALÁNOS, FÖLDRAJZI ELHELYEZKEDÉS.....	18
2.2 RÉGIÓ ÁLTALÁNOS GAZDASÁGI-TÁRSADALMI HELYZETE.....	18
2.3 A TURIZMUS KÍNÁLATÁNAK VÁLTOZÁSA	19
2.4 A TURISTAFOGADÁS FELTÉTELEI	20
2.4.1 Közlekedés.....	20
2.4.2 Szálláshely és vendéglátás.....	21
2.4.3 Települési arculat, épített örökségek.....	24
2.4.4 Környezeti állapot és egyéb (köz)szolgáltatások	24
2.5 EMBERI ERŐFORRÁS - TURIZMUSBAN DOLGOZÓK KÉPZETTSÉGE.....	25
2.6 TURIZMUS SZERVEZETI RENDSZERE A RÉGIÓBAN	25
2.6.1 Régió turizmusának irányítását meghatározó szervezetek	26
2.6.2 Civil szervezetek és a Tourinform hálózat.....	27
2.6.3 Budapest.....	28
2.7 TURIZMUS KERESLETE	29
2.8 A RÉGIÓ KORÁBBI TURISZTIKAI CÉLÚ FEJLESZTÉSE TAPASZTALATAINAK, EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA.....	37
3. SWOT ELEMZÉS.....	38
4. JÖVŐKÉP.....	44
4.1 AZ ELSŐDLEGES ADATGYŰJTÉS EREDMÉNYEI.....	44
4.1 A JAVASOLT JÖVŐKÉP.....	44
5. FEJLESZTÉSI STRATÉGIA	45
5.1 ÁTFOGÓ CÉL, ILLETVE RÉSZCÉLOK LEÍRÁSA	45
5.1.1 Együttműködés fejlesztése.....	45
5.1.2 Élmenylánc(ok) létrehozása.....	46
5.1.3 A humán erőforrások fejlesztése.....	47
5.2 AZ ÁTFOGÓ CÉLOK MÉRÉSE ÉRDEKÉBEN INDIKÁTOROK MEGHATÁROZÁSA.....	47
5.3 RÉGIÓ TURISZTIKAI KÍNÁLATA ALAPJÁN A PREFERÁLT CÉLCSOPORTOK, ÉS KAPCSOLÓDÓ TERMÉKEK.....	49
5.4 FEJLESZTÉSI IRÁNYOK ÖSSZEFOGLALÁSA ÉS INDOKLÁSA.....	50
6. FEJLESZTÉSI IRÁNYOK (PRIORITÁSOK)	55
6.1 A TURIZMUS KÍNÁLATA A RÉGIÓBAN	55
6.1.1 Fejlesztési irányok.....	56
6.2 A TURISTAFOGADÁS FELTÉTELEI.....	58
6.2.1 Közlekedés.....	59
6.2.1.1 Budapest.....	59
6.2.1.2 Budapesten kívüli régió.....	60

6.2.2 Szálláshelyek.....	60
6.2.2.1Budapest.....	60
6.2.2.2Budapesten kívüli régió.....	60
6.2.3 Vendéglátás	60
6.2.3.1Budapest.....	60
6.2.3.2Budapesten kívüli régió.....	61
6.2.4 Települési arculat, épített örökségek	61
6.2.4.1Budapest.....	61
6.2.4.2Budapesten kívüli régió.....	62
6.2.5 Környezeti állapot és egyéb (köz)szolgáltatások.....	62
6.2.5.1Budapest.....	62
6.2.5.2Budapesten kívüli régió.....	62
6.3 EMBERI ERŐFORRÁSOK	63
6.4 TURIZMUS SZERVEZETI ÉS MŰKÖDÉSI RENDSZERE A RÉGIÓBAN	64
7.CÉLOK ÉS A FEJLESZTÉSI IRÁNYOK VÁRHATÓ HATÁSAI, EREDMÉNYEINEK SZÁMSZERŰSÍTÉSE	66
8.KÖLTSÉGTERV	70
9.MEGVALÓSÍTÁS FOLYAMATA, MONITORING RENDSZER BEMUTATÁSA	71
10.MELLÉKLETEK.....	74
10.1 A DESZTINÁCIÓFEJLESZTÉS ELEMEI AZ NTS-BEN.....	74
10.2 DINPI TURIZMUST KÖZVETLENÜL ÉRINTŐ CÉLJAI FONTOSSÁGI SORRENDELÉN	77
10.3 Az OTK CÉLRENDSZERE.....	78
10.4 ALKALMAZOTT KÉRDŐÍVEK.....	79
10.4.1 Önkormányzati kérdőív.....	79
10.4.2 Turisztikai/vendéglátó- és szabadidőipari szolgáltatói kérdőív.....	88
10.4.3 Kistérségi kérdőív.....	95

1. Bevezetés

A Xellum Kft. (továbbiakban Xellum), illetve szakértő partnere a Szemrédi Tanácsadó Bt. 2000. decemberében kapott közbeszerzési eljárás során megbízást a Magyar Turizmus Rt.-től a Budapest-közép-dunavidéki régió (továbbiakban BKD) korábbi turisztikai koncepciójának és fejlesztési programjának aktualizálására.

1.1 A dokumentum célja

A munka hátterét az alkotja, hogy a 2007-2013. közötti Európai Uniós tervezési időszakban a magyarországi régiók fejlesztési elképzelései között jelentős szerepet kap a turizmus. Ennek eredményeképpen a készülő regionális operatív program(ok) fontos részét fogják alkotni a régiós turizmusfejlesztési elképzelések. A tervezési feladatok várhatóan 2006. március végén fognak befejeződni, a II. Nemzeti Fejlesztési Terv (Nemzeti Stratégia Referenciakeret, NSRK) és az operatív programok ekkorra fognak véglegesé válni.

Ahhoz, hogy a tervezési munkába a turisztikai régiók megalapozott fejlesztési elképzelésekkel tudjanak bekapcsolódni, elengedhetetlen az aktuális helyzetképen alapuló, legalább 2013-ig előre tekintő regionális turisztikai célkitűzések meghatározása. Ennek érdekében szükséges az aktuális regionális fejlesztési stratégiák megalkotása.

A jelent stratégiaalkotás alapját a korábbi, 2000-ben készített regionális fejlesztési koncepció és terv jelenti, ezért jelen munkánk célja ezen anyagok aktualizálása.

Az Ajánlatkérő, utalva a regionális stratégiákkal kapcsolatos egyik legfontosabb elvárásra, azaz a Nemzeti turizmusfejlesztési stratégiához (NTS) való igazodásra, az NTS logikáját követve készítette el a jelen ajánlat alapját képező tematikát, amelyet követve kell a stratégiát elkészíteni.

A stratégia elkészítésében az alábbi elvárásoknak is igyekeztünk megfelelni:

- A stratégia fókuszált, meghatároz egyértelmű célokat és prioritásokat,
- A kidolgozott stratégia 2013-ig szól,
- A helyzetértékelés az elérhető legaktuálisabb adatokon alapszik,
- A célkitűzések és a fejlesztési irányok, bemutatva a kapcsolódási pontokat, összhangban vannak a Regionális Fejlesztési Ügynökség régióval összefüggő, valamint ezen belül a turizmussal kapcsolatos fejlesztési elképzeléseivel,
- A stratégia, az NTS-hez illeszkedve tartalmazza a korábbi változathoz képest új elveket (pl. az életminőség, tágran értelmezett esélyegyenlőség).

1.2 Fejlesztési stratégia illeszkedése az országos turisztikai és a regionális fejlesztési stratégiához

A fejlesztési stratégiának nemcsak az NTS-hez való kapcsolatát kell elemeznünk, illetve kapcsolódását megteremtünk, hanem szükséges a más, regionális, nemzeti, illetve speciális szerepe folytán akár szervezeti stratégiák vonatkozó, tehát a régió turizmusát közvetlenül és közvetve érintő részeinek elemzése is. Munkánk

során az alábbi stratégiákat, terveket vizsgáltuk:

- Országos Területfejlesztési Konceptió (2005)
- Közép-magyarországi Régió Stratégiai Terve (2007-2013)
- Közép-magyarországi Régió Operatív Programja (2007-2013)
- A Közép-magyarországi régió Innovációs Stratégiája és Akcióterve (2005)
- Duna-Ipoly Nemzeti Park Hatéves Fejlesztési Terve (2003)
- Budapest Turisztikai Stratégiája (2005) – amelyben foglaltak a fejlesztési irányok meghatározásakor fogunk fokozottan figyelembe venni, a helyzetértékelés szakaszában az abban szereplő megállapításokat adottságnak tekintjük, azokat nem ismertjük külön.

1.2.1 Kivonat az Országos Területfejlesztési Konceptióból (2005)

A 2020-ig érvényes Országos Területfejlesztési Konceptió (OTK) célja, hogy kijelölje az ország közép- és hosszú távú területfejlesztési politikai célkitűzéseit és prioritásrendszerét, valamint a területi szempontok konzekvens érvényesítésének feltételeit, mind az ágazati szakpolitikák, mind az országos, regionális, térségi programok kidolgozásához. Ezáltal megadja a nemzeti fejlesztési tervezés területi kereteit is.

Az átfogó célok között a turizmus az alábbi témák keretében jelenik meg:

- **Térségi versenyképesség fejlesztése**
 - Regionális és helyi menedzsment szervezeti fejlődése, stratégiák ösztönzése
 - Regionális és települési marketing-kommunikáció erősítése
 - Turisztikai infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése
- **Fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem**
 - A kulturális örökség és a társadalmi identitás helyi-térségi értéknövelő kezelése és erősítése

Területi prioritások között a szakpolitikák számára a turizmuspolitika szintén fontos szerepet kap feladatként megfogalmazva:

- A területi koncentráció csökkentését,
- A falusi és a vidékies térségekbe irányuló öko- és aktív turizmusnak a népszerűsítése alapvető térségfejlesztést (is),
- A vonzerők, szolgáltatások, a turisztikai infrastruktúra és a marketing térségileg összehangolt, integrált rendszereinek megteremtését,
- A desztináció menedzsment szervezetek felállítását,
- Tematikus hálózatok kialakítása,
- Az egészségturisztikai és az egyéb kínálat térségileg összehangolt fejlesztését,
- A határ menti térségek esetén a kétoldalú szakmai és kulturális kapcsolatokat

intenzívebbé tételét.

Az OTK, más dokumentumokhoz hasonlóan utal a területi célok érvényesítését szolgáló intézmény- és eszközrendszer fejlesztésének szükségességére kiemelve a regionalizmus, a regionális hálózatépítés és partnerség előmozdításának szerepét.

Országos területi célok között az OTK Budapest kiemelt helyen szerepelteti utalva annak „**Versenyképes metropolisz-térség**” pozíciójára, amely nemcsak az ország, hanem a Balkán és részben Kelet-Európa térségének legfontosabb gazdasági kapujává kell válnia. Mindehhez kapcsolódóan az OTK részcélként fogalmazza meg a „**nemzetközi turisztikai és kulturális központ**” szerep erősítését.

A dokumentum mindemellett utal:

- A **Duna-mente fenntartható fejlesztésének** kérdésére, pl. a vízi- és az ökoturizmus területén (pl. a mezőgazdasági, halászati, erdő- és vadgazdálkodási, ökoturisztikai- és infrastruktúra-fejlesztések összehangolásával), illetve
- A **termálvízkinccs** integrált térségi hasznosítására a kínálat differenciálásával és hálózatok létrehozásával

A Budapestet is magában foglaló központi „**kreatív**”-nak hívott régió számára az OTK az alábbi célokat fogalmazza meg (csak a turizmus valamilyen formában érintő célokat bemutatva):

- **A régió gazdasági versenyképességének növelése területén**
 - KKV-k versenyképességének növelése, elsősorban a technológia-intenzív iparágak, az üzleti és informatikai szolgáltatások, a kulturális gazdaság, a turizmus és szabadidő-gazdaság, a környezetvédelmi ipar, kutatás-fejlesztés, innováció területén, klaszterek, beszállítói hálózatok ösztönzésével;
 - Budapestnek az európai városhálózatban betöltött szerepének erősítése, a határon átnyúló regionális funkciók, a vállalati regionális központok jelenléte, az üzleti szolgáltatások, és az innováció fejlesztésével;
 - a gazdasági fejlettség területi különbségeinek mérséklése;
 - tudásváros-tudásrégió pozíció javítása érdekében az innovációs és adaptációs készség, a kommunikációs infrastruktúra fejlesztése és a K+F-„tudásipari” központ szerep erősítése;
 - a turisztikai és szabadidős kínálat bővítése és színvonalának emelése, a kiaknázatlan elemek (gyógyfürdők, területileg kiegyensúlyozatlan szolgáltató rendszer, hiányos marketing) aktivizálásával.
 - a kulturális gazdaság feltételeinek javítása, egységeinek fejlesztése.
- **Társadalmi kohézió erősítése területén**
 - A meglévő szolgáltatások színvonalának emelése, új humán szolgáltatások bevezetése;
 - Új, innovatív humán szolgáltatások létrehozásának támogatása a szakember-ellátottság javítására, helyenként a szakmai színvonal

emelése.

- Az egészségügyi, szociális, kulturális közszolgáltatások elérhetőségének és színvonalának területi összehangolása, igazítása a szuburbanizáció demográfiai változásaihoz elsősorban az agglomerációs övezetben;
- Az egészségügyi, szociális, kulturális és oktatási intézmények infrastrukturális állapotának javítása (rekonstrukció, technikai eszközök, berendezések);
- Az „alkonygazdaság” fellendítése, a növekvő arányú idős népesség kulturális, rekreációs, közösségi aktivitásának megfelelő szolgáltatások, lehetőségek biztosítása, életminőségének javítása.

▪ Élhető régió megvalósítása

- Természeti- és épített környezet védelme és fejlesztése, A régió környezetvédelmi és természetvédelmi infrastruktúrájának fejlesztése;
- Környezet- és természetvédelmi szemlélet erősítése a régió társadalmának minden szintjén;
- A természetes zöldfelületi egységek, vízbázis-védelmi területek védelme, az ezek közötti természetes kapcsolat, zöldfelületi rendszer kialakítása és megóvása;
- A város- és település-rehabilitáció felgyorsítása, a slumok felszámolása;
- Települési és kerületi (al)központok fejlesztése, revitalizálása, szolgáltatások, új funkciók megtelepedésének ösztönzése („Főutca-program”);
- A régióban elérhető rekreációs lehetőségek bővítése, a kulturális, sport és a regenerálódást segítő programok szélesítése.
- A közösségi közlekedés fejlesztése, környezetkímélő közlekedési rendszer erősítése
- Új – elsősorban haránt-irányú – közlekedési kapcsolatok kiépítése, Budapesten belül és kívül egyaránt,
- A közösségi közlekedés versenyképességének növelése, intermodális csomópontok fejlesztésével, a levegő- és zajszennyezés csökkentése érdekében;
- Az alternatív közlekedési módok kihasználhatóságának elősegítése.
- Az együttműködések ösztönzése, a kommunikáció, a partnerség, az adat és információszolgáltatás elősegítése minden átfogó cél eléréséhez elengedhetetlen.

A régió területi céljai között pedig az alábbiakat találjuk:

- A Közép-Duna Völgy komplex fenntartható fejlesztése (összehangolt zöldfelületi rendszer, a városkörnyéki rekreáció tereinek megteremtése, szennyvízkezelési, vízbázis- és árvízvédelmi feladatok, vízi közlekedés),

- M0 gyűrű sávja fenntartható fejlődésének segítése,
- Termál klaszter létrehozása,
- Kiegyensúlyozott, többpólusú térszerkezet megteremtése Budapest és agglomerációs társközpontjai között,
- Budapest belső területeinek revitalizálása,
- Duna-Tisza közti rurális térségek felzárkóztatása,
- Ipoly-mente fejlesztése.

1.2.2 Kivonat az NTS-ből

Az NTS célrendszere komplex célokat fogalmaz meg, amelyek figyelembe vétele nem nélkülözhető a BKD turisztikai stratégiájának megfogalmazásakor. A BKD számára meghatározó átfogó NTS célok az alábbiak:

- **Emberközpontú és hosszú távon jövedelmező fejlődés**, ami az életminőség javításában, a hosszú távú és fenntartható fejlődés érdekében a turizmus környezetével való kapcsolatának a kiegyensúlyozottságában jelentkezik
- **A hazai turizmus versenyképességének növelése** a piaci pozíciót meghatározó tényezők optimalizálásával és a turisztikai vállalkozások jövedelmezőségének javítása (pl. az arculat és a vonzerő összetétel javításával és a szezonális csökkenésével)
- **A turizmus életminőségre gyakorolt hatásainak optimalizálása** A turizmus társadalomra, kulturális örökségre és környezetre gyakorolt hatásainak optimalizálásával (pl. a turisztikai tervezés folyamán a helyi szint bevonása, az alulról jövő kezdeményezések ösztönzése és felkarolásával, az egyes célterületek jellegzetességeinek megőrzésével, a turizmus természeti környezetre gyakorolt hatásainak számszerűsítésével)
- **A turistafogadás feltételeinek javítása** a turisztikai attrakciók elérhetőségének javításával (minden lehetséges közlekedési formára gondolva),
- **Turisták komfortérzetének növelése** komplex turisztikai tájékoztatórendszer működtetésével és a szolgáltatások és a turizmus igényeinek összehangolásával, valamint a piaci igényeknek megfelelő szálláshelykínálat és vendéglátás kialakítása
- **Attrakciófejlesztés**, amely megjelenik egyrészt a termék-, illetve kínálatfejlesztésben, valamint a desztinációfejlesztésben (mind regionális, mind pedig helyi szinten)
- **Kiemelt desztinációk fejlesztése**, ezen belül is Budapest, mint turisztika desztinációfejlesztése
- **Emberi erőforrás fejlesztése** az oktatási rendszer átalakításával, stabil foglalkoztatási környezet kialakításával, szemléletformálással, illetve a partnerség és az együttműködés ösztönzésével
- **Hatékony működési rendszer kialakítása** a regionális intézményrendszer átalakításával és a desztinációmenedzsment feltételeinek kialakításával

- Horizontális célok (élménylánc kialakítása, minőség és fenntarthatóság megvalósítása, esélyegyenlőség megvalósítása, ifjúsági turizmus, határon átnyúló turizmusfejlesztés) a BKD-ra is fokozottan vonatkoznak, hiszen pl. a régió egyes települései között igen jelentős eltérések vannak akár az életminőséget akár az esélyegyenlőséget tekintjük.

1.2.3 Kivonat a Közép Magyarországi Régió Stratégiái Tervéből (2007-2013)

A terv egyrészt meghatározza a térség közép- és hosszú távú cselekvési irányait, másrészt kijelöli a KMR fejlődési, fejlesztési irányait, céljait és prioritásait, támogatva az NFT2-ben megfogalmazandó Operatív Program intézkedéseit.

A dokumentum **helyzetelemzésben** megállapítja, hogy „...a KMR kiváló turisztikai adottságokkal rendelkezik, a lakosság egyre intenzívebben keresi a szabadidő-gazdaság kínálta lehetőségeket, a nemzetközi turisztikai folyosó részét képezi, ahol az idegenforgalmi infrastruktúra a többi régióhoz képest fejlett, nem jellemző annyira a szezonáltság, de térben erősen Budapestre koncentrálódik. Olyan nemzetközi vonzerőkkel rendelkezik, mint: komplex, relatív magas minőségű szolgáltatások, épített örökség, fesztiválok/rendezvények, gyógy- és termásvizek, üzleti turizmus, városlátogató turizmus. A Régió nemzetközi vonzerejét Budapest jelenti, míg a fővároson kívüli területek különböző (országos, regionális) értékű, vonzerőkkel rendelkeznek.”

Ugyanakkor ez a helyzetértékelés, hasonlóan több más dokumentumhoz is megállapítja, hogy „...még nincs meg a régióban a turisztikai területek és a szereplők intézményesített együttműködése, hiányzik a főváros és az egyes körzetek közös fellépése, az önkormányzatok és a vállalkozók összefogása”. Érdemes utalnunk arra, hogy a helyzetelemzés kiemelten foglalkozik, ugyanakkor kritikusan nyilvánít véleményt Budapestről, mint turisztikai desztinációról kiemelve annak értékeit és nemzeti, valamint regionális szerepét, de utal a főváros és így a turizmusát kedvezőtlenül érintő tényezők (pl. fürdők állapota, köztisztaság, a koordinálatlan fejlesztések vagy a Duna, illetve a régió ki nem használtsága).

A turizmus, illetve ehhez véleményünk szerint szorosan kapcsolódva a kulturális gazdaság a stratégia **SWOT** elemzésében is számos esetben megjelenik, jelezve annak régióban betöltött, illetve betölthető szerepét (megj.: B – elsősorban Budapestre jellemző, A – elsősorban az agglomerációra jellemző, M – elsősorban Pest megyére jellemző, R – elsősorban a régióra jellemző).

1. táblázat – A KMR Stratégiai Terv vonatkozó SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Kulturális gazdaság súlya jelentős – A	A megyei turisztikai kínálat gyengesége, szabadidős programkínálat fejletlensége, szálláskínálat kiegyensúlyozatlan – P
Beutazó turizmus első számú célterülete – B	Budapesti turisztikai adottságok kihasználatlanok (például gyógyfürdők, kiépítetlen területek, megalapozó feltételek) – B
A minőségi turizmus infrastruktúrája fejlettebb az országos átlagánál – B	Üzleti és konferencia turizmus feltételei nem elégségesek – R
Termálvíz készlet (alternatív energia a hő szempontjából) – R	A Dunakanyar kiemelt üdülőkörzet csak helyi igényeket szolgál ki – P
Nagyszámú műemlék, műemléki környezet, műemléki jelentőségű terület, illetve történelmi látványosságok – R	Regionális szintű információs, irányító rendszerek hiánya a turizmusban – R
Világörökség helyszínek B	A térségmarketing gyenge – R
Erősségek	Gyengeségek
A régió turisztikai szempontból vonzó – R	Turizmus önkormányzati szintű szabályozatlansága – R
A kulturális intézmények a régióban koncentrálnak – B	Turizmust támogató közlekedési kapcsolatok és parkolási feltételek hiánya (Ferihegy és belváros közvetlen kapcsolatának hiánya, buszparkoló, várakozók nem csak Budapest, de regionális szintű tervezettség szükséges) – B
A fővárosi kulturális rendezvények látogatottsága jelentős – B	A kerékpárút-hálózat nincs kiépítve, és a kapcsolódó egységek sem állnak rendelkezésre (például: tárolók) – R
Lehetőségek	Veszélyek
Üzleti, konferencia turizmus és kulturális turizmus célpontja (konferenciaközpont építése) – A	Regionális vonzerő csökken
Duna kihasználásának fokozása (turizmus, rekreáció, gazdaság, közlekedés) – R	Regionális versenytársak erősödése (Bécs, Pozsony, Prága)
Hasznosítható termálvíz készlet – A	
Történelmi, kulturális adottságok – R	
Meglévő gyógyfürdők – R	
A Régió jelentős természeti értékekkel bír (turizmuson keresztül környezetnevelési programok megvalósítása) – R	
A Duna, mint adottság sokkal nagyobb lehetőségeket rejt, mint amennyit jelenleg kihasználunk – R	

Forrás: BKMR stratégiai terve

A régió stratégiai céljai szerint: „A Közép-magyarországi régió legyen a minőség elvein nyugvó élhető, az itt élők számára egészséges lakó- és munkakörnyezetet biztosító, ugyanakkor a fenntarthatósági kritériumokat gazdasági, környezeti és társadalmi vonatkozásban egyaránt teljesítő, nemzetközileg is vezető, kreatív, regionális identitással rendelkező, ugyanakkor a Kárpát-medence fő szervező erejét jelentő térség.”

A fejlesztési forrásokat a stratégia kiemelten az alábbi témákra tervezi koncentrálni:

- **Kulturális gazdaság**
- **Turizmus és szabadidő-gazdaság**
- K+F „tudásipar”
- Üzleti szolgáltatások
- „Alkonygazdaság” (silver economy)
- Környezetvédelmi ipar és természetvédelem

A **célstruktúrájában** a turizmus (valamint a kulturális gazdaság) az alábbi **közvetett** összefüggésekben jelenik meg:

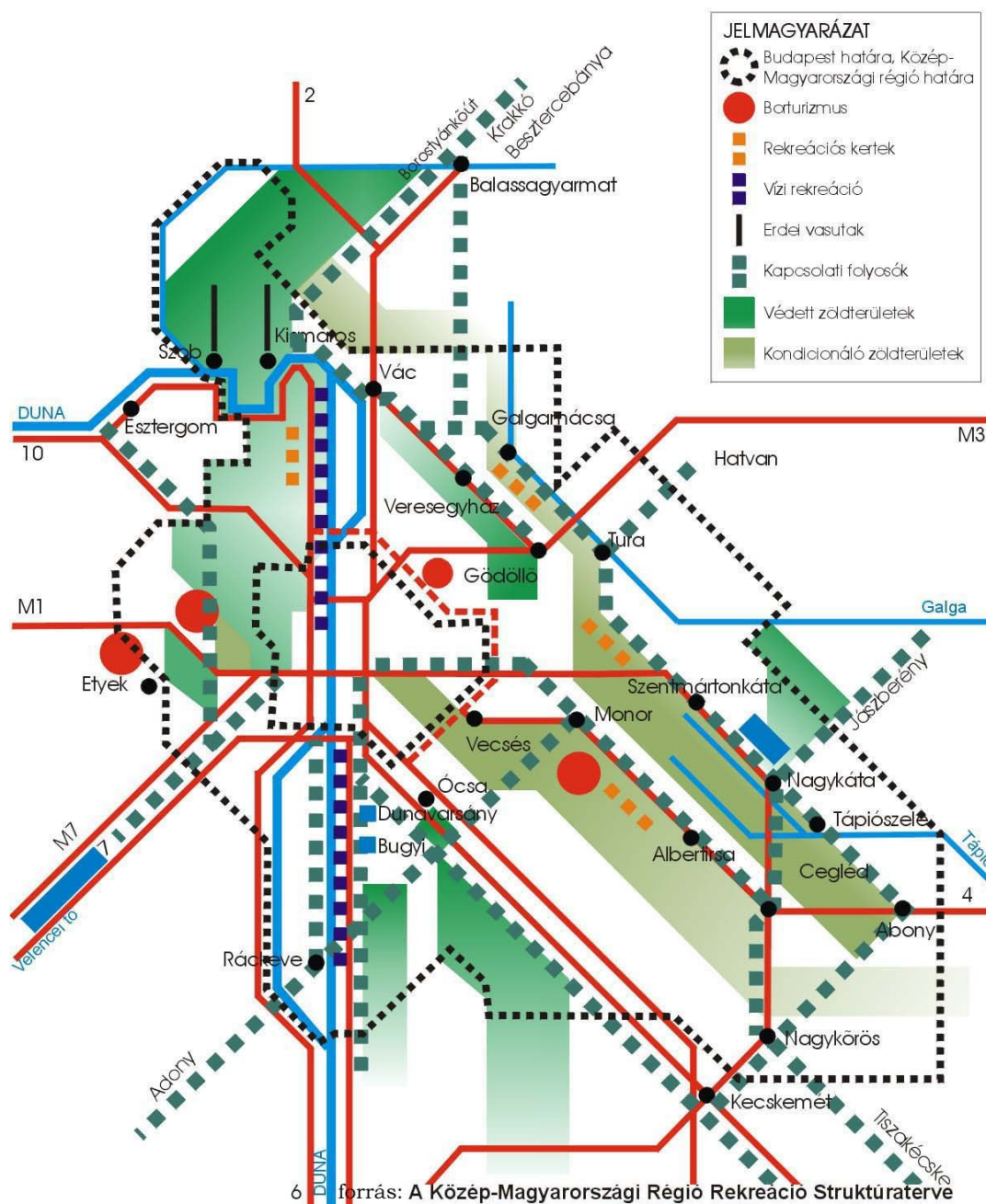
- A Közép-Duna Völgy komplex fenntartható fejlesztésének sávja (Dunakanyar, Budapest érintett kerületei, Ráckevei-Soroksári Dunaág),
- A Duna-Tisza-csatorna,
- Az M0 gyűrű fejlesztési sávja és
- A termál klaszter.

A stratégia a régió alábbi területeit emeli ki turisztikai szempontból:

- Budapest
- Dunakanyar
- Gödöllő és térsége
- Ráckevei Duna-ág.

A régió vonzerejének növelése a stratégia szerint a terület által nyújtott turisztikai és szabadidős kínálat bővítésével, a területi koncentráció enyhítésével, valamint kulturális és szabadidős tevékenységek színvonalának fejlesztésével érhető el. A stratégia hangsúlyozza a komplexitást, a több tényező együttes kezelését, kiemeli a turizmus és szabadidő gazdaság szolgáltatásainak mennyiségi és minőségi fejlesztését, a jelentős kulturális-, örökség-, gyógyvíz- és termálvíz-kincsünkre épülő turizmus fejlesztését, az üzleti turizmust, gasztronómiára és borkultúrára épülő fejlesztéseket. A sporttevékenységek és a szabadidős sportlehetőségek fejlesztését elsősorban létesítményi, eszkozellátottság és szervezeti vonatkozásban emeli ki, elsősorban a fővároshoz kötődő rendezvénysport továbbfejlesztése révén. Mindezeket a környezet- és természetvédelem szempontjait maradéktalanul figyelembe véve, illetve kihasználva. A régió javasolt térstruktúrájában is látható, hogy a turizmus és a szabadidő-gazdaság jelentős szerepet játszhat a régió fejlődésében, fejlesztésében.

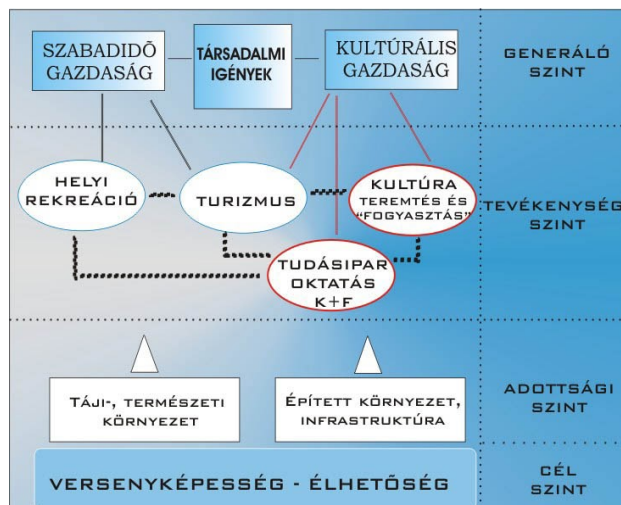
A Régió javasolt rekreációs térstruktúrája

Érdeemes még utalni a régió közlekedési rendszerének fejlesztésével foglalkozó pontokra is, hiszen a stratégia megfogalmazza, hogy a kerékpáros közlekedés egyelőre nem képviselt turisztikai vonzerőt pedig a régió területén erre volna lehetőség. A stratégia utal arra és ezzel turisztikai szempontból is egyet érthetünk, hogy elősegítve a régió településeinek, vonzerőinek megközelíthetőségét az elővárosi vasúttrendszer fejlesztése feltétlenül indokolt.

1.2.4 Kivonat a Közép-Magyarországi Régió Operatív Programjából (2007-2013)

A stratégiához kapcsolódó operatív program 2. munkaközi változatában a turizmus nevesítve „A Régió specifikus gazdasági elemeinek lendületbe hozása, innováció-orientált fejlesztések támogatása” c. prioritás keretében jelenik meg. Ezen prioritás megvalósítására az OP 90 Mrd HUF-ot tervez felhasználni. A prioritásban foglaltak szerint „...a kis- és középvállalkozások fejlesztésének azokra a szektorokra kell koncentrálnia, amelyek várhatóan meghatározóak lesznek az elkövetkező időszakban. Ilyenek mindenekelőtt a technológia-intenzív iparágak, az üzleti és informatikai szolgáltatások, a kulturális gazdaság, a turizmus és szabadidő-gazdaság, a környezetvédelmi ipar, a kutatás-fejlesztés, az innováció.”

A prioritáshoz tartozó intézkedések között a turizmus az alábbiakban szerepel:

- **Turizmus és szabadidő-gazdaság fejlesztése** a régió kedvező adottságaira építve
 - Tematikus parkok kialakítása és fejlesztése (építés, programok megvalósítása, marketingakciók kivitelezése)
 - Turisztikai látványosságok megőrzése komplex programok keretében, a látogatószám növelése érdekében (épületrekonstrukció, műemléképület, turisztikai helyszín rekonstrukció)
 - Épített örökség turisztikai célú hasznosítása
 - Turisztikai szálláshelyek bővítése és építése
 - Konferenciaturizmus feltételeinek megteremtése, eszközbeszerzés, bővítés, építés, marketing akciók kivitelezése
 - Fürdőfejlesztés és -felújítás, komplex szolgáltatásbővítéssel egybekötött programok megvalósítása, egészségturizmus fejlesztése
 - Aktív turizmus és rekreációs tevékenységek feltételeinek megteremtése (vizi- és ökoturizmus, falu- és tanyaturizmus, kerékpárturizmus, lovasturizmus, kulturális-, kaland- és gasztroturizmus, ifjúsági- és tanulóturizmus, sportturizmus, vallási turizmus): építés, programkínálat fejlesztése, programok szervezése és megvalósítása, új turisztikai termékek létrehozása és bevezetése, marketingakciók kivitelezése, meglévő kapacitások minőségi fejlesztése, aktív turizmus szervezett hálózatának kiépítése és összehangolása (pl.: régiós öko-, vagy más tematikus körtúrák)

A prioritáshoz tartozó intézkedések között, a turizmust is érintve a kreativitáson alapuló kulturális gazdaság fejlesztése az alábbiakban szerepel (A kreatív ipar magába foglalja mindazokat a tevékenységeket, amelyek egyéni kreativitásból, készségből és tehetségből erednek, és az intellektuális javak hasznosítása révén

álláshely-teremtő, illetve gazdaságfejlesztő potenciállal rendelkeznek):

- A szerzői jog alapú (könyv-, lap- és zeneműkiadás, zeneipar, építész stúdiók, divatipar, média és reklámpar, film- és más audiovizuális termékek gyártása, szoftver-, digitális tartalom- és számítástechnikai ipar, formatervezés, képzőművészet, iparművészet, táncművészet, kézművesipar, szórakoztatóipar stb.) kreatív gazdasági tevékenységek termék-előállításához kapcsolódó fejlesztései a következő területeken: eszközbeszerzés és -korszerűsítés, technológiai fejlesztések, technológia használati jogának megszerzése, marketing akciók, (kül)piacfejlesztés, dizájn szolgáltatások igénybevétele
- Fesztiválok regionális összehangolt szervezése
- Épített örökség kulturális célú hasznosítása (és az ehhez kapcsolódó rekonstrukció, rehabilitáció)
- Művészeti oktatási – készségfejlesztési programok
- Kulturális intézmények rekonstrukciója, új funkciók kialakítása, marketing tevékenység kivitelezése.

1.2.5 Kivonat a Duna- Ipoly Nemzeti Park Hatéves Fejlesztési Tervéből

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága (DINPI) által készített és jelenleg érvényes fejlesztési tervében, amely a 2003-2008-as időszakra vonatkozik a következőképpen fogalmazták meg az igazgatóság a **turizmust is érintő céljait**:

- A DINPI működési területén levő természeti értékek védelmének hatékonyabbá tétele a létszám és a technikai infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztésével,
- Az aktív természetvédelem folytatása és határozott fellépés biztosítása a természeti értékek gyarapítása, az emberi tevékenység által okozott negatív hatások felszámolása érdekében (élőhely-rehabilitációk, fajvédelmi programok, területfejlesztésben erélyesebb fellépés stb.)
- Térinformatikai alapú természetvédelmi információs rendszer kiépítése, fejlesztése,
- A regionális, nemzeti és európai pályázati rendszerekhez való alkalmazkodás (támogatásokért folyó versenyképesség fokozása, fogadóképesség kiépítése),
- A DINPI működése által érintett/érdekelt felek (lakosság, önkormányzatok, civil szervezetek, társhatóságok) nagyobb mértékű bevonása a DINPI őket érintő döntéseibe
- A bemutatási funkció komplex fejlesztése (turizmus, oktatás, ismeretterjesztés),
- Az ökoturizmus hiányzó infrastruktúrájának megteremtése,
- Minőségbiztosítás: teljesítmény-indikátorok kidolgozása, tesztelése (hatósági, vagyongazdálkodási, természet megőrzési tevékenység),
- Tájékoztatási kötelezettségnek való megfelelés.

A terv elkészítése során a célok megfogalmazásában éppúgy, mint a **helyzetértékelésben** a turizmus fontos szerepet kapott. A terv szerint a természeti értékek csak úgy őrizhetők meg hosszú távon, ha az értékek megismertetése a társadalom minél szélesebb köreiben történik és lehetőleg a fogékony, fiatal generációk környezettudatos nevelése is folyamatos. Amennyiben az említett tevékenység hatékony, úgy lehet egyre nagyobb esély arra, hogy felnövekszik egy a természeti értékeket kedvelő és sajátjának érző, azokra vigyázó társadalom. A tervet írók úgy gondolják, hogy a turisztikai és oktatási tevékenységnek a DINPI egyik "leglátványosabb" fejlődő szakterületévé kell válnia az elkövetkező hat évben, amihez a megfelelő infrastruktúra kiépítése már megkezdődött az elmúlt években. A feladatköröknek tekintett szolgáltatási elemek folyamatosan bővülnek a DINPI területén: oktatóközpontok, tanösvények és kiállítások működtetése, rendezvények szervezése, oktatás, oktatási szemléltető anyagok készítése, kiadványok szerkesztése és kiadása, stb. Ugyanakkor a terv megállapítja, hogy a terv készítésekor érvényes munkatársi létszámmal a megnövekedett feladatmennyiséget már nem tartják megvalósíthatónak. Ehhez kapcsolódóan felhívják a figyelmet, hogy a remélt létszám-bővítéssel lenne lehetőség a munkatársak szakosodására is: az oktatással és turizmussal, bemutatóval, szakvezetéssel foglalkozó munkatársak körét minimálisan 10 fővel kellene növelni az elkövetkező években.

Minderre alapozva a fejlesztési terv célstruktúrában a turizmus helye a következő formában került kiemelésre:

- DINPI a turizmussal *A társadalmi elfogadottság növelése, a működés átláthatóbbá tétele* c. stratégiai cél keretében foglalkozik a bemutatói funkció komplex fejlesztése (turizmus, oktatás, ismeretterjesztés), és az ökoturizmus hiányzó infrastruktúrájának megteremtése keretében
- *Az Idegenforgalmi és oktatási tevékenység* c. prioritás keretében a terv feladatként tűzi ki:
 - Egy ökoturisztikai koncepció létrehozása, valamint
 - Oktatóközpontok, bemutatóhelyek kialakítását és fejlesztése
 - Tanösvények létesítése és tájékoztatóablák kihelyezése, karbantartása,
 - Kiadványok, publikációk, monográfia megjelentetése
 - Rendezvények szervezése
 - Oktatási tevékenység fejlesztése, illetve
 - Létszám- és eszközállomány fejlesztése

1.3 Partnerségi folyamat bemutatása

A partnerségi folyamat bemutatására a szervezeti kérdésekkel foglalkozó fejezetben térünk ki részletesen.

1.4 Primer adatgyűjtés

A helyzetjelentés megalapozása, illetve a stratégiaalkotás elősegítése érdekében elsődleges eszközökkel is gyűjtöttünk információkat a régió turizmusáról:

- Kerekasztal beszélgetések, amelyeken megyei, helyi önkormányzatok, a RIB, az RMI és az RFÜ munkatársai, illetve civil szervezetek képviselői vettek részt (15 fő részvételével),
- A régió önkormányzatai, turisztikai és vendéglátó-ipari vállalkozásai, valamint civil szervezetei körében internet-alapú kérdőíves megkérdezés (220 kiküldött kérdőívből 15 darab, főként önkormányzati érkezett vissza),
- Személyes interjúk a régió turizmusát befolyásolni képes szervezetek és intézménye képviselőivel (összesen 8 fő megkérdezésével).

2. Rövid helyzetelemzés

A helyzetelemzést megelőzően fel kell hívjuk a figyelmet arra, hogy a turisztikai és a statisztikai régió a központi régió esetén eltér és a turisztikai régió nemcsak Budapestet és Pest megyét öleli fel, hanem Komárom-Esztergom megye 8, míg Nógrád megye további 13 települését is (összesen 205 település).

2.1 Általános, földrajzi elhelyezkedés

A régió Magyarország minden szempontból központi régióját képezi, hiszen nemcsak földrajzilag az ország közepe, hanem Budapestet is magában foglalva gazdasági, társadalmi és kulturális szempontból is Magyarország legjelentősebb és legfejlettebb régiója.

2.2 Régió általános gazdasági-társadalmi helyzete

A Közép-magyarországi (statisztikai) és a Budapest-közép-dunavidéki (turisztikai) régió gazdasági-társadalmi szempontból nem tekinthető jelentősen eltérőnek, hiszen bármely régióképző ismérvet is vesszük figyelembe, ez az ország gazdaságilag legfejlettebb térsége. A Régió Stratégiájában (ProRégió) megfogalmazottak szerint, és ebben nincs változás a 2000-es korábbi koncepcióban megállapítottakhoz képest, a régióban koncentrálódik az országban bejegyzett külföldi tőke több, mint 62%-a, a regisztrált vállalkozások 40%-a, valamint a foglalkoztatottak 30%-a és itt valósult meg a beruházások mintegy fele (bár Budapest ötször akkora súllyal szerepel a beruházásokból való részesedésben mint Pest megye). A relatív fejlettség ellenére a régió jelentős belső egyenlőtlenségekkel küzd: a Budapesti Agglomeráció és Pest megye külső területei közötti eltérések a gazdaság (és a turizmus területén) is kimutathatóak. A gazdasági szerkezetre, Budapest hatásaként a szolgáltató szektor túlsúlya a jellemző mind az előállított hozzáadott érték, mind pedig a foglalkoztatottak számát illetően.

A statisztikai adatok szerint Közép-magyarországi régióban képződik a magyarországi GDP mintegy 45%-a, míg az egy főre jutó GDP az ország átlagának 164%-a (a régiós GDP 79%-át Budapest, 21%-át Pest megye adja).

A régió súlya kiemelkedően magas az országba érkező **külföldi tőke** területi megoszlását tekintve is. Az országban működő vállalkozások 38,5%-a a Közép-magyarországi régióban található (27,8% Budapesten, 10,7% Pest megyében).

A Közép-magyarországi régió **népességszáma** megközelíti a 2,9 millió főt. A régió népsűrűsége – 408 fő/km² - közel négyszeresen múlja felül az országos átlagot (Pest megye 173 fő/km²-es népsűrűsége másfélszerese az országos átlagnak). A népességszám az országos trendeknek megfelelően csökken, de a hét régió közül a legkisebb mértékben. A migráció továbbra is pozitív egyenlegű (2,9‰), a mobilitás mértéke azonban a rendszerváltás óta növekedett. A küldő területek közül legjellemzőbb az Észak-alföldi és az Észak-magyarországi régió. A régió belüli vándorlás sokkal inkább jellemző, domináns a fővárosból az agglomeráció irányába történő, az ún. szuburbanizációhoz köthető mozgás (elsősorban a Budaörsi, Dunakeszi, Gödöllői, Pilisvörösvári, Ráckevei és Szentendrei kistérségek irányába).

A lakosság korösszetétele kedvezőtlen az öregedési index a régióban a legmagasabb (149,5%). Különösen kedvezőtlen mutatókkal jellemezhető a főváros

(különösen annak belső kerületei), ahol 89%-kal több idős korú él, mint gyermekkorú a fővárosi lakosság további „előregedése” prognosztizálható.

Iskolai végzettség szempontjából a Közép-magyarországi régió igen előkelő helyet foglal el az országban. A régióra jellemző - az országos átlagokat minden esetben felülmúló - végzettségi arányok egyértelműen a főváros jelenlétének köszönhetőek.

A ProRégió elemzése szerint a régió lakosságának életszínvonala elsősorban a keresetek alapján mérhető. Az elmúlt években az átlagkeresetek a régióban az országos mértékkel megegyezően változtak. A főváros és Pest megye lakossága átlagos életszínvonalának eltérése azonban jelentős. A régió által nyújtott életlehetőségeket nagyban meghatározza a gazdaság által biztosított viszonylag magas és lassan emelkedő foglalkoztatási szint. A gazdasági aktivitás mutatói kedvezőbbek az országos átlagnál (57,5%, a fővárosban 60%) 7%-kal meghaladva a kelet-magyarországi régiók értékét, viszont közel ennyivel maradnak el az európai uniós átlagtól. A munkanélküliség a régió egészében csökkenő és alacsonyabb az országos átlagnál.

2.3 A turizmus kínálatának változása

Az RFÜ által készített regionális stratégia szerint összes vonzerő a 42%-a Budapesten koncentrálódik, a nemzetközi vonzással is bíró attrakciók 76%-a, az országos vonzerők 56%-a található a fővárosban.

A 2000-ben készült előző fejlesztési koncepcióban összegyűjtött vonzerőkhöz képest az alábbi fejlesztések bővítik a régió turisztikai kínálatát:

- **Kulturális és örökségturizmus:** a gödöllői Grassalkovich kastély jelenleg is folyamatban lévő felújítása (pl. Barokk Színház); a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum új tájegysége és fogadóépülete; a Caprice Ékszermanufaktúra és a Szabó Marcipán Múzeuma Szentendrén; a folyamatosan fejlődő Matrica Múzeum és Régészeti Park Százhalombattán; Summerfest Tökölön és Ráckeven; a Zsámbéki Szombatok rendezvényei; a Ceglédi Dobmúzeum; a Memento Mori Kiállítás Vácott; a Blaskovich Múzeum Tápiószelén; a ráckevei Szerb Búcsú; felújítását megkezdő turai kastély;
- **Aktív turizmus:** kerékpárút-táblarendszer a Dunakanyar mindkét oldalán, az Ipoly mentén és a Pilisben; a dunaharaszti vízisí és jetski-pálya; a dunavarsányi vízisípálya; a Rukkel-tó; horgászati lehetőségek Dömsödön és Cegléden; golfpályák Gödön és Monoron; Adventure-park és squad-pálya Mogyoródon; squash pályák több településen; a Vácegeresen készülő műjégpálya; 27 erdei iskola;
- **Gasztronómiai és borturizmus:** a nagykőrösi Gombócfőző verseny;
- **Falusi turizmus:** -
- **MICE turizmus:** a gödöllői Szent István Egyetem és a piliscsabai Pázmány Péter Katolikus Egyetem konferencialétesítményei;
- **Egészségturizmus:** az Aquaréna Mogyoródon; a ceglédi termál- és gyógyfürdő; az esztergomi Aquasziget; a Kincsem Lovaspark mint földenergia-központ; az újra megnyitott Rudas és a felújítás alatt lévő Rác fürdő (a tervezési szakaszban lévő Aquaworld Újpesten); Thermál Hotel Visegrádon; Spa&Wellness Kiállítás Budapesten.

2.4 A turistafogadás feltételei

A turistafogadás feltételeinek elemzése során igyekeztünk a legfrissebb adatok elemzésére törekedni, azonban nem minden tényező esetén álltak a stratégia készítése során rendelkezésre a KSH 2005-re vonatkozó adatai.

2.4.1 Közlekedés

A Budapest és környéke közötti **közforgalmú közlekedési** utazásokra vonatkozó, még a Budapesti Közlekedési Szövetség működésének elindulása (2005/2006), az elővárosi vasúttrendszer közeljövőben tervbe vett fejlesztése, és a 4-es metró 2008-ban vártnál megnyitása előtti adatok szerint az utasok egyharmada BKV (56% autóbusszal, 44% HÉV igénybevételével), majd 40%-a vasutat (74 000 utas/nap/irány, ennek 70%-a elővárosi forgalom) és 35%-a a Volán járatait veszi igénybe.

A budapesti közösségi közlekedésre vonatkozó általános vélemények szerint annak színvonala romlik (útvonalhálózata csökken, gyakori a zsúfoltság, viszonylag alacsony az utazási sebesség, kedvezőtlenek az átszállási lehetőségek, kényelmetlenek az utazási körülmények). Mindezt kiegészíti, hogy a régió egyik legnagyobb hiányossága, hogy az egyéni és a közösségi közlekedés között hiányoznak a színvonalas átadó csomópontok, továbbá:

- Csökken a távolsági autóbusszokkal elérhető települések száma
- Az előváros vasút fejlesztése elengedhetetlenné vált (járműpark, állomások)

Az egyes közlekedési ágak helyzete:

- **Közúti közlekedés** – a régióban sajátos problémát okoz a szuburbanizáció, illetve annak a mobilitásra gyakorolt hatása. A szétszórtnan épülő új bevásárlóközpontok, egyéb nagy vonzerővel rendelkező létesítmények is az autóhasználat kényszerét növelik (az átlagos napi forgalom a régióban 5000 E/nap). Pest megyében a közúthálózat kevesebb mint egyötöde számít jó minőségűnek és gondokat okoz a haránt-irányú kapcsolatok hiánya. Bár Budapesten a belterületi utak 80%-a, Pest megyében 40%-a burkolt út a mindenütt jelentkező úthibák jelentős problémát jelentenek. A Duna-hidak kapacitása jelenleg nem elég a tranzit-forgalom és Budapest forgalmának átvezetésére. A fejlesztési elképzelések alapján belátható időn belül (2-4 év) átadásra kerülhet egy további híd a Dunán, az M0 északi átkelésénél. A főváros ezen kívül tervez még egy átvezetést Újpest és Aquincum között.
- **Vízi közlekedés** – a Duna a VII. számú Helsink-i folyosónak minősül, ennek kihasználása azonban nem megfelelő. A fővárosi Duna-szakasz népszerű a konferencia- és rendezvényhajózással, illetve a városnéző hajózással, valamint fontos (vég)állomás a távolsági hajók számára. A menetrend szerint közlekedő kishajók a jelenlegi járműparkkal és infrastruktúrával nem jelentenek versenyképes alternatívát a közösségi közlekedés ágával szemben. A régióban közlekedő sétahajók a Budapest-Szentendre-Visegrád-Esztergom útvonalat szolgálják ki, Budapest alá már nem mennek. A Duna-part hajózók számára nyújtott szolgáltatásai rendkívül alulfejlettek (nincsenek kishajó és yachtkikötők, illetve a meglévő sporttelepek (pl. Római-part) is leromlott állapotban vannak.

- **Légiközlekedés** – a Ferihegyi repülőtér fejlesztése nem áll(t) meg az 1-es terminál felújításánál, hiszen az új tulajdonos a jelenlegi 8,5 millió utaslétszámot jelenősen meghaladó, 12 millió utas/év forgalom lebonyolítására alkalmas reptérre fejleszti azt a következő években. A városközpont és a repülőtér közötti vasúti-gyorsvasúti összeköttetés megteremtésére továbbra is számos ötlet él, melyek megvalósítása továbbra is bizonytalan (a reptéri autóbuszjárat üzemel). A régió további repterei közül a Dunakeszi és Gödöllő reptere az elképzelések szerint a sportrepülés és az ejtőernyőzés bázisai lehetnek. Kiskunlacháza reptérének sorsa teljesen bizonytalan, az eredeti elképzelések szerinti felhasználására (Ferihegy 3) valószínűleg nem kerül sor. A Tököli repülőtér a kormány hivatalos légi-forgalmát bonyolítja és körbeépített jellegénél fogva más célú hasznosítása, főként a lakosság ellenállása miatt nem valószínűsíthető.
- **Kerékpáros közlekedés** – a régióban nincsenek jelentős kerékpárforgalmi hálózatok (budapesti hálózathossz: 140 km), ezért a kerékpár sem nem jelent alternatív közlekedési formát, és nem képes turisztikai, szabadidős szerepet sem betölteni (pl. hiányoznak a megfelelő tárolási létesítmények, a B+R parkolók, a bérlési lehetőségek). A legjelentősebb regionális kerékpárút a Budapest-Szentendre közötti..

2.4.2 Szálláshely és vendéglátás

A KSH adatai alapján, a régióban 1999 évben 133 darab szálloda volt, ami 2004. évben 33 darabbal gyarapodott, ami 24,8%-os növekedést jelent. A szálláshelyek minőségi színvonalában is kedvező változások mentek végbe, ami a versenyképesség növekedésére utal. További pozitív jelenség, hogy a magasabb minőségű fejlesztések Budapesten kívül is megjelentek.

A három, négy és az ötcsillagos kategóriában növekedett leginkább a **szálláshelyek száma** az elemzett öt év során: a felső kategóriában lényegében megduplázódott a számuk. A kettő és egy csillagos kategóriában 30%-os csökkenés volt azonban tapasztalható. (A három csillagos minőségű szállodák száma az elmúlt három évben folyamatosan, csökkent.)

2. táblázat Szállodai egységek száma a régióban

	Szállodák					Összesen
	5*	4*	3*	2*	1*	
2002	10	31	97	19	6	163
2003	12	35	91	21	7	166
2004	13	41	88	17	7	166

Forrás: KSH

Az egyéb kereskedelmi szálláshelyek közül az ifjúsági szállodák száma nőtt, a többi kategóriában az adatok csökkenést mutatnak, különösen a panziók száma csökkent jelentősen.

3. táblázat Egyéb kereskedelmi szálláshely-egységek és magánszálláshelyek száma

	Egyéb kereskedelmi szálláshelyek				Kemping	Kereskedelmi szálláshelyek összesen
	Panzió	Turista szálló	Ifjúsági szálló ¹	Üdülőtábor		
2002	156	27	16	20	396	396
2003	153	28	19	20	399	399
2004	110	21	17	13	336	336

Forrás: KSH

A **szállodai szobák** száma, a szállodák növekedésével azonos mértékben változott, ami arra mutat, hogy a korábbi nagyságrend megváltoztatására nem volt szükség, 2004 évben 3540 szobával többet lehetett értékesíteni, mint 1999-ben. A szállodafejlesztések eredményeként a magasabb kategória kapacitásának súlya jelentősen emelkedett. A szobaszám növekedésének 94%-a a 4 és 5 csillagos kategóriában valósult meg. Ezt a változást egyértelműen pozitív irányúnak tekinthetjük.

4. táblázat Szállodákban regisztrált szobák száma a Régióban

	Szállodák					Összesen
	5*	4*	3*	2*	1*	
2002	2 760	5 426	6 530	788	199	15 703
2003	3 193	5 878	6 193	841	209	16 314
2004	3 419	6 459	5 931	729	271	16 809

Forrás: KSH

Az egyéb kereskedelmi szálláshelyek kapacitásának alakulásában figyelemre méltó az ifjúsági szállók szobaszámának növekedése. A panziók kapacitásának csökkenése a kínálat további átalakulását jelzi.

Összességében azonban azt mondhatjuk, hogy a kereskedelmi szálláshelyek kapacitása a vizsgált időszakban nem mutat jelentősebb elmozdulást.

5. táblázat Egyéb kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált szobák száma

	Egyéb kereskedelmi szálláshelyek					Kereskedelmi szálláshelyek összesen
	Panzió	Turista szálló	Ifjúsági szálló	Üdülőtábor	Kemping	
2002	1 939	705	815	335	–	19 497
2003	1 888	983	1 169	293	–	20 647
2004	1 685	560	1 140	234	–	20 428

Forrás: KSH

A **szállodai férőhelyek** száma – természetesen – hasonló növekedést mutat 1999. évhez képest, mint a szobák száma. A minőségi szálláshelyfejlesztés irányába mutat, hogy 1 új szobára 1,8 ágy jut.

6. táblázat Szállodákban regisztrált férőhelyek száma

	Szállodák					Összesen
	5*	4*	3*	2*	1*	
2002	5 807	11 551	14 940	2 150	557	35 005

¹ A 2000. évben készült stratégia nem mutathatta ki az u.n. ifjúsági szállodákat, mert a statisztika még nem figyelte. Az ifjúsági szállodák egy része korábban, turistaház volt.

2003	6 668	12 497	14 091	2 289	599	36 144
2004	7 200	13 693	13 600	1 974	823	37 290

Forrás: KSH

Az egyéb kereskedelmi szálláshelyek ágykapacitása 5 év alatt több mint 1.200 ágyal csökkent. Ugyan akkor figyelemre méltó, hogy a magánszálláshelyek száma 1999. évhez képest emelkedett.

7. táblázat Regisztrált férőhelyek száma egyéb kereskedelmi szálláshelyeken

Év	Férőhely
1999	5.563
2004	6 920

Forrás: KSH

8. táblázat Egyéb kereskedelmi szálláshelyeken és magánszálláshelyeken regisztrált férőhelyek száma

	Egyéb kereskedelmi szálláshelyek					Kereskedelmi szálláshelyek összesen
	Panzió	Turista-	lfjúsági szálló	Üdülőház	Kemping	
2002	4 648	2 959	2 644	1 156	5 554	51 966
2003	4 485	3 992	3 508	1 087	5 171	54 387
2004	4 036	2 352	3 192	770	4 256	51 896

Forrás: KSH

Budapest-Közép-dunavidék Régió² helyét, szerepét és jelentőségét Magyarország turizmusában a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött **vendégéjszakákból** való részesedés ábrázolásával mutatjuk ki. Az ábrázolt időszakban a magyarországi kereskedelmi szállásférőhelyeken 18,4 és 18,9 millió közötti vendégéjszakát regisztráltak.

9. táblázat A vendégéjszakák száma (1000 éj)

	2000	2001	2002	2003	2004
Közép-Magyarország	5 455	5 675	5 499	5 697	6 586
Közép-Dunántúl	2 555	2 557	2 416	2 420	2 289
Nyugat-Dunántúl	3 614	3 458	3 486	3 610	3 591
Dél-Dunántúl	2 654	2 774	2 753	2 525	2 249
Észak-Magyarország	1 526	1 474	1 514	1 535	1 460
Észak-Alföld	1 616	1 764	1 814	1 776	1 696
Dél-Alföld	949	946	969	1 049	1 028
Ország összesen	18 369	18 648	18 451	18 612	18 899

Forrás: KSH

Négy év alatt a változás nem nevezhető jelentősnek. A régió részesedése 30%-os volt a korábbi fejlesztési stratégia elfogadásának évében (2000-ben). Ez az arány a következő években sem változott. Ennek kézenfekvő magyarázata, hogy ezek az évek a stagnálás időszakát jelentették, amely okai ismertek (terrorizmus, gazdasági visszaesés a fontos küldő országokban stb.).

2003-tól azonban a folyamatokban változás állt be. Ebben az évben a régió ismét elérte a még kedvezőnek számító 2001. évi látogatottság szintjére. 2004. évben a

² Az elemzések a statisztikai régiók számait veszik figyelembe.

fejlődés még látványosabb, bár abban az évben a többi régió látogatottsága stagnált és így a részesedés 35%-ra emelkedett. A 2005. év további, töretlen növekedést eredményezett. A végleges számok még nem állnak rendelkezésre de az eddigiek alapján a növekedés a 2004. évhez képes 7-8% feletti. Bár a többi régióban is elindultak pozitív változások, de ez a számokban még nem jelentkezik. Pontosabban fogalmazva Közép-Dunántúl és Észak-Magyarország csekély növekedést mutat, a többi régió viszont visszaesést könyvel el 2005. évben. Régión belül Budapest adja a teljes növekedést, míg Pest megye az előző év teljesítményét nem tudja megismételni.

10. táblázat A Régió forgalmi részesedése

	2000	2001	2002	2003	2004
A régió részesedése	30%	30%	30%	31%	35%

Az utóbbi évek és a jelenleg is kedvezőnek minősíthető teljesítményt Budapest számainak eredménye, míg a régió fővároson kívüli része gyengélkedik, illetve látogatottsága szinte lineárisan függ Budapest teljesítményétől, annak ellenére, hogy magasabb szálláskategóriákban több fejlesztés is történt.

2.4.3 Települési arculat, épített örökségek

A régióban és országos viszonylatban is az épített környezet vonatkozásában nagyságrendileg kiemelkedik Budapest, ahol a védelem alatt álló műemléképületek száma több mint 2000, míg a régió többi területén megközelíti a 800-at (kiemelkedik Szentendre, Vác és Esztergom).

A turisztikailag jelentősebb településeken (is) kisebb-nagyobb épület-felújítások, területrendezések (pl. utcabútorok kihelyezése, védett épületek homlokzatának felújítása). A településképet meghatározó felújításnak a Gödöllői Királyi Kastély folyamatban lévő átalakítása számít.

2.4.4 Környezeti állapot és egyéb (köz)szolgáltatások

A Budapesti Agglomeráció településeire jellemző új beépítések ellenkező trendet képviselnek a Budapesti Agglomeráció Terület-rendezési Tervében (2000) megfogalmazott céltól, amely szerint a Budapest és agglomerációja zöldfelületi rendszerének megtartását, fejlesztését, zöldgyűrű kialakítását, így az eddig meglévő zöldterületek egyre inkább felszabdalásra kerültek.

A régióban elsőrendű **levegőszennyező** a közlekedés, amely jelentősen terheli elsősorban a közlekedés által leginkább érintett területeket. A levegőszennyezettség szempontjából legérintettebb a Budaörs–Érd–Százhalombatta, valamint Dunakeszi–Vác térsége, míg a legkevésbé szennyezett területek pedig Nagykovácsi–Budajenő térsége és a Szentendrei-sziget. Budapestre különösen érvényes, hogy (bel)város egyedi légcirkulációja, valamint a légszennyezésnek újabb beépítések következtében a város átszellőzése korlátozott.

A légszennyezéshez kapcsolódik a régió lakosait és településeit érintő **zajterhelés** is, amely egyrészt a közúti forgalom (pl. autópályák), másrészt a Ferihegyi repülőtér forgalma miatt keletkezik.

A turizmus számára fontos infrastrukturális és környezeti kérdése, hogy a régió települései közül a többség rendelkezik valamilyen szintű csatornázottsággal. A szennyvíz feldolgozása azonban nem megoldott a régióban (ezen pl. a tervezett csepeli víztisztító várhatóan segíteni fog). A régióban a pusztazámori Regionális Hulladékkezelő Központ és a Dunakeszi Regionális Hulladéklerakó a két legnagyobb hulladéklerakó, amelyek Budapest és a régió hulladékkezeléséért egyaránt felelősek. Meg kell jegyezni, hogy az illegális **hulladék-elhelyezés** főként a helyi lakosok számára jelent problémát

A Régióban a Nemzeti Parkok (2) és a Tájvédelmi Körzetek (11) összes területe 75.000 hektár. A Régióban 81 helyi jelentőségű védett terület nagysága megközelíti a 12.000 hektárt, ebből a főváros területén 522 hektár található. A fővárosban országos védettségű területek, a Sas-hegy, a Pálvölgyi- és a Szemlőhegyi barlang felszíni területe, a Gellérthegy, a Háros-sziget, a Fűvészkert és a Jókai kert, valamint az összes barlang (ebből 11 fokozatosan védett) és valamennyi forrás és gyógyforrás.

Bár a **közszolgáltatások** közül a közigazgatás koncentrációja a legmagasabb a régióban (a fővárosban található országos intézmények nagy száma miatt) és jellemző a felsőoktatási és az országos egészségügyi intézmények sűrűsödése az RFÜ nem tekinti megfelelő minőségűnek és egyenletesen hozzáférhetőnek a régióban található közszolgáltatásokat. Mindezek alapján a régió helyzetelemzésébe az alábbiakat találhatjuk:

- Alacsony színvonalú a humán közszolgáltatás (különösen az egészségügyben, pl. a régió egyes településein sikeresen működő, ún. irányított betegellátási modellt nem sikerült a teljes régióra kiterjeszteni),
- Éles különbség a megye és a főváros humán infrastruktúrája között (pl. gondolva az oktatási és önkormányzati szolgáltatások kínálatára, azok fejlettségére)

2.5 **Emberi erőforrás - turizmusban dolgozók képzettsége**

A régióban, ismereteink szerint nem készült a 2000-ben elfogadott stratégia megvalósítása során a humán erőforrás fejlődésével foglalkozó elemzés, ezért csak a szakmai interjúk és a visszaérkezett kérdőívek, illetve szakmai tapasztalataink alapján van lehetőség e terület változásainak bemutatására.

Általánosan jellemző hiányosságnak az tekinthető, hogy igen kevés azon szakemberek száma, akiknek a régióval, a kistérségekkel vagy az egyes településekkel mint turisztikai egységgel kellene foglalkozniuk. A hiány egyrészt a szakképzettség elégtelenségére, valamint a szakképzett munkaerő alacsony számára vonatkozik, mindkét esetben különös tekintettel az önkormányzati és civil szférára.

2.6 **Turizmus szervezeti rendszere a régióban**

Az e munkát megelőző regionális turisztikai fejlesztési stratégia elkészítése, illetve elfogadása (2000) óta eltelt időben, nem történtek olyan változások a szervezeti rendszerben, amelyek átírnák a régió egészének vagy egyes részeinek turizmusra vonatkozó szervezeti keretfeltételeit.

Ezen változásokat, amelyek szükségességét a szakmai szervezetek ismételt

hangsúlyozták, minden bizonnyal a Kormány által elfogadott Nemzeti Turisztikai Stratégiában megfogalmazásra került javaslatok teszik majd lehetővé, hiszen azok alapvető változtatásokat igényelnek az egész rendszerben. Az ehhez vezető utat az NTS végrehajtását szolgáló intézkedési terv jelöli ki (ennek elfogadtatására még nem került sor).

Várhatóan a régiók szerepe erősödni fog a gazdaságszervezésben is, így a turizmus fejlesztésében és működtetésében is a jelenleginél lényegesen nagyobb jelentőségűvé válik. A különböző turisztikai egyesületek megalakulása és működése szükséges közben eső lépés a magasabb szervezetségi fokot jelentő, desztinációkat működtető szervezeti rendszerek kialakulásához. A jelenlegi vizsgálatok alapján megállapítható, hogy:

- Szervezettség régiós kiterjedtségben még nem érte el a kívánatos szintet.
- Jól szervezett turisztikai egyesülésként csak néhányat említhetünk meg.
- A többi létezőként jelölhető, de nem hatékonyan működőnek.
- Pest megyei turisztikai szervezetében bekövetkezett változásokat inkább negatív irányúnak aposztrofálhatjuk.
- Budapest rendszere stabil, amelynek jelentése egyszerre pozitív és negatív.³

Tartalmi együttműködésekben (pl. kommunikáció) bizonyos eredmények jelentkeznek, amelyek a RIB aktivitásának köszönhetőek.

2.6.1 Régió turizmusának irányítását meghatározó szervezetek

Regionális szinten a legfontosabb szervezet a **Budapest-közép-dunavidék Regionális Idegenforgalmi Bizottság (RIB)**, amelynek feladata a turizmuspolitikával összhangban, a régió turizmuspolitikájának, turizmusfejlesztési koncepciójának, terveinek és azok megvalósítási programjainak kialakítása, kistérségi együttműködések ösztönzése stb.

Korábbi gyakorlathoz képest változásként annyit lehet megjelölni, hogy a Regionális Fejlesztési Tanács (RFT) tagjává vált a RIB elnöke is, így a turizmus lehetőséget kapott arra, hogy a régió fejlesztés kérdéseiben közvetlenül képviselhesse a szakmát érintő kérdéseket, amire szükség is van, mert az RFT és az RFÜ munkájában más szervezet nem képviseli a turizmus érdekeit. Ez bár nem nagy, de mégis fontos és a megfelelő irányban tett lépésnek minősíthető. Ugyanakkor megállapítható, hogy a RIB nem válhatott a térség turisztikai stratégiai szervezetévé. Ennek úgy belső, mint külső okai egyaránt vannak:

- Belső okok
 - A RIB-nek lényegében nincs lehetősége a feladatainak elvégzésre alkalmas munkaszervezet megteremtésére,
 - Feladatai közül a legfontosabb (és nyilván a leglátványosabb is lehetne) a térség értékesítésének támogatása (promóció) de ez a munka a Magyar Turizmus Rt. (RMI) keretén belül kerül elvégzésre és

³ Pozitív, mert bizonyos eredmények felmutathatók pl. idegenforgalmi adó felhasználásának szabályozása, negatív a szervezeti rendszerben elfoglalt hely és a gazdasági jelentőségének eltérése.

közvetlen ráhatás lehetősége szubjektív tényezővé vált,

- Külső okok:
 - A turisztikai régió és a tervezési régió területének eltérése, az adott esetben azt jelenti, hogy a RIB-nek több fejlesztési tanáccsal kell együtt dolgozni, ami kedvezőbb személyi és anyagi háttér esetén sem működne,
 - Probléma az, hogy a regionalizmus megteremtésének irányába tett lépések nem elegendők arra, hogy az önálló működés keretfeltételei létrejussanak. Ezek nélkül a turizmus „regionalizálása” sem jöhetett létre.

Regionális szintű szervezet a regionális szintű marketing tevékenységet ellátó **RMI**, amely a Magyar Turizmus Rt. szervezetének része. Irányítását kettősség jellemzi, ugyanis amíg a RIB-bel való „együtműködés” számára előírás, addig a működés és a promóciós tevékenységek anyagi részét az MTRt. szabja meg. Ezt az összetett helyzetet mindenképpen szub-optimalisnak kell tekintenünk.

Továbbra is regionális szintet képviselnek a **pest-megyei** szervezetek:

- **Közgyűlés alelnök** – akihez a megye kompetenciáját érintő turisztikai kérdések eldöntése, az oktatásért, a kultúráért felelős alelnöki hatáskörbe tartozik.
- **Turisztikai tanácsnok** – aki, lévén a megyei közgyűlésnek nincs turisztikai bizottsága, fel van hatalmazva olyan a jogosítványokkal, amely más esetben egy közgyűlési bizottsághoz tartozna.
- **Művelődési és Turisztikai Osztály** - a hivatal szervezetésben nincs önálló szervezeti egység a turizmussal kapcsolatos igazgatási ügyek intézésére. Operatív feladatai közül a legfontosabb az éves költségvetésben a turizmusra fordítható keret(ek) meghatározása, az együtműködések a megye településeivel turisztikai kérdésekben, turizmusfejlesztés megyei stratégiájának elkészítése és végrehajtásának figyelemmel kísérése. A Művelődési és Turisztikai Osztály keretén belül működik a megyei Tourinform iroda is, amely szervezeti kapcsolat a közelmúltban alakult ki.

Korábban a Főépítési irodához tartoztak a megyei szintű, turizmussal kapcsolatos ügyek. A változás indokai nem ismertek, de más megyékben alkalmazzák ezt a modellt, bár ez a megoldás, a turizmus igazgatásának hatékonyságának romlásával nem segíti elő a turizmus fejlődését.

2.6.2 Civil szervezetek és a Tourinform hálózat

A 2000-ben elfogadott korábbi fejlesztési koncepció megalkotása óta elmúlt időszakban több civil szerveződés is létrejött. Elsősorban a Dunakanyar települései próbálkoztak (a Duna mindkét partján külön) szervezetek létrehozásával, amelyek közül a **Dunakanyar Idegenforgalmi és Turisztikai Bizottság** megalakítása képviseli azt, hogy az egész korábbi üdülőkörzet együtműködését újjá akarják szervezni. Mindemellett érdemes még aktívan működő szervezetként hivatkozni az alábbiakra is:

- Gödöllői Gödöllő és Környéke Regionális Turisztikai Egyesület
- Zsámbéki-medence Turisztikai Egyesület

- Váci Dunakanyar Egyesület
- Falusi és Agroturizmus, Pest megyei Egyesülete

A működő egyesületekre nem jellemző általánosan, hogy a határaikon, illetve kereteiken túllépve az együttműködést ki akarnák terjeszteni.

Turizmussal foglalkozó egyéb civil szervezetek pályázhatnak a megyei turisztikai keret⁴ terhére, kiadványok előállítására, honlap fejlesztésre, turisztikai tájékoztató táblák készítésére és kihelyezésére. Az elnyerhető maximális összeg, jelenleg 300.000 Ft.

A **Megyei Tourinform Iroda** jogilag önállóan nem létezik, mert a Művelődési és Turisztikai Osztályon (MTO) belül működő részleggé vált és a munkatársak a hivatal köztisztviselői (az iroda a hivatal épületében van). A működési költségek az MTO költségvetésbe olvadva önállóan nem mutathatók ki. Ez a szervezeti megoldás közvetlenül (működési szempontból) talán olcsóbb, de közvetve (a megye turizmusára vonatkozóan) jelentős veszteséget hordoz magában.

A megyében 8 iroda működik. Ezek többnyire (kivételesen pl. Szentendre, Vác és Ráckeve, ahol a város egyedül tartja fenn az irodáját), valamelyik térség összefogása alapján kerülnek működtetésre és finanszírozásuk is az összefogásban résztvevő önkormányzatok feladata. Pest megye, a költségvetésén belül az idegenforgalmi keret terhére szerződés alapján támogatást nyújt az irodák fenntartásához, amely támogatás fejében az irodák fenntartói a tourinform tevékenységéről, éves beszámolási kötelezettséget vállalnak. A megszerezhető támogatás három részből áll: alaptámogatás (350.000 Ft) és lakosság arányos támogatás, illetve kiadványok, honlapfejlesztés értékelése alapján, egyedi elbírálás szerint. Az irodák a megyei tourinform irodával szakmai kapcsolatot tartanak. Tourinform irodák marketing tevékenysége turista tájékoztató anyagok készítésére, terjesztésére, kiállításokon, vásárokon való megjelenésre terjed ki.

2.6.3 Budapest

Lévén a régió legfontosabb vonzereje **Budapest** ezért röviden érdemes kitérni a szervezeti szempontok kérdésére Budapestre vonatkozóan is, ahol a szervezeti rendszer 2000 óta lényegében változatlan. A fővárosi szinten létre jött rendszer működőképes, de a kerületekben nem sikerült előbbre lépni. Igaz, hogy néhány próbálkozás történt, pl. készültek egy-egy kerületre vonatkozó turizmusfejlesztési koncepciók, néhányban egy bizottság kompetenciájában nevesítésre került a turizmus, illetve turisztikai tanácsnoki pozíciót hoztak létre. Ezeket inkább politikai szférában történt lépésnek kell tekintenünk, ami akkor nyer jelentőséget, ha az egész kerületi szervezetet illetően végrehajtják a szükséges lépéseket.

A szervezeti rendszer elemei fővárosi szinten:

- **Főpolgármester/főpolgármester helyettes** – a főpolgármester nevében és helyette a turisztikai kérdésekben főpolgármester helyettes az illetékes, aki egyben a kultúráért, az oktatásért és az ifjúsági ügyekért felel.

⁴ Összességében a megye 37 millió forintot költött 2005.-ben turizmusra. Ebből 12 millió Ft., a Tourinform irodák működtetésének normatív támogatására, együttműködési megállapodás alapján, 5 millió Ft. civil szervezetek turisztikai feladatainak támogatására, pályázati formában és kb. 20 millió Ft. kiállítási részvételekre, promócióra, stb. Települések ilyen célú kiadásáról nincs információ.

- **Kereskedelmi és Turisztikai Bizottság** – a bizottság feladata a Főváros turizmus politikájának meghatározása, az előterjesztések elbírálása és politikai döntések meghozatala. (A 2000-ben még külön működött a turisztikai és a kereskedelmi bizottság, amelyeket 2002-ben egyesítettek). Ennek a lépésnek a jelentősége nem tekinthető lényegesnek, mivel csak a korábbi gyakorlat állt helyre, és a turizmus szerepe, jelentősége nem változott.
- **Szakmai tanácsadó testület** – amelynek feladata a Bizottság elé terjesztett anyagok szakmai elbírálása és ezáltal a Bizottság döntéseinek szakmai előkészítése, különös tekintettel az idegenforgalmi alaphoz érkezett pályázatokra. Önálló döntéseket nem hoz. Javaslatokat a Bizottság tárgyalja meg és hagyja jóvá. Működésében nem történtek változások az előző időszakhoz képest.
- **Kereskedelmi és Turisztikai Ügyosztály** – amely az igazgatás feladatait végzi: „Ellátja a fővárosi idegenforgalom szakmai irányítását”⁵, a hivatali apparátusban a turizmus összes aspektusával foglalkozó és a Főváros munkaszervezetén belül a koordinációért, a többi érdekelt terület hasonló felelőseivel az együttműködésért felelős szervezet, amely előkészíti a főváros idegenforgalmi koncepciójának megvalósítását, a Budapesti Turisztikai Szolgáltató Kht. tekintetében a tulajdonosi jogok gyakorlásával összefüggő döntéseket, közreműködik azok végrehajtásában.”
- **BTH Budapesti Turisztikai Szolgáltató Kht. (BTH)** – a BTH lényegében a Kereskedelmi és Turisztikai Bizottság irányítása alá tartozik (azért lényegében, mert az önkormányzati rendszerből fakadóan a helyzet bonyolultabb⁶). A BTH gazdája a Főváros turisztikai promóciójának és feladatkörébe tartozik még az Információs irodák működtetése, idegenforgalmi szolgáltatások közvetítése, marketing tevékenység, piac és közvélemény kutatás, adatbanki tevékenység, információs táblák kihelyezése stb. E tevékenységek pénzügyi kereteit a Fővárossal évenként megkötött támogatási szerződésben meghatározott összeg és saját tevékenységéből származó bevételek biztosítják.

2.7 Turizmus kereslete

A stratégia elkészítése óta elmúlt időszakban a turizmus alakulását befolyásoló tényezők közül az alábbiakat lehet megjelölni, mint kiemelkedően fontos tényezőket. Ezek nagy része negatív irányú hatást váltott ki a vizsgált időszakban, de van pozitív mozzanat is:

- A 2001. évi terrortámadás és általában a terrorizmus károsítja a turizmus minden szegmensét az utazás bizonytalanná tételének hatásával, amely hatás azonban egyre kevésbé tartós.

⁵ A Kereskedelmi, Turisztikai és Fogyasztói Érdekvédelmi Ügyosztály Belső Működési Szabályzata-2004

⁶ Az intézmény felügyeletét, tulajdonosi és szakmai irányítását a következő szervek látják el: „Budapest Főváros Közgyűlése, a Tulajdonosi Bizottság, a Főpolgármester, illetve az illetékes Főpolgármester helyettes, a Kereskedelmi, Turisztikai és Fogyasztói Érdekvédelmi Ügyosztály”.

- Az európai gazdaságok gyengélkedése, különösen az Európai Unió meghatározó országai.
- A régió fő küldő országának számító Németországban azok a gazdasági mutatók, amelyek az utazási kedvet döntően befolyásolják, jelentős mértékben romlottak (szabadon elkölthető személyi jövedelem, munkahelyek számának változása).
- Pozitív és hosszabb távú hatást vált ki a belföldi kereslet növekedése, amely a szabadon elkölthető jövedelmek növekedéséből és az állam erőfeszítéséből származik.
- Az olcsó légi járatok elterjedése közel hozta a Nyugat-európában lakókat (pl. briteket) és új küldő piacok nyíltak meg ezzel.

A turisztikai kereslet változásait a szálláshelyek vendégforgalmát mutató számokon keresztül mutatjuk be (megj.: a KSH által készített részletes adatfelvétel eredményei a jelen munka készítésének időpontjában még nem álltak rendelkezésre).

A kereslet nagyságát a kereskedelmi és magánszállások vendégforgalmát mutató statisztikai számokkal ábrázoljuk. 2004 (illetve ahol erre már lehetőség volt a 2005) év számaival vetjük össze az 1999. év teljesítményével (mint bázisadattal) és ezen keresztül alkotunk ítéletet az eltelt 5 év keresletének alakulásáról.

11. táblázat Vendégek száma a régió szállodáiban

Kategoróriák						
	5*	4*	3*	2*	1*	Összesen
1999	286 530	588 115	593 929	136 490	50 436	1 655 701
2002	334 188	733 062	738 705	102 753	30 042	1 938 750
2003	357 607	777 921	695 527	113 429	26 455	1 970 939
2004	451 935	1 037 592	748 021	105 715	31 255	2 374 518
2004/1999	157,7%	176,4%	125,9%	77,5%	62,0%	143,4%

Forrás: KSH

A régiót meglátogató és szállodában megszálló turisták száma 1999. év óta folyamatosan növekszik. Összességében 43%-os az emelkedés a vizsgált időhorizontban. A magas kategóriába tartozó 4 csillagos szállodákban tartózkodók száma emelkedett a legnagyobb mértékben. Ezt követi az 5 csillagos szállodák több mint 50%-os növekedése. A 3 csillagos kategória, bár a férőhelyek száma csökkent, némi hullámmal, de növekedést realizált. A két alacsonyabb kategóriába tartozó „osztály” jelentős visszaesést mutat, amit a kapacitás csökkenése is kísért.

12. táblázat Vendégek száma az egyéb kereskedelmi szálláshelyeken

	Egyéb kereskedelmi szálláshelyek					Kereskedelmi szálláshelyek összesen
	Panzió	Turista szálló	Ifjúsági szálló	Üdülőtábor	Kemping	
1999	135 547	87 875	n.a.	17 986	18 581	1 928 351
2002	145 322	41 364	34 393	12 548	16 262	2 188 639
2003	137 024	41 822	40 112	14 492	16 632	2 221 021

2004	138 353	31 291	43 047	9 537	11 577	2 608 323
------	---------	--------	--------	-------	--------	-----------

Forrás: KSH

Panziók mint szálláshelyek iránti kereslet állapota stagnálónak minősíthető. De ugyanez állapítható meg az ifjúsági és turistaházak együttes teljesítményéről is. Üdülöházak népszerűsége folyamatosan csökken, de a kempingek is hanyatló kereslettel szenvednek a régióban.

Összességében a régió **turistáinak száma a kereskedelmi szálláshelyeken 35,3%-al nőtt** 1999 és 2004 év között.

A **külföldi turisták** szálláshelyként – nem meglepő módon – jellemzően növekvő mértékben a szállodákat választják. Amíg 1999-ben a turisták 92,6%-a választotta az egyéb kereskedelmi szálláshelynek számító szálláshelyeket, addig 2004-ben már 95,1%-uk. A folyamat egyrészt természetesen következik Budapest egyre túlsúlyosabb szerepéből, másrészt azonban kedvezőtlen jelenség, hogy az egyéb kereskedelmi szálláshelyek volumenének csökkenése is megfigyelhető.

13. táblázat Külföldi vendégek száma a régió szállodáiban

	Szállodák					
	5*	4*	3*	2*	1*	Összesen
1999	264 823	534 906	437 898	94 095	26 034	1.357.756
2002	303 381	658 069	538 255	59 458	16 165	1 575 328
2003	330 271	681 565	512 808	62 657	10 106	1 597 407
2004	422 684	895 426	576 843	65 755	12 811	1 973 519
2004/1999	159,6%	167,4%	131,7%	69,9%	49,2%	145,4%

Forrás: KSH

Az egyéb kereskedelmi szálláshelyeken a külföldi turisták száma hullámzó mértékben ugyan, de folyamatosan csökkent és arányuk az összes forgalmon belül 4,9%-ra esett. Összességében azt mondhatjuk, hogy a **külföldi vendégek számának 41,5%-os emelkedése lépést tartott a kapacitás növekedésével.**

14. táblázat Külföldi vendégek száma a régió egyéb kereskedelmi szálláshelyein

	Egyéb kereskedelmi szálláshelyek					Ker. szálláshelyek összesen
	Panzió	Turista szálló	Ifjúsági szálló	Üdülöház	Kemping	
1999	59 384	19 187	n.a.	7 599	15 985	1.466.833
2002	60 891	9 793	13 955	2 355	9 763	1 672 085
2003	54 007	11 671	21 335	3 240	12 466	1 700 126
2004	58 565	8 006	26 647	1 231	8 189	2 076 157
2004/1999	98,6%	41,7%		16,2%	51,2%	141,5%

Forrás: KSH

A szállodában eltöltött **vendégéjszakák száma** az öt, négy és a három csillagos kategóriában jelentősen növekedett a vizsgált időszakban. Ez azt mutatja, hogy a szállodák jövedelmezősége növekedett, az értékesítési tevékenység – globálisan - hatékonyabbá vált. A magasabb kategóriákban minden vizsgált évben növekedett a kihasználtság, a három csillagosban némi hullámzás volt tapasztalható a kettő és az egy csillagos szállodák vendégéjszakáinak száma visszaesett, amire számítani is

lehetett a kapacitások zsugorodásával.

15. táblázat Vendégéjszakák száma a szállodákban

	Szállodák					
	5*	4*	3*	2*	1*	Összesen
1999	696 497	1 513 861	1 410 969	374 430	158 344	4 154 101
2002	869 073	1 859 134	1 789 987	276 929	95 550	4 890 673
2003	938 510	1 996 548	1 702 739	325 647	114 993	5 078 437
2004	1 157 155	2 575 071	1 863 287	274 051	126 082	5 995 646
2004/1999	166,1%	170,1%	132,1%	73,1%	79,6%	144,3%

Forrás: KSH

A vendégéjszakák száma a panziókban magasabb volt 2004. évben, mint öt évvel ezelőtt. Bár növekedés ugyan igen alacsony, az javuló gazdasági pozíciót jelez ha összevetjük a kapacitás alakulásával. Turista- és az ifjúsági szállók teljesítményét együttesen vizsgálva is visszaesést mutatnak a számok, ami igaz ez a kempingekre és az üdülőházakra is. Összességében a vendégéjszakák 34,7%-os növekedése jó teljesítménynek minősíthető.

16. táblázat Vendégéjszakák száma az egyéb szálláshelyeken

	Egyéb kereskedelmi szálláshelyek					Kereskedelmi szálláshelyek összesen
	Panzió	Turista szálló	Ifjúsági szálló	Üdülőház	Kemping	
1999	320 690	282 670	n.a.	52 858	49 512	4 890 405
2002	348 661	108 425	74 842	31 972	44 595	5 499 168
2003	328 413	115 747	97 558	38 038	38 795	5 696 988
2004	350 878	85 706	100 808	22 072	31 196	6 586 306
2004/1999	109,4%	30,3%	-	41,8%	63,0%	134,7%

Forrás: KSH

A **külföldi vendégéjszakák számának** növekedése 2% ponttal haladja meg az összes éjszaka növekedését, ez a vendég és vendégéjszaka összetétele alapján nem meglepő. Hasonlóan a globális adatokhoz, ebben az esetben is a magasabb kategóriák növekedése kiemelkedően jó és 2005. évben tovább folytatódik az emelkedés. Az alsó két kategóriában a külföldi vendégéjszakák visszaesése még nagyobb, mint a globális mértékben (73,1, illetve 79,6%) bekövetkezett csökkenés. A külföldi vendégéjszakák növekedése (146,3%) 0,9%-al haladja meg a vendégszám növekedést, amiből arra lehet következtetni, hogy nem sikerült a régióban és döntően Budapesten, hosszabb tartózkodási időre ösztönözni a külföldről érkező turistákat.

17. táblázat Külföldi vendégéjszakák számának alakulása a Régió szállodáiban

	Szállodák					
	5*	4*	3*	2*	1*	Összesen
1999	655 782	1 426 594	1 124 834	228 053	66 209	3 501 472
2002	806 000	1 725 899	1 374 888	137 712	37 658	4 082 157
2003	885 833	1 819 819	1 340 860	157 159	27 410	4 231 081
2004	1 094 001	2 318 232	1 527 167	150 357	31 328	5 121 085
2004/1999	166,8%	162,5%	135,8%	65,9%	47,3%	146,3%

Forrás: KSH

A külföldi vendégéjszakák a panziókban jobban gyarapodtak, mint a belföldiek. Az összes növekedés 9,4% volt, míg a külföldiek által eltöltött idő ennek a duplája. Ez a belföldiek visszaesésére utal. A többi kereskedelmi szállástípusban a csökkenés a jellemző.

18. táblázat Külföldi vendégéjszakák száma Régió egyéb kereskedelmi szálláshelyein

	Egyéb kereskedelmi szálláshelyek					Kereskedelmi szálláshelyek összesen
	Panzió	Turista szálló	Ifjúsági szálló	Üdülőház	Kemping	
1999	145 088	48 707	n.a.	22 772	42 923	3 778 483
2002	171 725	21 299	33 037	7 308	29 166	4 344 692
2003	161 617	27 418	62 377	11 525	29 932	4 523 950
2004	171 344	16 070	66 099	3 238	21 971	5 399 807
2004/1999	118,1%	33,0%	-	14,2%	51,2%	142,9%

Forrás: KSH

A régió **magánszállás** és **falusi vendéglátás** kapacitása és vendégforgalma elenyészőnek minősíthető. Az összes vendégéjszaka 3%-a körül mozog a részesedése. A falusi turizmus a térség jellegénél fogva nem sok eséllyel bír.

19. táblázat Magánszállások és falusi vendéglátás (2004)

	Férőhely	Vendégszám		Vendégéjszaka	
		összes	külföldi	összes	külföldi
Magán szállás	4 570	36 731	17 208	149 208	66 589
Falusi	2 350	8 199	1 783	31 515	7 966
Összesen	6 920	44 930	18 991	180 723	74 555

Forrás: KSH

A kereskedelmi szálláshelyek forgalma alapján közelítettük meg a vendégstruktúra kimutatásának elkészítését. E szerint az elmúlt időszakban a Budapesten kívüli turisztikai célhelyeknek nem sikerült a pozíciójukat javítani. Ha a strukturális változásokhoz hozzáteszzük, hogy a Fővároson kívüli területekre látogató turistaszám nem növekedett, a fejlesztési stratégia célkitűzésének hangsúlyos része kell, hogy legyen ennek a folyamatnak illetve összetevőinek, tényezőinek korrigálása.

20. táblázat A régió turistáinak összetétele

	Külföldi vendég %		Belföldi vendég %	
	1999	2004	1999	2004
Budapest	82,8	84,6	17,2	15,4
Közép-Dunavidék	38,6	36,1	61,4	63,9
Régió	78,5	79,6	21,5	20,4

Forrás: KSH, Idegenforgalmi Statisztikai Évkönyv, 1999, 2004

Az **utazási motivációk** szerint a régióba látogatás legfőbb tényezője (54%) a szabadidő eltöltés. Ennek a tényezőnek köszönhető, hogy 2004. évben 1.408.494 turista érkezett a régióba. Ennél magasabb részaránnyal csak Észak-Magyarország és Dél-Dunántúl rendelkezik. Második helyen az üzleti jellegű motiváció szerepe, mivel a konferencia és az üzleti utazás együttesen 40%-os súlyt képviselnek (e motiváció területén csak a Közép-Dunántúl előzi meg a régiót 4%-al magasabb értékkel).

21. táblázat A régió turistáinak motivációi

Vendégstruktúra, motiváció	fő
-----------------------------------	-----------

szerint, 2004. év	
Szabadidő	1 408 494
Konferencia	417 332
Üzleti	625 998
Gyógy, termál	52 166
Egyéb	104 333
Összesen	2 608 323

Forrás: KSH

A KSH új adatgyűjtési programja részletesen vizsgálja a háztartások utazási szokásait. Az adatok szerint a 2-4 napos utazásokra vonatkozóan a BKD-t legnagyobb számban a közép-magyarországi régióban lakó vendégek keresik fel, azaz a belföldi forgalom tekintetében a régió belüli turizmus a meghatározó.

22. táblázat A rövid utazásokon résztvevők lakóhelye

Lakóhely	Balaton	Budapest – Közép- Duna- vidék	Dél- Alföld	Dél- Dunán- túl	Észak- Alföld	Észak- Magyar- ország	Közép- Dunán- túl	Nyugat- Dunán- túl	Tisza- tó	Összesen
Budapest	599	1 115	374	207	332	455	469	259	70	3 888
Pest	116	443	127	74	125	150	117	77	20	1 248
Közép- Magyarország	715	1 558	501	281	457	605	586	336	90	5 136
Fejér	151	110	41	77	27	28	466	73	11	983
Komárom- Esztergom	31	82	25	6	13	24	57	38	0	276
Veszprém	171	79	8	39	10	21	109	88	1	524
Közép- Dunántúl	353	271	74	122	50	73	632	199	12	1 783
Győr-Moson- Sopron	91	41	10	9	16	18	27	88	5	306
Vas	55	44	7	7	6	2	11	128	1	260
Zala	93	58	7	36	4	5	29	245	0	480
Nyugat- Dunántúl	239	143	24	52	26	25	67	461	6	1 046
Baranya	33	54	20	152	11	4	10	13	0	298
Somogy	103	38	5	83	10	5	30	20	0	293
Tolna	34	79	53	333	12	14	21	20	1	569
Dél- Dunántúl	170	171	78	568	33	23	61	53	1	1 160
Borsod-Abaúj- Zemplén	17	110	23	6	92	568	14	11	29	872
Heves	7	76	11	4	43	143	5	10	42	345
Nógrád	8	23	3	1	9	42	2	4	3	96
Észak- Magyarország	32	209	37	11	144	753	21	25	74	1 313
Hajdú-Bihar	20	135	39	4	639	177	15	17	87	1 135
Jász-Nagykun- Szolnok	16	69	63	5	158	46	5	7	66	435
Szabolcs- Szatmár-Bereg	20	107	15	8	445	68	12	6	8	689

Lakóhely	Balaton	Budapest – Közép-Duna-vidék	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Tisza-tó	Összesen
Észak-Alföld	56	311	117	17	1 242	291	32	30	161	2 259
Bács-Kiskun	19	111	120	34	17	24	16	17	0	359
Békés	7	73	141	11	23	21	14	19	4	313
Csongrád	37	128	313	32	46	30	17	16	8	628
Dél-Alföld	63	312	574	77	86	75	47	52	12	1 300
Összesen	1 630	2 977	1 405	1 127	2 038	1 844	1 445	1 155	355	13 998

Forrás: KSH 2005 (adatok ezer főben)

A hosszabb utazások során a BKD-t, a KSH adatai szerint főként a budapestiek keresik fel, amiben minden bizonnyal fontos szerepe van a második lakások (nyaralók) régió belüli nagy számának.

23. táblázat Az öt és többnapos látogatásokon résztvevők lakóhelye

Lakóhely	Balaton	Budapest – Közép-Duna-vidék	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Tisza-tó	Összesen
Budapest	461	333	96	79	151	184	120	105	61	1 593
Pest	121	74	66	30	63	70	44	60	20	549
Közép-Magyarország	582	407	162	109	214	254	164	165	81	2 142
Fejér	97	21	27	31	15	21	92	25	8	338
Komárom-Esztergom	41	28	7	4	10	13	14	15	1	133
Veszprém	54	15	6	8	11	8	12	22	1	137
Közép-Dunántúl	192	64	40	43	36	42	118	62	10	608
Győr-Moson-Sopron	94	18	11	6	11	8	8	65	4	226
Vas	38	18	7	6	8	1	2	24	1	103
Zala	41	16	4	10	3	3	1	41	1	122
Nyugat-Dunántúl	173	52	22	22	22	12	11	130	6	451
Baranya	58	18	10	39	5	8	6	9	1	154
Somogy	57	21	8	35	7	5	4	7	4	148
Tolna	57	17	23	78	7	9	10	14	0	216
Dél-Dunántúl	172	56	41	152	19	22	20	30	5	518
Borsod-Abaúj-Zemplén	29	41	17	4	32	133	3	6	23	289
Heves	14	13	9	4	9	32	5	10	9	104
Nógrád	17	14	3	0	22	26	2	5	10	98
Észak-Magyarország	60	68	29	8	63	191	10	21	42	491
Hajdú-Bihar	37	58	7	5	59	49	7	15	14	252

Lakóhely	Balaton	Buda- pest – Közép- Duna- vidék	Dél- Alföld	Dél- Dunán- túl	Észak- Alföld	Észak- Magyar- ország	Közép- Dunán- túl	Nyugat- - Dunán- túl	Tisza- tó	Össze- sen
Jász-Nagykun- Szolnok	28	23	14	9	42	20	9	3	16	164
Szabolcs- Szatmár-Bereg	17	45	5	3	63	16	6	2	3	161
Észak-Alföld	82	126	26	17	164	85	22	20	33	577
Bács-Kiskun	22	31	50	22	16	22	5	16	2	186
Békés	19	23	34	4	10	23	11	3	1	131
Csongrád	48	42	49	13	14	29	14	10	2	221
Dél-Alföld	89	96	133	39	40	74	30	29	5	538
Összesen	1 348	870	452	391	558	680	376	456	182	5 320

Forrás: KSH 2005 (adatok ezer főben)

2.8 A régió korábbi turisztikai célú fejlesztése tapasztalatainak, eredményeinek bemutatása

A régió fejlesztési programjában, mint azt a kínálat változásait bemutató fejezetben láthattuk mind a szálláshelyek, mind pedig néhány turisztikai termék esetén történtek fejlesztések. Mindezek mellett hivatkoznunk kell a kommunikációban történt együttműködésekre, amelyek főként Pest megye és az RMI közötti kapcsolatban jelentkeztek, pl. közös kiállítás részvétel formájában. A megye ezen együttműködés mellett megjelenteti az „Eseménynaptár” (három nyelven), a „Látnivalók Pest megyében”, illetve a múzeumokat bemutató kiadványát., valamint létrehozta és működteti a megye turisztikai honlapját.

3. SWOT elemzés

Az alábbiakban bemutatott SWOT elemzésben egyrészt szerepeltetjük a 2000-ben készített koncepcióban már megemlített, de még ma is érvényes megállapításokat éppúgy, mint a friss helyzetelemzésre alapuló véleményeket (megj.: B-Budapest, V-Fővároson kívüli területek, R-Régió).

VONZERŐK	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
2000-2006 <ul style="list-style-type: none"> • Budapest az ország legjelentősebb turisztikai vonzereje. R • Budapest Világörökségi helyszín R • Duna folyó R • Gazdag kulturális élet: jelentős számú rendezvény, program, számos múzeum és kiállítás B • Nagyszámú építészeti és történelmi emlék (pl. épület, kastély, múzeum) B • Esztergom kultúr- és vallástörténeti jelentősége V • Szentendre és a Dunakanyar, Gödöllő V • Természetvédelmi területek nagy száma, természeti ritkaságok, ritka előfordulású madarak és növények V • Változatos szórakozási lehetőségek B • Budapest, mint elsődleges vonzerő közelsége révén a régió egyéb területe másodlagos turisztikai célpont, valamint a hétfői kirándulások elsődleges célpontja R 	2000-2006 <ul style="list-style-type: none"> • A vonzerők számát tekintve nagy a különbség Budapest és a régió többi területe között V • A tematikus kínálat nem kielégítő mennyisége R • A komplex turisztikai programcsomagok hiánya R • Változó színvonalú kínálat Budapesten kívül V • Nincs nagy befogadóképességű konferenciahelyszín R • A vonzerők karbantartása, fejlesztése hiányos R • Rendezvények, programok hiánya a téli szezonban R
2006 <ul style="list-style-type: none"> • Számos nemzetközileg is jegyzett kulturális esemény helyszíne (BTF, Sziget, Borfesztivál) B • Kedvező természetföldrajzi adottságok R • Termál- és gyógyvíz előfordulások, strandok, aquapark egyedi környezetben R • Sokszínűség Budapest és a régió egyéb területeinek vonzerőiben R • Egyedi, tematikus vonzerők (Szoborpark, Füstí, Skanzen, Forma1, Caprice, Aquarena) R • Kiállítások, vásárok, konferenciák nagy száma, helyszínek kínálatának és kapacitásának bővülése B • Változatos sportolási lehetőségek, sportrendezvények, az újjáépült BS B • Még élő nemzetiségi kultúra V • Gazdag és bővülő vásárlási lehetőségek (pl. plázák) B • Több golfklub is működik a régióban R 	2006 <ul style="list-style-type: none"> • Továbbra is kevés a nemzetközi rangú rendezvény R • A termálvizek kihasználtsága alacsony, a strandok állapota nem kielégítő, a kínálat sablonos V • A Duna és partjainak, szigeteinek kihasználatlansága R • A vonzerők egy része nincs felkészülve külföldiek fogadására (pl. hiányos nyelvismeret) V • A vonzerők interpretációjának hiányosságai R

SZÁLLÁSHELYEK	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
2000-2006 <ul style="list-style-type: none"> • A legtöbb vendégérkezést a magasabb kategóriájú szálláshelyeken realizálják B • A szállodai vendégérkezések 82%-os és a vendégéjszakák 84%-os külföldi részaránya a régió, illetve főleg Budapest nemzetközi versenyképességét tükrözi • Az alacsonyabb kategóriájú szállodai egységek esetében kiegyenlített a kínálat Budapest és Pest megye viszonylatában • Országos viszonylatban a budapesti szállodai szobakihasználtság a legmagasabb. • Nagyszámú üdülőingatlan V 	2000-2006 <ul style="list-style-type: none"> • Rendkívül nagy a különbség Budapest és Pest megye vendégforgalmi adatai között, Pest megyében lényegesen alacsonyabb a szállodai szobakihasználtság mint Budapesten • Alacsony átlagos tartózkodási idő R • Kevés a színvonalas, nagyobb befogadóképességű szálláshely Budapesten kívül • Nagyszámú üdülőingatlanok ellenőrizhetetlen vendégforgalma V • A szálláshelyek kereslete és kínálata térben sok helyen nem esik egybe R
2006 <ul style="list-style-type: none"> • A három-, négy- és ötcsillagos egységek száma, főként Budapestre koncentrálnak tovább nőtt (minőségjavulás). • 1999-2004. év között 3540 szobával növekedett a kínálat B • A szobaszám növekedés 94%-a a 4 és 5 csillagos minőségben valósult meg B • 1999-2004 között a régiót meglátogató és szállodában lakó turisták száma folyamatosan növekszik. Összességében 43%-os az emelkedés B • Budapesten kívüli minőségi szállodafejlesztések • A külföldi vendégéjszakák növekedése (146,3%), a külföldi vendégek számának 41,5%-os emelkedése • Nemzetközi szállodaláncok jelenléte B • Szálloda szolgáltatások komplexé válása R • Új fejlesztések a nemzetközi divatáramlatban R 	2006 <ul style="list-style-type: none"> • Szállodafejlesztés lehetőségeinek kihasználatlansága az új vonzerőknél R • Szállodakihasználtság Budapesten kívül a hét egyik felére korlátozódik • Nagyszámú üdülőingatlanok ellenőrizhetetlen vendégforgalma V • Üdülő ingatlanok elértéktelenedése V

EGYÉB KÍNÁLATI ELEMÉK	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
2000-2006 <ul style="list-style-type: none"> • Magyarország egyetlen nemzetközi forgalmú reptere B • A turisztikai infrastruktúra relatív jó kiépítettsége (vendéglátóipar, jó kereskedelmi ellátottság) R • Budapesten jó turisztikai szaktudás 	2000-2006 <ul style="list-style-type: none"> • Egységes térségi arculat, image hiánya R • A Budapestről az agglomerációba történő demográfiai kiáramlást nem követte infrastrukturális fejlesztés. • A régió Budapesten kívüli területeinek nem kielégítő ismertsége. • A régió egésze mint turisztikai desztináció, ismeretlensége. • A régió infrastruktúrája sok helyen alulfejlett, javításra szorul, különösen a régió belüli közlekedési kapcsolatok • Erős kontraszt Budapest és a régió egyéb települései között a turisztikai és az egyéb alpinfrastruktúra tekintetében. • Egységes turisztikai információs táblarendszer hiánya. • A látogatókhoz gyakran nem vagy nem a megfelelő időben jutnak el az információk V • Kirándulókat kiszolgáló létesítmények hiánya (pl. turistaházak hálózata) V • Köztisztaság, főként az utak mentén, településképi rendezetlenség V • Gyenge, esetenként rossz közbiztonság V • A nyelvtudás hiányosságai V(B) • A turisztikai szaktudás Pest megyében alacsony • Nincs összefüggő regionális kerékpárút-hálózat, kerékpáros infrastruktúra kiépítettsége nem megfelelő V • Vízi turizmus infrastruktúrájának kiépítetlensége R
2006 <ul style="list-style-type: none"> • Kedvező, centrális földrajzi fekvés, javuló megközelíthetőség. • Az infrastruktúra kiépültsége a régió egyes területein. • Budapest és a régió egyes területeinek meglévő nemzetközi ismertsége (image). • Még mindig, de csökkenő kedvező ár/érték arány a nemzetközi turizmus szempontjából. • Diszkont légi járatok megjelenése • A turisztikai régió Budapesten kívüli településein 8 Tourinform iroda működik • Szaporodó színvonalas vendéglátóipari egység Budapesten kívül. 	2006 <ul style="list-style-type: none"> • Esztergomban nincs Tourinform iroda • A régió alacsony fejlettségű, illetve települési szinten szinte nem is létező jelenléte az interneten • Kevés a színvonalas vendéglátóipari egység Budapesten kívül • Forma1 környékének rendezetlen állapota, illetve a pályának turizmus kínálatában való szűkös kihasználtsága

TURISZTIKAI INFRASTRUKTÚRA	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
2000-2006 <ul style="list-style-type: none"> • Magas fejlesztési potenciál a régió egyes területein (természeti adottságok jobb kihasználása, aktív-, kulturális- és örökség-, gyógyturizmus). • A régióban 3 üdülőkörzet található, ebből egy kiemelt üdülőkörzet (Dunakanyar, mint kiemelt, Budapest környéke, Ráckevei Duna). • Települések többsége stratégiai feladatnak tekinti a turizmust. • Településfejlesztési és turizmus-fejlesztési stratégia megléte néhány településen. • Ahol van településfejlesztési koncepció, ott annak általában a turizmus is része. • Néhány településen turisztikai referens megléte. 	2000-2006 <ul style="list-style-type: none"> • A meglévő turisztikai koncepcióhoz sem kapcsolódnak programok és projektek V • Kevés konkrét és jelentős fejlesztési elképzelés • Finanszírozási problémák, források szűkössége, pályázati lehetőségek hiánya. • A külső források bevonása alacsony szintű, a lehetőségek ismerete gyakran hiányos. • A törvény nem határozza meg a települési önkormányzatok turisztikai feladatait, annak ellenére, hogy az idegenforgalomból származó források ide folynak be. • Legtöbb helyen (számos kerületben sem) nincs turisztikai koncepció R • A magasabb szintű terület-, illetve turizmusfejlesztési és egyéb (pl. OTK) koncepciókat nem ismerik • A turizmus a költségvetés összeállításakor háttérbe kerül R • Az önkormányzatok kevés szabad forrással rendelkeznek R
2006 <ul style="list-style-type: none"> • Az NTS, az OTK és a regionális terv is kiemelt helyen foglalkozik a régió turizmusának fejlesztésével • Néhány kistérségben komplett turisztikai fejlesztési koncepciók készültek • Néhány projektötlet megléte • Elkészült és a Fővárosi Közgyűlés el is fogadta a Főváros Turisztikai Fejlesztési Stratégiáját 	2006 <ul style="list-style-type: none"> • Célcsoportok szerinti termékfejlesztés hiánya R • Turisztikai marketing gyengesége, kistérségi szinten annak hiánya V

KERESLET	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
2000-2006	2000-2006
<ul style="list-style-type: none"> Újra növekvő vendég- és vendégéjszaka-szám Budapesten. Jelentős napi kirándulóforgalom a régióon belül budapesti központtal (főleg belföldi). Erős belső turizmus, jelentős üdülőforgalom R Magas a kulturális, relatív magas fizetőképességű turisták aránya B 	<ul style="list-style-type: none"> Az üdülő és kirándulóforgalom erős területi koncentrációja, mely rendkívül egyenlőtlen hatásokat eredményez R Alacsony átlagos tartózkodási idő Budapesten és még alacsonyabb a régió más területein Alacsony költés az alacsony színvonalú kínálat miatt V Alacsony fizetőképességgel jellemezhető belföldi turizmus R Korlátozott ismeretek a látogatók összetételéről, tevékenységéről R

SZERVEZET & EGYÜTTMŰKÖDÉS	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
2000-2006	2000-2006
<ul style="list-style-type: none"> A régióban való gondolkodás szükségességének felismerése a szervezeteknél Egyes kistérségekben világosan megfogalmazódik az összefogás szükségessége. Egyes kistérségekben az együttműködés meg is valósul Települési és kistérségi turisztikai egyesületek viszonylag nagy száma Turizmusban éledező szakmai és civil szervezetek V Budapest, mint az ország központja és a Kelet-közép-európai Régió potenciális központja Szellemi és információs bázis B 	<ul style="list-style-type: none"> Gyenge szervezeti háttér A regionális idegenforgalmi szervezet (RMI) munkatársainak alacsony létszáma A turisztikai régió funkcionálisan nem működik (együttműködés, egységes imázs). Térségi szemlélet hiánya; a régió, mint „közös hovatartozás” szemlélet nem ismert Helyenként a turizmus iránti érdektelenség. Turizmusban érintett intermedier szervezetek gyengén határozzák meg feladataikat a régióban A régió turisztikai szervezeteinek folyamatos átalakítása Általános információhiány Regionális marketing kezdetlegessége, szervezetlensége (párhuzamosságok), Budapestre koncentrált marketing Budapest-közép-dunavidék Régió elnevezése marketing szempontból nem megfelelő Finanszírozási háttér gyengesége A KSH statisztikai adatgyűjtése nem turisztikai régió-konform Szolgáltató jellegű szervezetek hiánya (tanácsadás, tanfolyamszervezők, stb.) A magán és az állami szféra együttműködésének hiánya Együttműködési hajlandóság gyengesége Fejlesztési tervek összehangolatlansága A legtöbb helyen nincs idegenforgalmi referens

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
2000-2006 <ul style="list-style-type: none"> Erősödnek a társadalmi-gazdasági kapcsolatok Szlovákiával, közelsége miatt jó potenciális küldőpiac lehet A lakossági jövedelmek növekedésével erősödik a belföldi turizmus, illetve a vállalkozói kedv A második és harmadik utazások számának növekedése A motivációk változásával a hangsúly a speciális, egyedi termékekre helyeződik Növekszik az érdeklődés a főváros körüli, eddig felfedezetlen vonzerők iránt. A kereslet eltolódása az aktív pihenés (kerékpározás, lovaglás, falusi üdülések) és tematikus utazások és vonzerők felé. Az üzleti utazások, a konferencia és kongresszusi turizmus népszerűségének növekedése. A természeti környezet minősége, az érintetlen természet vonzereje növekedik. Erősödik a kulturális utazási motiváció. Erősödik a preventív, egészségtudatos üdülések aránya. Erősödik a gyógy- és termálturizmus iránti kereslet. Erősödik a gasztronómiai és borturizmus népszerűsége. Az e-kereskedelem dominanciája az értékesítésben és az elosztásban nő. 	2000-2006 <ul style="list-style-type: none"> Magyarország mint turisztikai desztináció vonzereje csökken az ár/érték arány romlása miatt A nemzetközi turizmus célállomásai között tovább növekszik a verseny. Prága mellett a más kelet-európai fővárosok és desztinációk mint nagy versenytársak népszerűségének növekedése. A főnyaralások helyszíne egyre inkább a távoli desztinációk irányába tolódik el. A mellékutak romló állapota és a rendszeres karbantartás hiánya miatt csökken a látogatók száma, különös tekintettel a kerékpáros turistákra. Egyes területeken a ki- és betelepülések következtében jelentősen csökken az életszínvonal. Egyes területek elnéptelenedése. Folytatódik Budapest munkaerő-elszívó hatása, melynek következtében az értelmiségiek aránya csökken a régió Budapestén kívüli területein. A „versenyszellem” további erősödése miatt nem alakul ki partnerség, illetve annak szükségességét nem ismerik fel Növekvő feketegazdaság. Tovább romló közbiztonság. Környezeti terhelés növekedése.
2006 <ul style="list-style-type: none"> A diszkontjártatok népszerűsége tovább növekszik. Kelet-Európa vonzereje továbbra is növekszik A turizmus elismertsége és támogatottsága növekszik (pl. NTS, turizmus törvény). Az országos és Európai Unió vidék- és térségfejlesztési támogatások növekedése. EU-s fejlesztési források megnyílása (főként 2007-től) 	2006 <ul style="list-style-type: none"> A diszkont forgalom fenntarthatóságával kapcsolatos kétségek Nem változik meg a desztinációmenedzsment létrejöttét gátló kedvezőtlen szabályozási rendszer A dunai hajóútvonal használata a kishajók, yachtok számára továbbra is esetleges marad (Isd. Bős) A vendéglátás nem mindig vendégközpontú fókuszja miatt negatív imázs alakul ki Magyarországról a külföldi médiában

4. Jövőkép

4.1 Az elsődleges adatgyűjtés eredményei

A már lefolytatott szakmai interjúk és kerekasztal-beszélgetések, valamint a visszaérkezett kérdőívekben szereplő vélemények és javaslatok alapján azt mondhatjuk, hogy a régió szakmai közönsége nincs teljes mértékben megelégedve a 2000-ben készített koncepció megvalósulásának mértékével. Ennek egyik legfontosabb okának a szervezeti problémákat és a nem kielégítő együttműködést jelölték meg. A jövőkép megfogalmazása során az alábbi területeket említették meg, mint regionálisan is fontos és megoldandó kérdéseket:

- Víziturizmus, kerékpárutak fejlesztése és ezzel párhuzamosan a partvédelem,
- Programszervezés és fejlesztés, hálózatok létrehozása,
- Szervezeti rendszer átalakítása, valamint
- Ifjúsági turizmus fejlesztése.

4.1 A javasolt jövőkép

A tervezés időszakának végére olyan (nem csak turisztikai) régió jön létre, amelyben Budapest és a régió saját fejlesztési stratégiájukat párhuzamosan megvalósítva a „felzárkózás” stratégiáját és kiterjesztik azt a meglévő rejtett tartalékok feltárására. Ennek eredményeként nemzetközileg is versenyképes(ebbé) válnak. Építve a nemzeti és regionális szinten rendelkezésre álló stratégiákban megfogalmazott fejlesztési irányokra is a régió turisztikai jövőképének részeként az alábbiakat fogalmazhatjuk meg:

- A régióba belépve a turistát a desztinációmenedzsmnt szervezetek által koordinált szolgáltatók a létrejött élménylánc(ok) mentén „kézről-kézre” adják.
- A régió turisztikai szervezete képes a látogató életét gyorsan, problémamentesen megszervezni. Képesek a turisztikai szolgáltatást nyújtók rendszerben gondolkodni.
- Az élményérték maximalizálásával, építve a régió megteremtődő ”kreatív” imázsára, a régió Budapesttel, a Dunakanyarral és a Dunával, Ráckevevel és a többi turisztikailag fejleszthető területtel (pl. hosszú távon a Tápió-vidékkel), a fejlesztések eredményeként, az élmények régiójává válik.
- A régió, melyben Budapest a maga kulturális értékeivel a legmarkánsabb turisztikai vonzerő, tudatosan épít sokszínű adottságaira, a Főváros turisztikai piaci jelentőségére. A régió egyéb kínálati elemeinek kapcsolódása révén nemzetközi versenyben helytálló komplex és színvonalas turisztikai szolgáltatásokat hoz létre. Budapest és a régió kistérségeinek fejlesztése egymásra erősítő hatást gyakorol, és egymással harmóniában van.

5. Fejlesztési stratégia

A fejlesztési stratégiában, építve a helyzetelemzés során bemutatott állapotra és a megfogalmazott jövőképre részletesen kerülnek kifejtésre a régió turizmusának fejlesztéséhez szükséges feladatok és lépések.

A régióban a 2000-ben készített turizmusfejlesztési stratégia elfogadásának időpontja óta, az abban megfogalmazottak egy kisebb része megvalósult, a fejlesztések azonban folyamatosak (főképpen a fürdők és a szálláshelyek területén). Olyan kínálat megvalósulása körvonalazódik, amelyről az állapítható meg, hogy nem ezen fejlesztések hiánya az elsődleges fékező tényezője a régió versenyképességének. Ugyanakkor a turizmus működtetésével szembeni igényeknek való megfelelés (szervezettség, a komplexitás, fenntarthatóság biztosításával szembeni elvárások fokozott előtérbe kerülése) a versenyképesség csökkentő tényezőként értékelhetők.

5.1 Átfogó cél, illetve részcélok leírása

Az átfogó cél, az **élményteli régió megteremtése**, a jövőképben megfogalmazottak megvalósításának kereteit írja le, és ehhez kapcsolódnak azok a részcélok, amelyek együttes realizálása szükséges a jövőkép eléréshez. A stratégia az alábbi **részcélokat** fogalmazza meg:

- A régió versenyképességének erősítése,
- Regionális értékmegőrzés, értékteremtés és értéknövelés,
- Környezetvédelem és a fenntarthatóság biztosítása,
- Együttműködés létrehozása és erősítése a régión belül és kívül.

A jövőképet megvalósító célrendszernek az elérése a stratégiai programok végrehajtásán és fejlesztések létrehozásán keresztül valósul meg és ezen stratégiai programok alkotórészei a rövid- és középtávú operatív programok.

A stratégiai programok a régió lehetőségeire és szükségleteire alapulnak, azaz a régió erősségeire és fejlesztési potenciáljára építenek. A következő **stratégiai programokat** javasoljuk:

- **Régió belüli együttműködések, fogadóhely/desztináció irányítási rendszerek létrehozása,**
- **Élménylánc fejlesztés** (termékfejlesztés, komplexitás és bővítés),
- **Humán erőforrás fejlesztés.**

Ezek a stratégiai programok egyenként és összességükben is szolgálják a fent megjelölt stratégiai célok és így a jövőkép megvalósulását.

5.1.1 Együttműködés fejlesztése

A régió belüli **együttműködések**, fogadóhely (vagy destináció) irányítási rendszer(ek) létrehozása, mint az szakmai egyeztetéseken is egyértelműen kiderült, sürgető feladattá vált, ugyanis egy turisztikai térség (régió vagy kistérség)

versenyképességét egyre kevésbé az egyes kínálati elemek értéke határozza meg. Mindinkább jellemző a földrajzi értelemben lehatárolható **kínálat egészének** egységes megjelenítése és egy stratégiai marketingegységben való **működtetése és bemutatása**. Ez a megközelítés a rendszer a stabilitására épül és figyelembe veszi az így létrejövő magasabb vonzási képességet, ami a régió versenyképes természeti és épített környezet adottságaival (vonzerőkkel), valamint a létrejövő menedzsmenttel lehetővé teszi azt, hogy az eddigiektől kedvezőbb piaci pozíció építhető ki jól körülhatárolható célcsoportok számára.

Olyan turisztikai régiókat kell tehát felépíteni, amelyek a települések, kistérségek turisztikai szolgáltatóinak, a települések kormányzatainak szövetségéből nőnek ki és működésükben képesek egymás tevékenységét támogatni, a turista/látogató minden igényét kielégíteni, a termékek fejlesztését nagymértékben befolyásolni és a működést-fejlesztést ellenőrzés alatt tartani (itt kell megemlítenünk és utalnunk a Gödöllői és Környéke Regionális Turisztikai Egyesület ezen területen végzett tevékenységére és annak eredményeire, amelyek például szolgálhatnak a többi kistérség és a régió számára is).

Hivatkozva az NTS-ben megfogalmazott egyik legfontosabb feladatra, a desztinációmenedzsment rendszerek létrehozására és azok leendő feladataira, a BKD régióban is e szervezet tevékenységi körébe tartozik majd a régió, mint turisztikai desztinációs marketingjének továbbfejlesztése, amely összehangolja a kistérségek turisztikai marketingtevékenységét éppúgy, mint végzi a régió ehhez kapcsolódó feladatait. Mindezen célok megvalósulásához azonban fel kell számolni a Budapest és a régió további részei között gyakran fennálló szembenállást.

5.1.2 Élmenylánc(ok) létrehozása

Az élmenylánc(ok) létrehozása során nem tekinthetünk el attól a tényről, hogy a BKD régió legfontosabb vonzási képességgel bíró értéke Budapest, amely mind közlekedési, mind gazdasági és politikai, mind pedig turisztikai szempontból meghatározó szerepet játszik nemcsak a BKD régió, hanem az ország életében is. Összehasonlítva a régió ezen adottságát a többi turisztikai régió lehetőségeivel, főképpen a nemzetközi turizmusra utalva megfogalmazhatjuk, hogy ezt a régió előnyének kell tekintenünk. Ez pedig azzal (is) jár, hogy a Budapesten kívüli vonzerők és szolgáltatások könnyebben és forrásaik hatékonyabb felhasználásával kapcsolódhatnak a már meglévő és bevezetett budapesti vonzerőkhöz és szolgáltatásokhoz, mintha mindezt önállóan szeretnék megtenni. Megállapíthatjuk, ismét főként a nemzetközi turisztikai forgalomra utalva, hogy a régió a fejlesztések megvalósulásával a Budapest körül **szatellitként** elhelyezkedő vonzerők (és térségek) összességévé válhat.

Az **élmenylánc(ok)** térségi kialakítása, fejlesztése (termékfejlesztés és a komplexitás megteremtése) esély a régió Budapesten kívüli területeinek arra, hogy kapcsolódjanak a Fővároshoz és kihasználva annak, 1,6 milliós lakosság számát és a növekvő látogatottságát több saját látogatóra és nagyobb turisztikai bevételekre tegyenek szert. A régió adottságai, amelyeket a feltáró részben sokoldalúan jelenítettük meg, számos nagy értékű, a ma érvényes trendeknek megfelelő élmenylánc előállítására alkalmasak.

A régió Budapestre koncentrálódó kínálattal rendelkezik, de ezen kínálat csaknem minden egyes eleme (pl. épített örökség, fürdők, kulturális események) megtalálható

a régió más településein vagy területein és létezik olyan vonzerő is, amely a Fővárosban nem található meg (pl. nemzeti parki védett területek).

Az élmények láncolatát (pl. tematikus utak vagy klaszterek formájában) az azonosságokra és a különbözőségekre építve lehet kialakítani. Ezen stratégiai program megvalósításának várható végeredménye, hogy megszűnik a turizmus fejlődésére jelenleg jellemző a spontaneitás. A látogatók hosszabb ideig tartózkodnak majd a régióban és teljesebb értékű élményhez jutnak. A stratégiai program feladata, hogy meghatározza, hogy a meglévő és fejlesztendő, továbbá a létrehozható turisztikai lehetőségek hogyan tehetők komplex kínálattá, mint élménylánc a térségben.

Az élménylánc kialakítása tudatos termékfejlesztést igényel, amely számba veszi a lehetőségeket, a fejlesztési szükségleteket és a vonzerők egymáshoz való illesztésének esélyeit. A mindezen elemek közötti különbözőség egyben esélyt ad arra, hogy a régió lakossága is, és itt főképpen a budapestiekre gondolva, a térség látogatójává váljék.

5.1.3 A humán erőforrások fejlesztése

A humán erőforrás fejlesztése több mint munkaerőképzés vagy intézményes (ített) oktatás. Ahogyan az a 2000-ben elfogadott stratégiában is megfogalmazásra került, a jelen fejlesztési stratégia sikere múlik a régió humán erőforrás kínálatának képességein és készségein, illetve mindezek fejlesztésén. Különösen kiemelendők azon a területek, amelyek fejlesztését a jelen stratégia megfogalmazza, gondolva:

- Az önkormányzati/intézményi területeken,
- A turisztikai vonzerő tulajdonosok egy részénél, illetve
- A hálózatok létrehozásában és működtetésében résztvevő szervezeteknél tapasztalható részben vagy teljesen hiányzó ismeretekre, amelyek megakadályozzák a turisztikai feladatok ellátását, illetve a turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázását.

Mindezen képzési és oktatási feladatokat természetesen a régió stratégiájában megfogalmazott lépések nem képesek megoldani, hiszen pl. a hálózatok menedzsmentjére vonatkozó ismeretek oktatása még nem kerül országos szinten intézményesítésre. Ezért a feladat régióspecifikus ismeretek átadását lehetővé tévő, egyedileg szervezett (akár táv-) oktatási programok beindítása és működtetése.

5.2 Az átfogó célok mérése érdekében indikátorok meghatározása

Az indikátorokat négy nagyobb csoportba soroltuk:

- **Budapest-Közép-Dunavidék versenyképességének erősítése**
 - Gazdasági szerkezet változása (szolgáltatási szektor arányának változása)
 - Régió belüli egyenlőtlenségek csökkenése (kistérségek által előállított hozzáadott érték mértéke és arányai, attrakciók típusai, befogadó- és teherbíró-képességük)
 - Jövedelemképződés emelkedése a régió lakosainál és vállalkozásainál (egy lakosra/alkalmazottra jutó jövedelmezőség)

- Külső források bevonásának emelkedése (turizmusba érkező befektetések nagysága)
- Az infrastruktúra általános javulása (pormentesített utak hossza, infrastrukturális ellátottság %-ban és főben)
- Turizmus generálta új munkahelyek létrejötte (fő)
- Szolgáltatásbővülés (szolgáltatások körének változása – nettó kínálatváltozás)
- Turizmusra alapuló kis vállalkozások erősödése (vállalkozások száma és alkalmazottak száma, szállás- és vendéglátóhelyek kapacitása)
- Térség vonzerejének növekedése (éjszakát eltöltő és az éjszakát nem töltő látogatók száma, a vendégéjszakák száma, nemzetiségi megoszlása, a vonzerők száma)
- Turizmusból származó bevételek és kiadások növekedése (az egy lakosra és az egy látogatóra jutó bevételek és kiadások nagysága forintban)
- Átlagos tartózkodási idő változása
- A visszatérő turisták arányának változása
- Együttműködésre alapozó fejlesztési programok megjelenése (benyújtott pályázatok száma, megnyert támogatás összege, önszerveződő alapon létrejött szervezetek száma)
- Regionális minőségbiztosítási rendszerek (a rendszer létrejötte, a rendszert bevezető szervezetek száma)
- **Regionális érték megőrzés, érték teremtés és érték növelés**
 - A népesség elvándorlásának mértéke (nettó lakosság szám változás)
 - Új típusú foglalkoztatási lehetőségek megjelenése (a kínált új munkahelyek megoszlása)
 - Régióon belüli professzionális tudás-bázis erősödése (szakirányú végzettséggel rendelkezők és speciális tréningeken résztvevők száma)
 - A szakképzettség és nyelvtudás felértékelődése (szak- és nyelvvizsgákkal rendelkezők száma, a vizsgák szintje szerint)
 - A terület arculatának javulása (az arculatban felhasznált helyi értékek száma)
 - A társadalmi és kulturális élet felélénkülése (megrendezett kulturális események száma és összetétele)
 - Szabadidő eltöltés lehetőségeinek bővülése (kínált szabadidős programok és létesítmények száma, települési megoszlása)
 - A közösségek önértékelésének javulása (attitűd felmérések eredménye, lakosok és látogatók aránya)
 - A településképek rendezettebbé válása (közterületek karbantartására)

költött összegek, nyertes támogatási pályázatok száma és értéke, nemzeti versenyeken „Virágos település” pályázaton résztvevő települések száma)

- Régió főbb turisztikai adottságait és a régió által kínált turisztikai termékeket ismerő régió kívüli lakosok száma (attitűd felmérések eredménye)
- **Környezetvédelem és fenntarthatóság biztosítása**
 - Turizmusból származó kommunális szemét mennyisége
 - Lég-, talaj-, zaj- és vízszennyezési mutatók
 - A szennyvíztisztítás és a hulladékkezelés módja, a keletkezett hulladék mennyisége
 - A természeti és épített vonzerők védelme (védett természeti erőforrások száma, helyi művészetek/kézművesek száma, kulturális események újjászületése, helyi építészeti stílusok alkalmazása),
 - A nemzeti parkok, természetvédelmi területek és más területek fenntarthatóságot figyelembe vevő használat kialakulása (bizonyos fajok gyakorisági értéke, sűrűség-eloszlása, növénytakaró térfoglalásának erősödése, bizonyos fajok születési és halálozási rátája, teherbíró-képességi számítások)
 - A jellegzetes települési adottságok védelmét szolgáló fejlesztések hozzájárulása nyomán a jellegzetes és egyedi településképek, épületek fennmaradása (beépítettség mértéke, védetté váló létesítmények/épületek száma)
- **Együttműködés létrehozása és erősítése a régió belül és kívül**
 - A kialakult és működő tematikus és funkcionális együttműködési hálózatok száma
 - A turisztikai célterületek/desztinációk irányítására létrejött szövetségek száma, az azokban résztvevő szervezetek száma a teljes kínálatához képest
 - Az összehangolt rendezvény sorozatok, programok, a megszervezésre fordított források és az azokon résztvevők száma
 - A térségeken túlnyúló tematikus utak száma
 - Tematikus és funkcionális együttműködési hálózatok költségvetésének és közös cselekedeteinek száma (adott időhorizonton vizsgálva)

5.3 Régió turisztikai kínálata alapján a preferált célcsoportok, és kapcsolódó termékek

A régióban kialakult turisztikai kínálat alapján öt nagy célcsoportot lehet megkülönböztetni:

- **A Budapestre érkező turisták:**

- akik tipikusan **városlátogatók**, ezért tartózkodási ideje rövidnek nevezhető és jellemzően a városi élményt, a szórakozást, a kulturális események látogatását részesítik előnyben,
- az **üzleti okokból** érkezők látogatók, akik konferencia, üzleti tárgyalás miatt érkeznek Budapestre és számukra a régió szolgáltatásai mint kiegészítő vonzerők jelentkeznek. A közelmúlt tapasztalatai alapján az mind a két csoportban tartozók számának további növekedésére lehet számítani (a Budapestre vonatkozó fejlesztési elképzelésekre a 2005-ben elfogadott Budapest Turisztikai Stratégiája részletesen kitér),
- **A régióba érkező látogatók**, akik kifejezetten a régió nem-Budapesten található szolgáltatásai (pl. Szentendre, Visegrádi Vár, Gödöllői Kastély) miatt látogatnak el a régióba
- **A budapesti lakosok**, akik számára a régió, mint könnyen megközelíthető kirándulási helyszín jelentkezik (érdemes utalni arra, hogy a Budapesten élő nagyszámú, ún. ex-pat közösség számára a régió akár többet is jelenthet, mint kirándulási helyszínt), illetve
- **A régió átutazók**, akik az autópályák és főutak centrikus elhelyezkedése miatt, ha az ország két pontja között közlekednek nagy valószínűséggel át kell haladjanak a régión.

Szegmens	Kapcsolódó termékek
Budapestre érkezők	
Városlátogatók	Kulturális, történelmi és vallási vonzerők Kulturális események
Üzleti utasok	Kulturális események Vízi és aktív programok
Régióba érkezők	Kulturális, történelmi és vallási vonzerők Táj/Duna Tematikus útvonalak
Budapesti lakosok	Kulturális események Tematikus útvonalak (pl. kisvasutak) Vízi és aktív programok Védett természeti értékek Fürdők
Régió átutazók	Kiemelt történelmi létesítmények Védett természeti értékek

5.4 Fejlesztési irányok összefoglalása és indoklása

A fentiekben bemutatott célcsoportok és a hozzájuk kapcsolódó termékek alapján, figyelembe véve az NTS és az egyéb stratégiai dokumentumokban foglaltakat a stratégia az alábbi fejlesztési irányokat nevesíti:

▪ Szervezeti fejlesztés

- A fejlesztés célja: a régió kistérségeiben létrehozandó, a turisztikai szolgáltatók és egyéb szervezetek együttműködését szervező és irányító, leginkább egyesületi formában működő desztinációs szervezetek létrehozása és működésük támogatása.
- Fejlesztési eszközök: a szervezeti fejlesztéshez szükséges változások egyrészt regionális, másrészt annál magasabb, nemzeti szinten történhetnek meg. A legfontosabb eszköz a érintett regionális szervezetek (RFT/RFÜ, RIB, RMI) támogatási és döntéshozatali rendszerének átalakítása, aminek célja, hogy pl. pályázatokkal segítsék az önszerveződések létrejöttét és működését. Nemzeti szinten jelentkező változási igény (és eszköz) a desztinációmenedzsment szervezetek jogosítványainak pontos meghatározása (pl. az információnyújtás/Tourinform feladatok vagy a működési bevételek és eredmény tekintetében).
- A fenntarthatóság szempontjai: a régió és turizmusának fenntarthatósági szempontjai között kiemelt helyen található a szervezeti és együttműködési rendszer átalakítása, hiszen a jelenlegi rendszer szub-optimális működést tesz lehetővé, ez pedig a korlátozott mértékben rendelkezésre álló források nem hatékony felhasználásához vezet.

▪ Élmenyláncok

- Építve a „Kreatív régió” imázsára **tematikus útvonalak kiépítése** (vízi-, bor- és gasztronómia utak, lovashelyszínek, kastélytúrák, kisvasutak)
 - A fejlesztés célja: a jelenleg nem egységes formában bemutatott és „termékesített” egyedi vonzerők összekapcsolása, önálló termékként való megjelenítése
 - Fejlesztési eszközök: a fejlesztés eszközeinek első eleme a regionális vonzerők kritikus elemzése alapján a lehetséges témák és a lehetséges együttműködő partnerek kiválasztása (pl. vízi-, folklór-, bor- és gasztronómia utak, kastélytúrák), majd ezt követően a tematikus utak működtetését biztosító egyesületek megalakítása. A régió irányító szervezetei (RFÜ, RIB, RMI) a korábbi támogatási pályázatok fókuszálásával támogathatják meg a tematikus utak létrejöttét.
 - A fenntarthatóság szempontjai: A tematikus utak a fenntartható turizmusfejlődés fontos eszközei, hiszen időben és térben is képesek a tömeges látogatottságot megosztani, ehhez azonban az együttműködő felek szoros kapcsolata szükséges, amely a pénzügyi és a szakmai feladatok megosztásán alapul.
- **Termál (élmény) gyűrű létrehozása**

- A fejlesztés célja: Az élményláncok között fontos szerepet tölthet be a termálgyűrű létrehozása. A főváros körül (valóban kör alakban) körbe rendezhetők, megfelelő, egyedi szolgáltatásokat létrehozó fejlesztéssel olyan fürdők, amelyek mindegyike rendelkezik valamilyen, a másiktól eltérő kínálati elemmel. Ez a hozzáadott érték elősegítheti a régió fővároson kívüli területén a tartózkodási idő és az egy főre jutó költség növekedését.
- Fejlesztési eszközök: Budapest és környéke jelentős termálvíz előfordulással rendelkezik. A fejlesztés színhelyének kialakítása és a szükséges terület biztosítása az érintett település feladata. A fürdő és a kapcsolódó létesítmények finanszírozását első sorban a magán tőke és a régióban biztosított pályázati lehetőségek adják, amelyek kiírásakor azonban mindenképpen előnyben kell részesíteni az egyedi szolgáltatások megvalósítását célzó projekteket,
- A fenntarthatóság szempontjai: A termálgyűrű nem jelenthet nagyszámú új építkezést. Gondos vizsgálat alá kell venni, hogy mely vízelőfordulás esetében indokolt, illetve lehetséges az új építkezés. A valóban működő gyűrű létrehozásának záloga egy olyan klaszter létrehozása, megszervezése, amely keretén belül a gazdasági és a fenntarthatóság érdekek szempontjai érvényesíthetők, és amely klaszterben a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Rt. is aktív részes.
- **Kerékpár úthálózat fejlesztése**⁷.
 - A fejlesztés célja: a Duna mentén összefüggő, a gépkocsi forgalomtól elkülönített kerékpárút kiépítése és erre alapozva a régió túlnyúló „Dunamenti kerékpár élményút” létrehozása, amely kapcsolódhat a Duna-programban megfogalmazott gátépítési és vízvédelmi fejlesztésekhez.
 - Fejlesztési eszközök: a Duna mentén található, meglátogatásra érdemes és a kerékpározás egyénenként eltérő teljesítményét figyelembe vevő vonzerők kijelölése, az elérhetőség feltérképezése, a meglévő és fejlesztésre szoruló útvonal kijelölése. Az útvonal kiépítésére az érintett önkormányzatok a régió (RFT, RIB) szervezeteinek támogatásával közösen kezdeményezik., amely során fontos feladat az érdekek összehangolása, a támogatások megszerzése, a pályázatok céljainak pontos megfogalmazása és a monitoring, valamint az út(ak) működtetését biztosító szervezet megalapítása, működési feltételeinek biztosítása.
 - A fenntarthatóság szempontjai: a kerékpáros turizmus egyszerre jelent több látogatót és kisebb terhelést a meglátogatott területen. Sok olyan helyszínt (települést, létesítményt) lehet így bevonni, amelyek más közlekedési eszközökkel nem érhetők el,

⁷ A kerékpárutakat ebben az összefüggésben úgy tekintjük mint turisztikai terméket és nem csupán, közlekedési infrastruktúra elemét

illetve nem jelentenek olyan vonzerőt, amiért érdemes lenne más közlekedési eszközzel oda utazni. A Duna menti komplex kerékpárút megépítése egyben a nemzetközi piachoz való kapcsolódást is megvalósítja.

○ **Szállodák férőhelyszámának bővítése az élményláncok kiszolgálására**

- A fejlesztés célja: a több napos tartózkodás esélyét ígérő vonzerők látogatottságának növelése, a napi kiránduló forgalom közlekedés terhelésének csökkentése, illetve a termékek komplexebbé tétele elsősorban Budapesten kívüli területeken.
- Fejlesztési eszközök: új szállásférőhelyek megteremtésére elsősorban a közepes vagy a feletti kategóriákban és azokon a Budapesten kívüli területeken van szükség, ahol megfelelő szálláslehetőség megléte esetén több napra is marad(hat)na a látogató. A fejlesztések elsősorban a magán kezdeményezésekből származó eszközök és másod sorban a különböző szinten elérhető támogatásokból (önkormányzatok, regionális) szerezhető forrásokból valósulhatnak meg. A turistaházak és más, hasonló létesítmények újrahasznosításának megvalósítása regionális és központi támogatással segíthető elő
- A fenntarthatóság szempontjai: a szállásférőhelyek tartós működését jellemzően a magánüzemeltetők biztosítják, azonban az alacsony jövedelemmel kecsegtető, de a természeti környezet fenntarthatóságát közvetve támogató projektek (pl. turistaházak újrahasznosítása) közösségi támogatásra is kell építsenek.

○ **Történelmi-kulturális (mega)rendezvények szervezése**

- A fejlesztés célja: a nagyobb léptékű (kb. 5000 fő egyszeri részvételével zajló), különböző témájú rendezvények a térség sokszínűségét bizonyíthatják, növelve az adott helyszín és környezete ismertségét.
- Fejlesztési eszközök: a nagyrendezvények közösségi összefogást igényelnek és méretüktől függően a település, a régió vagy állami finanszírozásban valósíthatók meg. A nagyobb látogatószámot vonzó rendezvények megvalósításában a magántőke mint szponzor kerül bevonásra., míg a központi és helyi forrásokkal csak azon rendezvényeket kell támogatni, amelyek valóban turisztikai szerepet töltenek be (ehhez pedig a pályázati kiírások és a monitoring rendszer megfelelő összhangja és fókuszáltsága szükséges).
- A fenntarthatóság szempontjai: csak olyan rendezvényt/eseményt kell támogatásban részesíteni, amely bizonyíthatóan helyi alapokra (pl. Sissi-re) építenek. Mindemelllett, lévén nagyrendezvényekről van szó, amelyek koncentrált autóforgalmat és helyi hatásokat eredményeznek,

csak a kimutathatóan elviselhető és csak átmeneti környezetterhelést jelentő és helyi lakosság, a közvetlenül érintettek életfeltételeit nem rontó események támogathatók.

○ **Védett területek turizmusba való bevonása**

- A fejlesztés célja: az egyedi, speciális termékek szerepe a vonzerők és desztinációk közötti versenyben egyre erősödik, ezért a kínálat-fejlesztésben kiemelt jelentőséget kap(hat)nak a különleges élményt biztosító nemzeti park vagy tájvédelmi körzet(ek), pl. ide tartoznak a különleges természeti jelenségek látogathatóságának megteremtése, ritka növények bemutatása stb. (utalva a Duna-Ipoly Nemzeti Park fejlesztési elképzeléseire).
- Fejlesztési eszközök: látogató központok és tanösvények létrehozása közösségi finanszírozásban.
- A fenntarthatóság szempontjai: a teherbíró-képességi elemzések elvégzését követően az egyes, látogatható területeken szigorúan korlátozott és ellenőrzött napi látogatószám betartatása, illetve ezzel párhuzamosan a kapcsolódó turisztikai infrastruktúra kiépítése, valamint a természet tiszteletére való oktatás erősítése.

▪ **Humán infrastruktúra fejlesztése**

- A fejlesztés célja: a régió önkormányzati és turisztikai menedzsment területén dolgozó munkatársak desztinációs menedzsment és marketing témakörére vonatkozó ismereteinek növelése.
- Fejlesztési eszközök: a civil szervezetekkel, egyesületekkel, önkormányzatokkal, oktatási intézményekkel közösen oktatási programok kialakítása és a tréningeken való részvétel támogatása.
- A fenntarthatóság szempontjai: a régió működtetése szempontjából fontos feladat a speciális és jelenleg hiányos ismeretek minél szélesebb körben való terítése.

6. Fejlesztési irányok (prioritások)

6.1 A turizmus kínálata a régióban

A turizmus fejlesztése érdekében a régión belül azonosításra kerültek azok a kisebb régiók/térségek, amelyek akár mint önálló desztinációk is megjeleníthetők lehetnek az érdeklődők számára:

- **Budapest** mint önálló célterület (**B**)
- **Dunakanyar** települései (figyelembe véve a bal part településeit is) (**D**)
- **Gödöllő és térsége** (**G**)
- **Ráckeve és térsége** (**R**)
- A **Duna-Ipoly Nemzeti Park** által lefedett települések és területek (**D-I**), illetve
- *Hosszabb távon a Tápió-vidékkel és Cegléddel* (**T**)

A stratégiában megfogalmazottak megvalósulása esetén a fentiekben bemutatott szegmensek és termékek térségi eloszlása az alábbiak szerint alakulhat.

Szegmens	Kapcsolódó termékek	Desztinációk					
		Budapest	Duna- kanyar	Gödöllő	Ráckeve	Duna- lpoly	Tápió- vidék
Budapestre látogatók							
Városlátogatók	Kulturális, történelmi és vallási vonzerők	x	x	x			
	Kulturális események	x	x	x			
Üzleti utasok	Kulturális események	x		x			
	Vízi és aktív programok	x	x		x	x	
Régióba érkezők	Kulturális, történelmi és vallási vonzerők	x	x		x		
	Táj/Duna		x		x	x	
	Tematikus útvonalak		x		x	x	x
Budapesti lakosok	Kulturális események	x	x	x	x		
	Tematikus útvonalak (pl. kisvasutak)		x		x	x	x
	Vízi és aktív programok	x	x		x	x	
	Védett természeti értékek		x			x	
	Fürdők	x	x				
Régió átutazók	Kiemelt történelmi létesítmények	x		x			
	(Védett) természeti értékek				x	x	(x)

6.1.1 Fejlesztési irányok

Az alábbi táblázatban látható, hogy mely térségekben mely fejlesztési irányok előtérbe helyezése kell megtörténjen.

Fejlesztési irányok	Desztinációk						
	Budapest	Duna- kanyar	Gödöllő	Ráckeve	Duna- Ipoly	Tápió- vidék	Egyéb terület
Tematikus útvonalak kiépítése	x	x	x	x	x	x	x
Termálgúró létrehozása	x	x			x		x (Cegléd)
Szállodák férőhelyszámának bővítése		x	x	x			x
Történelmi-kulturális (mega)rendezvények szervezése	x	x	x	x			
(Védett) természeti területek turizmusba való bevonása	x	x			x		
Kerékpár úthálózat fejlesztése	x	x	x	x	x	x	x

Összehasonlításképpen a fentiekben meghatározott irányokhoz és területekhez, a Közép-Magyarországi Régió Fejlesztési Terve Operatív Programjában (OP) az alábbi feladatok szerepelnek a turizmus fejlesztésére vonatkozóan:

- **Tematikus parkok** kialakítása és fejlesztése (építés, programok megvalósítása, marketingakciók kivitelezése)
- **Turisztikai látványosságok megőrzése** komplex programok keretében, a látogatószám növelése érdekében (épületrekonstrukció, műemléképület, turisztikai helyszín rekonstrukció)
- **Épített örökség gazdasági hasznosítása**
- **Turisztikai szálláshelyek bővítése és építése**
- **Konferenciaturizmus feltételeinek megteremtése**, eszközbeszerzés, bővítés, építés, marketing akciók kivitelezése

- **Fürdőfejlesztés és -felújítás**, komplex szolgáltatásbővítéssel egybekötött programok megvalósítása, egészségturizmus fejlesztése
- **Aktív turizmus és rekreációs tevékenységek feltételeinek megteremtése** (viziturizmus, bakancsos és ökoturizmus, kerékpárturizmus, lovasturizmus stb.): építés, programkínálat fejlesztése, programok szervezése és megvalósítása, új turisztikai termékek létrehozása és bevezetése, marketingakciók kivitelezése, meglévő kapacitások minőségi fejlesztése

A jelen stratégia tehát valójában egy ponton tér el az OP-ben megfogalmazottaktól és ez a tematikus parkok létrehozásával kapcsolatos álláspont. Ennek oka, hogy a nemzetközi viszonylatban is versenyképes tematikus parkok létrehozásának és működtetésének keresleti feltételei jelenleg, és előreláthatólag a közeli jövőben is korlátozottak és hiányoznak Magyarországon (csak utalva a Párizs melletti Disneyland folyamatos és súlyos pénzügyi problémáira).

Ugyanakkor megjegyezzük, hogy vannak információink tervezett fejlesztésekről (pl. Mesepark Esztergomban vagy a Gastroland projekt Szobon), de ezek inkább az egyedi vonzerőfejlesztés (és az örökségparkok) témakörébe tartoznak. Mindezek elemzése és támogatás eseti jelleggel történhet meg.

Ugyancsak érdemes rámutatni arra, hogy a konferencia turizmus fejlesztése érdekében, különösen a Budapestre tervezett megálétesítményre utalva, több helyszínen is terveznek konferencia központokat. Úgy gondoljuk azonban, hogy regionális szinten, elfogadva a kiemelt fejlesztések szükségességét, nem kell külön termékként utalnunk ezen fejlesztésekre.

6.2 A turistafogadás feltételei

A turistafogadás feltételei között, illetve azt megelőzően utalnunk kell az egyes kistérségi/desztinációs turizmusfejlesztési stratégiákban megjelölt vonzerők, illetve termékek fejlesztésével kapcsolatos desztinációs tervekre is, hiszen vonzerők és termékek nélkül nem létezik sikeres turizmus:

- **Budapest:** kulturális- és örökség, városlátogató, egészség és üzleti turisztikai fejlesztések
- **Duna-kanyar:** kulturális- és örökség, aktív, öko, illetve egészségturizmus fejlesztése
- **Duna** (a Duna-program alapján): hidak és vízvédelmi gátak építése, öko és aktív turizmus fejlesztése , a kapcsolódó infrastruktúra létrehozása
- **Gödöllő és térsége:** Lázár Lovas park, kulturális- és örökségturizmus, események, aktív turizmus
- Duna-Ipoly: ökoturizmus
- **Ráckeve:** vízi és aktív, termál- és örökségturizmus (kiemelten építve a szerb kisebbség hagyományaira – „Déli Szentendre”)

-
- **Tápió-vidék** (kiemelten Tápiószentmárton): egészségturizmus, örökségpark, aktív és ökoturizmus
 - *Cegléd: egészség- és aktív turizmus*

A Dunakanyar, a jelen stratégia véglegesítésekor (2006. március) még nem került elfogadásra, de a Tápió-vidék Turisztikai Fejlesztési Stratégiájának aktualizálása sem fejeződött be, ugyanakkor az előzetes anyagok alapján van lehetőségünk a tervezett fejlesztéseket beilleszteni a regionális stratégiába.

A fejlesztési irányok bemutatását minden kérdés esetén két alpontra mutatjuk be külön kitérve a budapesti, illetve a régió Budapesten kívüli térségeire érvényes feladatokra.

6.2.1 Közlekedés

6.2.1.1 Budapest

Budapest Turisztikai Stratégiáját 2005 őszén fogadta el a Főváros Közgyűlése. Mindebből következően a regionális stratégiában a Budapestre vonatkozó stratégiai célokat és eszközöket átvesszük a budapesti stratégiából.

A fejlesztési programok megvalósulásával Budapest megközelíthetősége javul, felzárkózik az európai színvonalra, a turistafogadás alapfeltételei és a közlekedés rendszere méltóak lesznek Budapest, mint metropolisz hírnevéhez, egyaránt szolgálják a budapestiek, valamint a turizmus érdekeit is.

- Turisztikai látványosságok megközelíthetőségének és átjárhatóságuknak biztosítása, a gyaloghíd megépítése
- Vasúti közlekedés fejlesztése (pl. pályaudvarok fejlesztése, elővárosi pályarendszer egységesítése és bekapcsolása a turisztikai attrakciók megközelíthetőségébe)
- Közúti közlekedés fejlesztése (pl. M0-ás körgyűrű keleti és északi részének vagy új Duna-hidak fejlesztése)
- Parkolási rendszerek fejlesztése (pl. turista buszterminálok kialakítása, vonzerők megközelíthetőségének javítása)
- Légi közlekedés fejlesztése (pl. reptér-belváros vasúti összeköttetés megteremtése)
- Tömegközlekedés javítása és korszerűsítése
- Vízi közlekedés fejlesztése (pl. nemzetközi hajóállomás kialakítása, vagy dunai kishajós élet megteremtése)

6.2.1.2 Budapesten kívüli régió

A kistérségi fejlesztési elképzelések legfontosabb célja a Budapestről való (köz- és vasúti, illetve vízi) megközelítés gyors javítása úgyszintén mind a szolgáltatások gyakorisága, mind pedig a szolgáltatások színvonala tekintetében (pl. utalva az esztergomi vagy a váci vonatközlekedés fejlesztésének kedvező napi tapasztalataira, amelyek kedvezően járulhatnak hozzá a régió Budapesten kívüli területei turizmusának fejlődéséhez is). Ehhez kapcsolódik az elővárosi forgalom gördülő állományának sürgős fejlesztése, illetve a jegy/bérletrendszerének már elkezdett összekapcsolása, hiszen így a Budapesten tartózkodó látogatók számára könnyebb lesz az eljutás és így pszichológiai szempontból közelebbre kerülnek a régió más vonzerői, szolgáltatói.

6.2.2 Szálláshelyek

6.2.2.1 Budapest

Bár a budapesti szállodapiac 1999-2003 között markáns fejlődésen ment keresztül, a fejlődés ütemének lelassulása mellett a stratégia megjegyzi, hogy továbbra is van lehetőség a budapesti szállodapiacon újabb fejlesztésekre, pl.:

- Szálláshelyek elhelyezése a Dunán
- Fejlesztések elősegítése (pl. iparűzési adókedvezménnyel vagy foghíjtelkek beépítésének támogatásával).

6.2.2.2 Budapesten kívüli régió

A 2000-ben elfogadott stratégiában is már említett projektek közül megvalósult és sikeresen működik már néhány fejlesztés (pl. Visegrád), amely jelzi, hogy van jogosultsága a közepesnél magasabb színvonalú és specifikus kínálatú szálláshelyek létesítésének. Mindezen folyamat továbbiakban történő fenntartása egyrészt, pl. a Dunakanyarban található települések fontos célkitűzése („Plusz egy éjszaka” cél elérése), másrészt pedig más kistérségek is (pl. Cegléd térségében) szeretnének csatlakozni a fenti trendhez.

6.2.3 Vendéglátás

6.2.3.1 Budapest

A vendéglátás területén a budapesti stratégia számos szintet és területet megkülönböztet (pl. éttermek és kávéházak, bárók, zenei és klubélet, események, specifikus kommunikáció vagy a szabad terek bevonása). A célok között azonban számos hasonlóságot találhatunk:

- Magyar konyha specifikus kínálatának, a népszerűsítést elősegítő események támogatása és az ahhoz kapcsolódó gasztronómiai kommunikáció erősítése (pl. ajánlások)
- Új helyszínek bevonása
- Híres zenészek, dj-k és fellépéseik, illetve hagyományosan helyi produkciók (pl. operett) kommunikációja
- Teraszok fejlesztése

6.2.3.2 Budapesten kívüli régió

A Budapesten kívüli térségekre ugyanazon fejlesztési elvek érvényesek, mint azt Budapest esetén láthattuk, azaz

- A helyi gasztronómiai specialitások tudatos megjelenítése a kínálatban, illetve
- Az egészséges táplálkozás iránti kereslet kiszolgálása érdekében a magyar(os) konyha megfelelő átalakítása és kínálatának széles körű megteremtése.

6.2.4 Települési arculat, épített örökségek

6.2.4.1 Budapest

Budapest esetén kiemelt szerepet kapnak a világörökségi helyszínek, illetve a látogatók által felkeresett városrészek megóvása, fejlesztése és turisztikai kommunikációja. A Világörökség-helyszínek és a turisztikailag frekvenciált városrészek fejlesztésének két iránya van, a lakó funkció és kulturális funkcióra alapuló turisztikai fejlesztés. A lakó funkció a negatív hatások csökkentésére irányul, míg a turisztikai funkció a kulturális örökség fejlesztését foglalja magában külön kitérve az alábbiakra:

- Bejárhatóság elősegítése (pl. tematikus útvonalak kijelölése segítségével, lásd Kulturális Sugárút)
- Helyszínek együttműködésének javítása (pl. közös programok)
- Fürdőváros szerep megjelenítése (pl. fürdők fejlesztése, kommunikáció erősítése, parkok, ivó kutak kialakítása)
- Városrészek eltérő karakterének megteremtése/megjelenítése
- Vonzerőfejlesztés (pl. Gázgyár, közraktárak, gyaloghíd)

6.2.4.2 Budapesten kívüli régió

A régióban számos védett történelmi és természeti érték található, amelyek vannak, amelyek már ma is kiemelt szerepet töltenek be a régió turizmusában (pl. Esztergom vagy Gödöllő), azonban vannak olyanok is, amelyek nem vagy csak igen korlátozott mértékben szerepelnek a régió kínálatában (pl. vácrátóti arborétum, vagy kisebb kastélyok). A kiemelt célok között említett élményláncok (pl. tematikus útvonalak) létrehozása pontosan ezt a szétszórtságot és kihasználatlanságot igyekeznek csökkenteni tematikusan összefűzve a pl. a múzeumokat (ami már el is kezdődött), a kastélyokat, a természetvédelmi területeket, vagy akár a Duna-mentén található vonzerőket és szolgáltatásokat (kerékpárosoknak és a folyón túrázóknak).

6.2.5 Környezeti állapot és egyéb (köz)szolgáltatások

6.2.5.1 Budapest

A környezeti állapotok javítása és ezzel párhuzamosan a természeti értékek megőrzése (a fenntarthatóság biztosítása) érdekében a budapesti stratégia számos intézkedést nevesít, többet között:

- Az egyéni közlekedés hatásainak csillapítását szolgáló fejlesztéseket,
- A tematikus útvonalak kialakításával a látogatók térbeli és időbeli megosztását, vagy
- A fenntarthatósági indikátorok alkalmazását.

6.2.5.2 Budapesten kívüli régió

A környezeti fenntarthatóság biztosítása során, alkalmazva a korábbiakban ismertetett fenntarthatósági indikátorokat, kiemelt szerepet játszik a nemzeti parkok és más védett területek megőrzésének és ezzel párhuzamosan a turizmusban való hasznosításának a megteremtése.

Mindezek mellett természetesen nem tekinthetünk el a környezet állapotokra vonatkozóan a szennyezettségi, valamint a hulladékgyűjtés és feldolgozás, illetve szennyvíztisztítás problematikájától. A régió fejlesztési tervében megjelölt célok mellett a fejlesztések során figyelembe kell venni a turizmus azon speciális tulajdonságait, amelyek különösen a környezeti terhelés szempontjából fontosak, mint pl.:

- A szezonális (havi és heti szinten) utalva az ezzel járó jellemzően közúti forgalom, illetve a szennyvíz és hulladékmennyiség növekedésére egyrészt a fővárosból kiáramló, illetve ezzel párhuzamosan a tranzitforgalommal (M1-M3-M5-M7) szerepére és hatásaira

- Az események miatt jelentkező tömeges látogatottság (különösen kiemelt rendezvények esetén, pl. Forma 1),
- A védett értékek magasabb vonzereje, illetve az értékek fokozott sérülékenységből adódó konfliktus
- A Duna vizének szennyezettségének és a vízi turizmusnak (szabadidő eltöltésnek) a kapcsolata.

A régióban élők számára ezért elsődleges fontosságú, hogy a regionális, megyei, térségi és önkormányzati szereplők a fenntarthatósági és teherbíró-képességi elemzéseket elkészítsék és az indikátorok számára az információkat folyamatosan gyűjtsék és elemezzék annak érdekében, hogy még a káros hatások bekövetkezése előtt be tudjanak avatkozni. Ehhez szükséges egy környezetvédelmi akcióterv elkészítése is.

6.3 Emberi erőforrások

Már a 2000-ben elkészült stratégiában is kiemelt szerepet kapott az emberi erőforrások fejlesztésének kérdése. A jelenlegi stratégia készítői úgy gondolják, hogy az öt évvel ezelőtt meghatározott feladatok jelentős része továbbra is megoldandónak tekinthető. Ezt egyébként a kistérségek jelenleg készülő (pl. Duna-kanyar), illetve már elfogadott turisztikai fejlesztési tervei (pl. Tápió-vidék) is megerősítik.

Bár Budapest és környezete a humán erőforrás minősége alapján továbbra is messze kiemelkedik az ország átlagából, a turizmus szektorát vizsgálva azonban nem tehetünk ennyire egyértelműen pozitív kijelentést. Általánosan a hiányosság minden területen tapasztalható, és főként a Budapest és a régió Budapesten kívüli egyéb területeinek viszonylatban érzékelhető, az szervezettípusonként és terméktípusonként erősen differenciáltan jelentkezik. Amíg a Főváros tekinthető a legfontosabb szakképzési központnak, a régióban továbbra is számottevőek az általános vendéglátó-idegenforgalmi szakterületen mutatkozó hiányosságok (különösen a nyelvismeretre gondolva). Mint azt már említettük jelentősnek tekinthetők a problémák a turizmushoz kapcsolódó kapcsolat- és vállalkozásmenedzsment készségek és az önkormányzati szerepvállalás és kapcsolódó szakismeretek, illetve a turizmus specifikus desztinációmenedzsment terén is.

Mind a stratégia céljai között szereplő az élményláncok létrehozása és működtetése, mind pedig a régió belüli együttműködési forma átalakítása szükségessé teszi, hogy a mindezen célok megvalósításában résztvevők megfelelő szakismeretekkel és készségekkel rendelkezzenek a régióban egységes komplex turisztikai kínálat megteremtésében. Ezért célként megfogalmazzuk, hogy minden turizmusban érintett szervezet (önkormányzat, kistérség, nemzeti park, egyesület) rendelkezzen turisztikai szakismeretekkel rendelkező munkatárssal. A szakismeretek bővítése az alábbi területeken elengedhetetlen:

- **A helyi és területi önkormányzatok, kistérségek számára:** kapcsolatmenedzsment, külső forrásbevonási technikák, desztinációs marketing, projekt menedzsment, területfejlesztés, információtechnológia menedzsment

- **Szolgáltató egységek munkatársai és tulajdonosai számára:** folyamatos továbbképzések során a szak- és nyelvismeret bővítése, kapcsolatmenedzsment

6.4 Turizmus szervezeti és működési rendszere a régióban

Az elemzések során megállapítottuk, hogy a jelenlegi rendszer nehézkesen, sok áttétellel működik és egyáltalán nem felel meg a turizmus jellegéből fakadó igényeknek. A régió államigazgatási/statisztikai határai és a turisztikai szükséglet által definiálható régió nem fedik le egymást. Ezt a helyzetet csak tovább bonyolítja a két közigazgatási (és földrajzi) alapegység, Budapest és a városon kívüli területek turisztikai jelentősége (és adottságai) közötti különbség.

A stratégia készítőinek javaslata szerint, egyet értve az NTS-ben foglaltakkal, a természetesen összetartozó és együttműködésre hajlandó települések által létrehozott kistérségekben, az érintett önkormányzatok aktív részvételével turisztikai egyesületek megalakulását kell ösztönözni és támogatni, biztosítva a működéshez és akciókhoz szükséges pénzügyi forrásokat, amelyeket az egyesület közös érdekek mentén együtt dolgozó tagjai állnak. Ezen egyesületek megalakulása és működése az első szükséges lépés a magasabb szervezeti fokot jelentő, desztináció (célterület) működtető szervezeti rendszerek kialakulásához. Az egyesületek tagsága épülhet:

- A turizmusban érdekelt vállalkozások,
- A turizmus szempontjából fontos intézmények,
- A vonzerő-tulajdonosok,
- Önkormányzatok stb. részvételére.

Az egyesület feladatai az alábbiak lehetnek:

- Közös érdekek megjelenítése, képviselése,
- Termékfejlesztések kezdeményezése, koordinálása,
- Közös piaci fellépés, és
- Szisztematikus információgyűjtés a forgalomról, a látogatóktól.

A célmeghatározás szerint Budapest és agglomerációja megalapítja saját desztinációs menedzsment szervezetét, amely egy nyitott szervezet és amelybe a régióban működő és szakmailag indokolható turisztikai egyesület taggá válhat. Ezen szervezet tevékenységi körei mindazon feladatok, amelyek a régióban a turizmus működtetéséhez szükségesek és amelyek csak együttes fellépéssel végezhetők hatékonyan. Ezek feladatok az alábbiak:

-
- Turizmus érdekeinek képviselete regionális és országos szinten
 - Tagszervezetek (és tagjaik) érdekeinek és tevékenységeinek összehangolása
 - A komplex termékfejlesztés elősegítése és támogatása
 - Nemzetközi és hazai piacfellépés, együttes kommunikáció és elektronikus megjelenés
 - A régióban található kapacitások értékesítési rendszerének működtetése
 - Minőségbiztosítás bevezetése és működtetése
 - Specifikus információk gyűjtése és a tagokkal történő megosztása

Ezt a desztinációs menedzsment rendszert, akárcsak a turisztikai egyesületeket a feladatokhoz szabott munkaszervezet létrehozásával és fenntartásával lehet működtetni. Ezen szervezetek megalapításának támogatása a regionális szervezetek (RFT/RFÜ, RIB) egyik elsődleges feladata.

7. Célok és a fejlesztési irányok várható hatásai, eredményeinek számszerűsítése

A fejlesztési stratégia előírja, hogy a korábbiakban meghatározott céloknak és irányoknak mérhető eredményekre kell vezetniük. Ez azonban csak akkor mutatható ki, ha a régióban célzott és rendszeres adatfelvételek történnek. Mindez azonban a korábbiakban nem történt meg (lásd monitoring fejezet).

Fejlesztési célok	Eredmények
Régió belüli együttműködések, fogadóhely/desztináció irányítási rendszerek létrehozása	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Régió és térségi tudat növekedése ▪ Hatékonyabb forrásfelhasználás és érdekérvényesítés ▪ Szolgáltatás kínálat komplexebbé válása ▪ Turizmusról szóló informáltság javulása ▪ Budapest és a Budapesten kívüli régió kapcsolatának javulása
Indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A közösen fejlesztett termékek, élményláncok száma ▪ A közös fejlesztésekre fordított összegek ▪ Létrejött egyesületek száma és tagságuk létszáma ▪ A közös fejlesztések hatására a régióba látogatók száma, eltöltött vendégéjszakák száma, egy főre jutó költség mértéke ▪ A Budapestet és a régió többi részét is felkereső látogatók száma, költségük mértéke ▪ Együttműködésre alapozó fejlesztési programok megjelenése (benyújtott pályázatok száma, megnyert támogatás összege, önszerveződő alapon létrejött szervezetek száma) ▪ Regionális minőségbiztosítási rendszerek (a rendszer létrejötte, a rendszert bevezető szervezetek száma)
Élménylánc fejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Régió és térségi tudat erősödése ▪ Együttműködési hajlandóság és képesség bővülése ▪ Új területek bevonása a turizmusba ▪ Látogatók hatékonyabb eloszlása a térségek között (térségek közötti áramlás növekedése) ▪ Eddig különálló vonzerők/szolgáltatók közös megjelenése
Indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A közösen fejlesztett termékek, élményláncok száma ▪ A közös fejlesztésekre fordított összegek ▪ A közös fejlesztések hatására a régióba látogatók száma, eltöltött vendégéjszakák száma, egy főre jutó költség mértéke ▪ Az egy alkalommal a régió több térségét és vonzerejét is felkeresők száma, tartózkodási idejük, költségük mértéke ▪ Visszatérő vendégek száma, tartózkodási idejük, költségük mértéke ▪ Szolgáltatásbővülés (szolgáltatások körének változása – nettó kínálatváltozás) ▪ Turizmusból származó bevételek és kiadások növekedése (az egy lakosra és az egy látogatóra jutó bevételek és kiadások nagysága forintban)

Fejlesztési célok	Eredmények
Humánerőforrás fejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Egy főre jutó költség növekedése ▪ A látogatók elégedettségének növekedése ▪ A fogyasztói panaszok számának csökkenése ▪ Munkaerő megtartó-képesség növekedése
Indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Turizmusra alapuló kis vállalkozások erősödése (vállalkozások száma és alkalmazottak száma, szállás- és vendéglátóhelyek kapacitása) ▪ A népesség elvándorlásának mértéke (nettó lakosság szám változás) ▪ Új típusú foglalkoztatási lehetőségek megjelenése (a kínált új munkahelyek megoszlása) ▪ Régió belüli professzionális tudás-bázis erősödése (szakirányú végzettséggel rendelkezők és speciális tréningeken résztvevők száma) ▪ A szakképzettség és nyelvtudás felértékelődése (szak- és nyelvvizsgákkal rendelkezők száma, a vizsgák szintje szerint) ▪ A közösségek önértékelésének javulása (attitűd felmérések eredménye, lakosok és látogatók aránya)
Fejlesztési irányok	
Tematikus útvonalak kiépítése	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szezonális szétűzése térben és időben (őszi és tavasz, majd a téli időszakra koncentrálva) ▪ Ki nem használt (pl. a Duna és a kapcsolódó duna-parti) vonzerők turizmusba való bevonása ▪ Új szegmensek megnyerése (ex-pat közösség, üzleti utasok) ▪ Tartózkodási idő növelése („plusz egy éj”) ▪ Visszatérő látogatók számának növekedése (régióban és Budapesten lakók) ▪ Látogatók hatékonyabb eloszlása a térségek között (térségek közötti áramlás növekedése)
Indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Régió belüli egyenlőtlenségek csökkenése (kistérségek által előállított hozzáadott érték mértéke és arányai, attrakciók típusai, befogadó- és teherbíró-képességük) ▪ Jövedelemképződés emelkedése a régió lakosainál és vállalkozásainál (egy lakosra/alkalmazottra jutó jövedelmezőség) ▪ Szolgáltatásbővülés (szolgáltatások körének változása – nettó kínálatváltozás) ▪ Térség vonzerejének növekedése (éjszakát eltöltő és az éjszakát nem töltő látogatók száma, a vendégéjszakák száma, nemzetiségi megoszlása, a vonzerők száma) ▪ Átlagos tartózkodási idő változása ▪ A visszatérő turisták arányának változása ▪ A terület arculatának javulása (az arculatban felhasznált helyi értékek száma) ▪ A kialakult és működő tematikus és funkcionális együttműködési hálózatok száma ▪ A térségeken túlnyúló tematikus utak száma ▪ Tematikus és funkcionális együttműködési hálózatok költségvetésének és közös cselekedeteinek száma (adott időhorizonton vizsgálva)

Fejlesztési célok	Eredmények
Termálgúyúri létrehozása	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A kommunikációs tevékenység javulása ▪ A forrásfelhasználás hatékonyságának javulása ▪ Szakmai tapasztalatok cseréje
Indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A kialakult és működő tematikus és funkcionális együttműködési hálózatok száma ▪ Tematikus és funkcionális együttműködési hálózatok költségvetésének és közös cselekedeteinek száma (adott időhorizonton vizsgálva)
Szállodák férőhelyszámának bővítése	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tartózkodási idő növekedése ▪ Tartózkodó forgalom növekedése ▪ Üzleti forgalom (különösen C&I) megjelenése Budapesten kívül
Indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Turizmusból származó bevételek és kiadások növekedése (az egy lakosra és az egy látogatóra jutó bevételek és kiadások nagysága forintban) ▪ Átlagos tartózkodási idő változása ▪ A visszatérő turisták arányának változása ▪ Turizmusra alapuló kis vállalkozások erősödése (vállalkozások száma és alkalmazottak száma, szállás- és vendéglátóhelyek kapacitása) ▪ Térség vonzerejének növekedése (éjszakát eltöltő és az éjszakát nem töltő látogatók száma, a vendégéjszakák száma, nemzetiségi megoszlása, a vonzerők száma)
Történelmi-kulturális (mega)rendezvények szervezése	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hagyományok megőrzése, hasznosítása ▪ Szezonális széthúzása térben és időben ▪ Új szegmensek megnyerése (ex-pat közösség, üzleti utasok) ▪ Visszatérő látogatók számának növekedése (régióban és Budapesten lakók)
Indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A társadalmi és kulturális élet felélénkülése (megrendezett kulturális események száma és összetétele) ▪ A közösségek önértékelésének javulása (attitűd felmérések eredménye, lakosok és látogatók aránya) ▪ A települések rendezettebbé válása (közterületek karbantartására költött összegek, nyertes támogatási pályázatok száma és értéke, nemzeti versenyeken „Virágos település” pályázaton résztvevő települések száma) ▪ Régió főbb turisztikai adottságait és a régió által kínált turisztikai termékeket ismerő régió kívüli lakosok száma (attitűd felmérések eredménye) ▪ Az összehangolt rendezvény sorozatok, programok, a megszervezésre fordított források és az azokon résztvevők száma ▪

Fejlesztési célok	Eredmények
(Védett) természeti területek turizmusba való bevonása	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Forrásgenerálás a megőrzésre ▪ Ismeretátadás (különösen az ifjabb korosztály számára)
Indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Régió főbb turisztikai adottságait és a régió által kínált turisztikai termékeket ismerő régió kívüli lakosok száma (attitűd felmérések eredménye) ▪ A természeti és épített vonzerők védelme (védett természeti erőforrások száma, helyi művészetek/kézművesek száma, kulturális események újjászületése, helyi építészeti stílusok alkalmazása), ▪ A nemzeti parkok, természetvédelmi területek és más területek fenntarthatóságot figyelembe vevő használat kialakulása (bizonyos fajok gyakorisági értéke, sűrűség-eloszlása, növénytakaró térfoglalásának erősödése, bizonyos fajok születési és halálozási rátája, teherbíró-képességi számítások)
Kerékpár úthálózat fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szezonális széthúzó térben és időben (ősz és tavasz) ▪ Látogatók hatékonyabb eloszlása a térségek között (térségek közötti áramlás növekedése) ▪ Új szegmensek megnyerése (aktívok, fiatalok) ▪ Visszatérő látogatók számának növekedése (régióban és Budapesten lakók) ▪ Eddig különálló vonzerők/szolgáltatók közös megjelenése
Indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Turizmusra alapuló kis vállalkozások erősödése (vállalkozások száma és alkalmazottak száma, szállás- és vendéglátóhelyek kapacitása) ▪ Térség vonzerejének növekedése (éjszakát eltöltő és az éjszakát nem töltő látogatók száma, a vendégéjszakák száma, nemzetiségi megoszlása, a vonzerők száma) ▪ Turizmusból származó bevételek és kiadások növekedése (az egy lakosra és az egy látogatóra jutó bevételek és kiadások nagysága forintban) ▪ Átlagos tartózkodási idő változása ▪ A visszatérő turisták arányának változása ▪ Együttműködésre alapozó fejlesztési programok megjelenése (benyújtott pályázatok száma, megnyert támogatás összege, önszerveződő alapon létrejött szervezetek száma) ▪ Új típusú foglalkoztatási lehetőségek megjelenése (a kínált új munkahelyek megoszlása) ▪ A kialakult és működő tematikus és funkcionális együttműködési hálózatok száma ▪ A térségeken túlnyúló tematikus utak száma ▪ Tematikus és funkcionális együttműködési hálózatok költségvetésének és közös cselekedeteinek száma (adott időhorizonton vizsgálva) ▪

8. Költségterv

A fejlesztési célok és prioritások megvalósításához tapasztalataink és becsléseink szerint az alábbi nagyságrendű források szükségeltetnek.

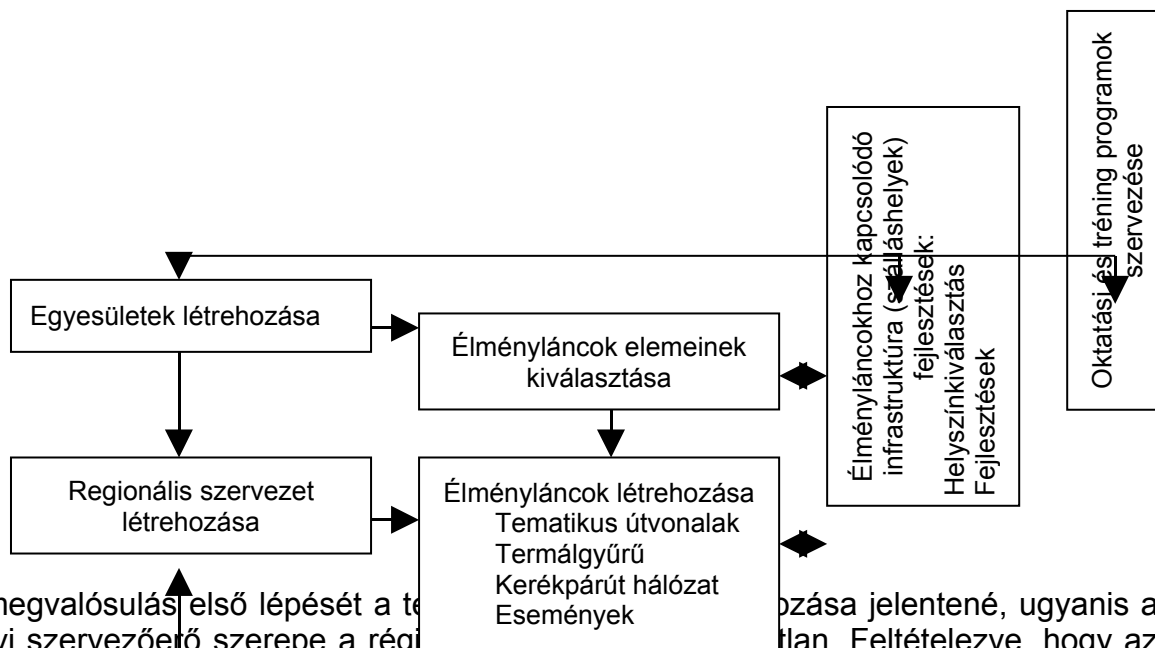
Felhívjuk a figyelmet arra, hogy részletes költségtervet a stratégia tervvé alakítása során van lehetőség készíteni.

Fejlesztési prioritások	Becsült teljes költségek (millió Ft)
Région belüli együttműködések, fogadóhely/desztináció irányítási rendszerek létrehozása	200
Élménylánc kialakítása	75.000
Humán erőforrás fejlesztés	300
Tematikus útvonalak kiépítése (átlagosan 10-15 M HUF/útvonal)	150
Termálgűrű létrehozása	30.000
Szállodai férőhelyek számának bővítése	20.000
Történelmi-kulturális (mega)rendezvények szervezése	500/év
(Védett) természeti értékek turizmusba való bevonása	350
Kerékpár úthálózat fejlesztése (Budapest 100Km, Dunamente (Kanyar és Csepel) 70Km, Tápióvidék és más területek:60 Km)	650

Megjegyzés: A Budapest Turisztikai Stratégia megvalósítási terve mindehhez majd még hozzárendeli a budapesti fejlesztési tervekben szereplő célok megvalósításához szükséges források mennyiségét.

9. Megvalósítás folyamata, monitoring rendszer bemutatása

A megfogalmazott célok és kijelölt fejlesztési irányok megvalósulásának folyamatát az alábbi ábrában szemléltetjük.

A megvalósulás első lépését a területi szervezők szerepe a régió szintjén is jelentősen növekedni fog. Feltételezve, hogy az NTS céljainak és feladatainak megvalósítása során a turizmus irányítási rendszere is (valamelyest) változni fog, ezzel lehetővé téve és támogatva az önszerveződések létrejöttét és működését, az egyesületek lehetnek azok az egyszerű katalizáló és menedzsment szervezetek, amelyek a stratégia megvalósulását előmozdíthatják.

A Budapesti Turisztikai Stratégia igen részletesen meghatározza, hogy milyen monitoring rendszerek alkalmazása lenne szükséges a Főváros turizmusfejlesztésének folyamatos elemzésére. Az ott megfogalmazott eszközök és módszerek nagy része átvehető és adaptálható a régió egészére úgy, mint:

- **Másodlagos forrásokból** (pl. KSH) rendelkezésre álló adatok szisztematikus gyűjtése és elemzése. A KSH új látogatói megkérdezése igen részletes adatokkal szolgál budapesti és regionális szinten egyaránt. Pontos információ még nem áll rendelkezésre arról, hogy a KSH az új adatfelvételt milyen részletezettséggel fogja elérhetővé tenni, ezért az Idegenforgalmi Statisztikai Évkönyvek jelenlegi adatszolgáltatására építhetjük a másodlagos adatelemzést kitérve:
 - Külföldi és belföldi vendégforgalom: szálláshely-típusonként a vendégek és a vendégéjszakák száma abszolút számban, évenként és havonként,
 - A szálláshelyek szobakihasználtsága osztályba/ketagóriába sorolás szerint, évenként és havonta, százalékban, szállásdíjbevételek egy szobára/férőhelyre vagy vendégre,

- A kereskedelmi szálláshelyek bevételei összesen, ebből szállásdíj, egyéb szolgáltatás reggelivel, valamint vendéglátás szerinti bontásban, forintban és szálláshely-típusonként,
- Üdülési csekket elfogadó létesítmények száma,
- A szállodai értékesítés jellemzői a motivációs megoszlás (szabadidő, konferencia, egyéb üzleti, gyógy-termál-wellness) százalékában,
- A szállodai értékesítés jellemzői a szállásfoglalás módjának (egyéni, csoportos, egyéb, on-line) megoszlása szerint, százalékban,
- A gyógy-, illetve wellness szállodák adatai (egységek, szobák, férőhelyek száma, külföldi-belföldi vendégek száma, külföldi-belföldi vendégéjszakák száma,
- A magánszálláshelyek adatai (külföldi-belföldi vendégek és vendégéjszakák száma,
- A magánszálláshelyek vendégforgalmi mutatói, egy szállásadóra jutó vendég, egy férőhelyre jutó vendég, egy férőhelyre jutó vendégéjszaka, átlagos tartózkodási idő,
- A határszakaszok utasforgalma, látogatók száma külföldi-belföldi, illetve

A másodlagos adatok elemzéséhez tartozik a teljesítmény és fenntarthatósági indikátorok meghatározásához szüksége információk célzott gyűjtése nemcsak turisztikai adatbázisokból.

Mindezen adatok azonban a fejlesztések hosszabb távon érvényesülő hatásait tudják kimutatni, a taktikai vagy operatív kérdések megválaszolására ezek az adatbázisok csak közvetve alkalmazhatók.

Mindebből kifolyólag célzott adatgyűjtéseket is kell végezni a régióban a **desztinációmenedzsment szervezet egyik feladataként**, amely segítségével a pillanatnyi helyzet és annak okai is megismerhetők, hiszen a másodlagos információk az okok (pl. motivációk) bemutatására nem alkalmasak. A kialakításra javasolt monitoring rendszer komplex **elsődleges adatgyűjtésen** kell alapuljon, amelynek elemei a következők:

- Településmérettől függően meghatározott számú kiskereskedelmi egység és vendéglátóhely, illetve a vonzerők rendszeres kérdőíves megkérdezése arról, hogy forgalmukból százalékosan és heti/havi bontásban mekkora arányt tehet ki a nem-helyiek által generált forgalom,
- A település legfontosabb vonzerőinek (létesítmények, események) forgalmi adatai és a helyi-nem helyi arány becslése heti, valamint havi bontásban,
- A látogatók statisztikailag megbízható módszerrel történő kérdőíves megkérdezése alapján a költsük struktúrájára, motivációkra és tapasztalataikra vonatkozó információk,
- A látogatók és a helyiek szegmenseinek fókuszcsoportokon történő megkérdezése arról, hogy mit tapasztaltak és milyen javaslatuk vannak,

- A támogatásban részesült pályázók (fejlesztések, események) szisztematikus beszámoltatása, ami konkrét adatok és nem becslések alapján történik,
- Az RMI kommunikációs tevékenységének számszerűsíthető határokként történő bemutatása (pl. PR cikkek értéke, ha azokat reklámként kellett volna elhelyezni),

Mindezen információkat a desztinációmenedzsment szervezetnek a RIB/RMI és az RFT/RFÜ ülésére féléves gyakorisággal kell bemutatnia. Ezzel lehetővé válik, hogy a döntéshozó szervezetek esetleges sürgős esetben be is tudjanak avatkozni.

10. Mellékletek

10.1 A desztinációfejlesztés elemei az NTS-ben

Regionális szintű desztináció fejlesztés

Integrálni kell a feladatokat, melyek letéteményesei a regionális turisztikai szervezetek (rtsz). Ki kell dolgozniuk a turisztikai régió, mint desztináció fejlesztési stratégiáját, amelyben kijelölésre kerül a vezető termékeinek és attrakcióinak köre annak érdekében, hogy az adott régió valódi desztinációvá, egységes turisztikai márkává váljon. A turizmus gazdaságilag és környezetileg fenntartható fejlesztése érdekében az rtsz-eknek az adott desztináció más szakterületeken megvalósuló fejlesztésének kialakításában is részt kell venniük. A fejlesztések során legfőbb igazodási pontként a térségek, tájegységek sajátos építészeti, természeti, és népi hagyományait kell szem előtt tartani.

A regionális turisztikai szervezet fő feladatai:

- Kutatás-elemzés

A desztináció specializálódását meghatározó, döntéselőkészítő kutatások és elemzések elvégzése, elkészíttetése; a regionális vonzerőleltárt megalapozó adatgyűjtés. Az adataikat megosztják az ndmsz-szel, amely kezeli a kutatási adatbázist.

- Termékfejlesztés

A desztináció önálló, más desztinációval össze nem hasonlítható kínálati profiljának kialakítása érdekében termékfejlesztési koncepció és stratégia kialakítása, az NTS nemzeti szintű prioritásaihoz is igazodva. Kiemelt fontosságú az innovatív szemlélet elterjesztése és a piaci rések kihasználására való törekvés. Az egységes kínálat és komplex fejlesztés megvalósítása érdekében szükséges a régióon belüli turisztikai stratégiai tervezések és fejlesztések koordinálása, beleértve a rendezvények – időbeli és térbeli – összehangolását is.

- Regionális szintű turisztikai promóció

Ki kell alakítani az egységes, csak a régióra jellemző arculatot, és a régiót, mint korábban nem létező – és így az emberek fejében is nem létezőként kezelt – területi egységeket egyre inkább a belföldi köztudat részévé tenni. Promóció terén egyértelműen belföldre kell koncentrálnia, míg a nemzetközi megjelenítés az ndmsz feladata. Feladata továbbá az értékesítés ösztönzése turisztikai kártyákkal, amely a CRM (Customer Relationship Management) vendégalapú rendszer alapját is jelentik.

- Információs rendszer használata és működtetése

Feladata az információs szolgáltatás és értékesítés az országban működő desztináció menedzsment szervezetek egységes informatikai bázisán alapulva, az adott régióra elkészült vonzerőleltárt a hatékony információ felhasználás és szolgáltatás érdekében az egységes turisztikai információs rendszerbe bevinni. Fontos feladat az információs rendszer naprakészen tartása a szervezet feladatai szempontjából releváns információk feltöltésével (például nagyprojektek, régiós termékek és ajánlatok).

- A turisztikai vállalkozások versenyképességéhez való hozzájárulás

A régióban működő mikro-, kis-, valamint a kezdő turisztikai vállalkozások számára üzletviteli segítség nyújtása a „best practice” azonosításán, promócióján és annak megvalósításán, valamint az innováció elősegítésén keresztül annak érdekében, hogy a megfelelő információ birtokában azok sikeres üzleti teljesítményt tudjanak nyújtani. Ehhez kapcsolódóan pályázati tanácsadással, térítéses és kedvezményes információ szolgáltatással kell segíteni a vállalkozásokat a stabil piaci működés elősegítése érdekében.

- Oktatás, továbbképzés

A regionális turisztikai kínálatnak megfelelő, a lokális munkaerőpiaci sajátosságokat figyelembe véve ajánlások megfogalmazása az oktatási és továbbképzési programok kidolgozásához. A turizmussal közvetlenül és közvetetten érintettek szemléletformálása.

- Minőségi standardok felállítása, minőségbiztosítás

A stabil, megbízható és elismert regionális turisztikai szolgáltatási minőség fenntartása érdekében hozzájárulás az országos minőségbiztosítási és védjegyrendszerek működéséhez, szükség esetén regionális védjegyrendszerek kialakítása és működtetése az országos rendszer részeként, illetve ahhoz igazodva. Sikeres regionális példák díjazása és ismertetése.

- Hálózatépítés, együttműködés

Az rtsz feladata, hogy regionális szinten a turisztikai szervezetekkel, vállalkozásokkal együttműködést alakítson ki és az összes érdekeltet bevonja a régiót érintő turisztikai kérdésekbe.

- Monitoring

Az rtsz feladata a regionális turisztikai stratégiáknak, a pályázati rendszerek és a megvalósuló projektek monitoringja.

Helyi desztinációfejlesztés

Egy adott település vagy kistérség turizmusával kapcsolatos teendőit a helyi desztináció menedzsment szervezet (hdmsz) – amely lehet települési, kistérségi vagy egyéb önkormányzati társulás – a helyi lakosság, az önkormányzatok és a turisztikai szolgáltatók szoros együttműködésével a helyi turisztikai szolgáltatások fejlesztését és promócióját végzi. A hdmsz-ek felállításának és működtetésének csak azokban a kistérségekben és településeken van létjogosultsága, amelyek kellő turisztikai potenciállal rendelkeznek. A hdmsz-ek működése kizárólag alulról jövő kezdeményezésekkel (szervezetépítés és finanszírozás) valósulhat meg, az együttműködésen keresztül azonban lehetséges és szükséges a termékek közös kialakítása és értékesítése. A helyi desztináció menedzsment szervezetek javasolt feladatai:

- Termékfejlesztés
- Helyi szintű turisztikai promóció belföldre kell koncentrálnia, feladata az információszolgáltatás és értékesítés az országban működő desztináció menedzsment szervezetek egységes informatikai bázisán alapulva
- A turisztikai vállalkozások versenyképességéhez való hozzájárulás
- Tourinform iroda működtetése

Desztináció menedzsment

A turizmus intézményrendszerének működése érdekében az rtsz együttműködik és biztosítja a megfelelő információáramlást a megalakult kistérségi és helyi desztináció menedzsment szervezetekkel (a továbbiakban: hdmsz), a helyi hatóságokkal, klaszterekkel, szakmai szervezetek regionális szervezeteivel, és a szolgáltatókkal. A szervezet tulajdonosi köre az államból, az önkormányzatokból és a vállalkozói szektorból áll össze, amelynek képviselői alkotják a szervezet irányító testületét. További tagok lehetnek a helyi szakmai szervezetek, az önkormányzatok, a Tourinform irodák, klaszterek, gyógyhelyi igazgatóságok stb.

A végrehajtó menedzsment a szakmai operatív szervezet. Az irányító testület a regionális fejlesztési tanács önálló turisztikai szakbizottságaként működik, megkerülhetetlen a turizmust érintő döntések előkészítésében, a projektkiválasztásban.

A szervezetet a közszféra és a magánszektor együtt finanszírozza, ugyanakkor létrehozásában az állam és az önkormányzat – pl. Tourinform irodák apportján keresztül – játszik kizárólagos szerepet. Az állam részvétele a finanszírozásban a működtetés során – a szolgáltatói, illetve egyéb források bevonásának növekedésével párhuzamosan – fokozatosan csökken a kívánt szintre. A szervezet forrásai a működtetés során:

- Önkormányzat idegenforgalmi adóbevételek után járó 1+3 Ft 1 Ft-ja, ami már nem is kerül önkormányzati szintre, hanem regionális szinten kerül kiutalásra.
- Vállalkozói szektor befizetései
- A szervezet tevékenységéből származó saját bevételei
- Fokozatosan csökkenő központi költségvetési hozzájárulás

Helyi desztináció menedzsment szervezet kialakítása

Az alulról jövő kezdeményezések szellemében a legkisebb közigazgatási egységek, a kistérségek és a települési önkormányzatok is létrehozhatnak desztináció menedzsment szervezetet. Ennek meghatározó indoka a kistérség, település turisztikai vonzereje, turisztikai eredményei, továbbá a turizmusra a jövőben nagyobb hangsúlyt fektetni kívánó önkormányzat turisztikai elkötelezettsége.

A hdmsz tagként részt vesz az rtsz munkájában, a régióját is erősíti munkájával, azonban kisebb területi egység képviselőjeként lehetősége van az egészen specifikus vonzerők menedzselésére is.

10.2 DINPI turizmust közvetlenül érintő céljai fontossági sorrendben

Sorrend a táj- és élőhely rehabilitációk kivételével:

1. Szemlő-hegyi-barlang-rekonstrukció befejezése
2. Ócsai TK Nagyturján élőhely-rekonstrukció (300 ha)
3. Erdősítés Domony határában 14 ha-on (Gödöllői TE)
4. Dinnyési Kutatóház fejlesztése
5. Ócsai Öregfaluban bemutatóhely kialakítása
6. Ócsai TK-ban tanösvények létesítése (Selyem-rét, Öregturján)
7. Budai TK-ban tanösvény létesítése (Remete-szurdok)
10. Vértesi TK-ban erdei fogadó és pihenőhelyek kialakítása
11. József-hegyi barlangnál korszerű kezelőépület kialakítása
12. Budai Sas-hegy TT komplex rehabilitációja (30 ha)
13. Gödöllői TE-ben (Fóti-Somlyó) tanösvény létesítése
19. Szemlő-hegyi barlang lift, Agyagos szakasz kiépítése
20. Alcsúti Arborétum hátsó kapu és bejáró rekonstrukciója (Vértesi TE)
21. Nádas tanösvény kialakítása a Tápió-Hajta Vidéke TK-ban (Dél-Pest Megyei TE)
23. Alcsúti Arborétum sétaútjainak felújítása, portikusz helyreállítása (Vértesi TE)
26. Ócsai Tájház rekonstrukciója
29. DINP Börzsönyi TE-ben tanösvények kialakítása
30. Gerecsei TE részére iroda és bemutatóhely kialakítása
35. Tanösvények létesítése a Mezőföldi TE-ben (Sárrét, Sárvíz-völgye, Rácalmás)
37. Tanösvény kialakítása Visegrádon (DINP Pilisi TE)
38. Tájegységi iroda és információs központ létesítése (DINP Pilisi TE)
44. Nagykáta major bemutatóhely fejlesztése (Dél-Pest Megyei TE)
50. Esztergomi lőtéri épületek elbontása, táborozóhely kialakítása (DINP Pilisi TE)
55. Iroda és bemutatóhely létesítése a Szénások EUD területen
57. Tanösvény létesítése Pusztavacson (Dél-Pest Megyei TE)
58. Ócsai pince és présház rekonstrukciója (Dél-Pest Megyei TE)
60. Pusztamaróti tó és környezetének rehabilitációja (Gerecsei TE)
61. Látogatók irányításának fejlesztése, tájékoztató táblák kihelyezése (Gödöllői TE)
62. Dinnyési Fertő vízpótlása, műtárgyak rekonstrukciója (Mezőföldi TE)
63. Drégelyvár bemutatóhely kialakítása (DINP Börzsönyi TE)
64. Dömök-széki (Tápió-vidék) szikes tó rehabilitációja (Dél-Pest Megyei TE) (30 ha)
65. Gerje-Perje sík szikes tavainak rehabilitációja (Dél-Pest Megyei TE) (110 ha)
66. Tanösvények létesítése (Tardos, Pusztamarót, Dunaalmás) a Gerecsei TE-ben
67. Bemutatóhely és tanösvény kialakítása a Szentendrei-szigeten (DINP Pilisi TE)
68. Tájegységi iroda és kiállítóhely kialakítása Csákváron (Vértesi TE)
69. Alcsúti Arborétum mellett parkoló létesítése (Vértesi TE)
71. Bemutatóhely kialakítása a Budai TK-ban
75. Látogatók fogadásának, irányításának, tájékoztatásának fejlesztése (DINP-Pilisi TE)
76. Alcsúti parktó rehabilitációja (Vértesi TE)
77. Pusztai tölgyesek, nyáras-borókások rekonstrukciója (Dél-Pest Megyei TE) (20 ha)
78. Alcsúti Arborétum kerítésének felújítása (Vértesi TE)
80. Bemutatóhely kialakítása a Mezőföldi TE-ben
82. Tartós szegfű élőhelyének rehabilitációja (Dél-Pest Megyei TE) (10 ha)
84. Bemutatóhely (Cincér Múzeum) létesítése Nagybörzsönyben (DINP)
86. Léghéber földkábelre cserélése (Vértesi TE)
87. Léghéber földkábelre cserélése (Dél-Pest Megyei TE)
88. Források rehabilitációja (DINP Pilisi TE)
90. Ács, Lovadi-rét és az ülepítőtavak rehabilitációja (Gerecsei TE)
92. Látogató- és oktatóközpont kialakítása Budapest közvetlen környékén

10.3 Az OTK célrendszere

Területi prioritások az ágazatok (szakpolitikák) számára ▼	Országos területi célok 2013-ig												
	Versenyképes budapesti metropolisz térség	Fejlesztési pólusok és városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése	Külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatása	Országos jelentőségű integrált fejlesztési térségek és tématerületek				Határmenti területek együttműködésének erősítése	Rurális (vidéki) térségek területileg integrált fejlesztési prioritásai				
				Balaton térség tartós versenyképességének megteremtése a fenntartható térségi rendszer kialakításával	Tisza térség fenntartható felzárkóztatása	A Duna-mente fenntartható fejlesztése	A termálvízkincs integrált térségi hasznosítása		fejlesztése. A természeti táji és a kulturális táji értékben gazdag területek fenntartható	Tanyás térségek revitalizálása	Értékmegőrzés, funkcióváltás és esélyegyenlőség az aprófalvas térségekben	Nemzeti kisebbségek értékeinek megjelenítése az általuk lakott vidékies térségek fejlesztésében	Magas arányú cigány népességgel rendelkező térségek
Befektetés-ösztönzési politika													
KKV politika													
Innovációs politika													
Turizmuspolitika													
Foglalkoztatáspolitikai													
Oktatáspolitikai													
Kulturális politika													
Szociálpolitika													
Egészségpolitika													
Környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás													
Informatika - Hír és távközlési politika													
Közlekedéspolitikai													
Energiapolitika													
Agrárpolitika és agrár-vidékfejlesztés													
Lakáspolitikai													
Biztonságpolitika													

Az OTK országos területi céljai és a szakpolitikák számára javasolt területi prorítások kapcsolata. A sötétkék cellák erős kapcsolatot; a világoskék cellák közepesen erős kapcsolatot jeleznek; üres cella: nincs kapcsolat.

10.4 Alkalmazott kérdőívek

Hosszú távú, átfogó célok ►	1. Térségi versenyképesség		2. Területi felzárkózás			3. Fenntartható térségfejlesztés és örökségvédelem	4. Területi integrálódás Európába			5. Decentralizáció, regionalizmus			
	Hatékony, a növekedés területi terjedését ösztönző térszerkezet megteremtése	Régiók, térségek fejlesztésekor a sajátos adottságokra épülő relatív versenyképesség erősítése	Túlzottan egyközpontú térszerkezet oldása	Tartósan lecsakadó és periférikus térségek társadalmi-gazdasági dinamizálása	Helyi (települési, kistérségi) szinten, valamint a főbb településkategóriák között jelentkező az alapvető élethesélyek (köszönőállatások elérhetősége, kommunális infrastruktúra) terén fennálló egyenlőtlenségek mérséklése		Magyarország intenzív illeszkedése és mélyebb begyazódása az európai gazdasági térbe	A határ menti és határon átnyúló együttműködések lehetőségeinek bővítése a Kárpát medencében	A nemzeti integrációk és nemzetiségi fejlesztési együttműködések megteremtése	Regionális berendezkedésű államszerveződés és érdemi decentralizáció	Regionális fejlesztéspolitika, regionális tervezés és regionális programozás	Regionalizmus	Kistérségi szint érdemi térségtervezési részvételt biztosító megerősítése
Területi prioritások az ágazatok (szakpolitikák) számára ▼													
Befektetés-ösztönzési politika													
KKV politika													
Innovációs politika													
Turizmuspolitika													
Foglalkoztatáspolitikai													
Oktatáspolitikai													
Kulturális politika													
Szociálpolitika													
Egészségpolitika													
Környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás													
Informatika - Hír és távközlési politika													
Közlekedéspolitikai													
Energiapolitika													
Agrárpolitika és agrár-vidékfejlesztés													
Lakáspolitikai													
Biztonsáspolitikai													

Az OTK átfogó céljai és a szakpolitikák számára javasolt területi prioritások kapcsolata. A sötétkék cellák erős kapcsolatot; a világoskék cellák közepesen erős kapcsolatot jeleznek; üres cella: nincs kapcsolat.

10.4.1 Önkormányzati kérdőív

A település neve: _____ A település honlapjának címe: _____ A település turisztikai honlapjának címe: _____ A válaszadó neve: _____ Foglalkozása/beosztása: _____ E-mail címe: _____ Telefonszáma: _____
--

Van-e a településnek turisztikai referense?

- Van, önálló feladatkörrel
 Van, másfeladatkörrel párhuzamosan felelős a turisztikai kérdésekért
 név,
 cím,

telefon,
e-mail:
 Nincs

Információk a településről

1. Általános adatok

Állandó lakosok száma: fő
Aktív korú lakosság száma: fő
Munkanélküliségi ráta: (%)
Munkanélküliek száma: fő

2. Ismeretei szerint rendelkeznek-e és ha igen, milyen arányban külföldiek lakóingatlanl a településen? (az összes lakóingatlan arányában)

nem 0-5% 5-10% 10-15%

2a. Véleménye szerint a külföldi ingatlanulajdonosok évente átlagosan kb. hány napot tölthetnek el a településen?

nap

3. Megítélése szerint milyen gazdasági jelentőséggel bír a turizmus a település életében?

Település költségvetése szempontjából Jelentős Közepes Kicsi Jelentéktelen
Munkaerő összetétele szempontjából Jelentős Közepes Kicsi Jelentéktelen
Vállalkozások száma alapján Jelentős Közepes Kicsi Jelentéktelen
Idegenforgalmi adóbevételek szempontjából Jelentős Közepes Kicsi Jelentéktelen
Szolgáltatáskínálat szempontjából Jelentős Közepes Kicsi Jelentéktelen

4. Milyen sportolási és egyéb aktív szabadidő eltöltési lehetőségek vannak az Ön településén és környékén?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

5. Véleménye szerint melyek a legnépszerűbb kulturális- és sportesemények az Ön településén és annak környékén?

Megrendezés időpontja	Esemény megnevezése/gazdája	Esemény leírása	(Becsült) látogatói kör/létszám

6. Miben látja a település turizmus szempontjából kiemelkedő erős és gyenge pontjait?

Erősségek (vonzerők)	Gyengességek

1	1.
2	2.
3	3.
4	4.
5.	5.

7. Rendelkezik-e a település vendéginformációs rendszerrel (kitáblázottság, információs iroda, nyomtatott tájékoztató stb.)?

Igen Nem

Ha igen, melyek ezek?

8. Miben látja az önkormányzat feladatát a turizmus fejlesztésében és menedzselésében?

9. Készült-e kifejezetten turizmusfejlesztési terv/turizmus stratégia/turisztikai marketing terv a településre?

▪ **turizmusfejlesztési terv/koncepció/program** Igen Nem

Ha igen, mikor és milyen fő célokat jelöl ki?

▪ **turizmus stratégia** Igen Nem

Ha igen, mikor és milyen fő célokat jelöl ki?

▪ **turisztikai marketing terv** Igen Nem

Ha igen, mikor és milyen fő célokat jelöl ki?

10. Szerepel-e, és ha igen, milyen formában/célokkal szerepel a turizmus az Ön településének fejlesztési tervében (konceptiójában)?**11. Vetnek-e ki idegenforgalmi adót és ha igen, akkor mennyi volt az önkormányzat állami hozzájárulással kiegészített turisztikai adóbevétele az elmúlt öt évben (ezer Ft)?** Igen Nem

	Adó nagysága (Ft/éj)	Adóbevétel nagysága	Állami hozzájárulás
2001			
2002			
2003			
2004			
2005			

12. Ha voltak, akkor hogyan használta fel az önkormányzat a turisztikai bevételeket az elmúlt öt év során?

Év	Felhasznált összeg	Felhasználás célja
2001		
2002		
2003		
2004		
2005		

13. Milyen lépéseket tesz, illetve tervez az önkormányzat a tőkebevonásra a turisztikai jellegű projektek támogatására (állami forrás, magántőke, önkormányzati szabadterület bevonása, pályázati saját erővel való hozzájárulás magán befektetői projektekhez)

14. Melyek voltak a turizmussal (pl. szállás, vendéglátás, infrastruktúra, termékfejlesztés) kapcsolatos legfontosabb vállalkozói és önkormányzati (csak a településen vagy más településekkel közösen) projektek 2000-től napjainkig (már elindult/befejeződött fejlesztések, megnyert pályázatok)?

	Projekt célja	Befektetés nagysága			Együttműködők társfinanszírozók	Fejlesztés jelenlegi stádiuma (kezdés és befejezés időpontja)
		Önerőből	Külső forrás	Összesen		
1						
2						
3						

15. Milyen jövőbeli, turisztikai jellegű fejlesztési projektekről van az önkormányzatnak tudomása?

	Projekt célja	Befektetés nagysága			Együttműködők	Fejlesztés jelenlegi stádiuma (kezdés és befejezés időpontja)
		Önerőből	Külső forrás	Összesen		
1						
2						
3						
4						
5						

16. A tervekben foglaltakon kívül Ön szerint milyen tényezők hátráltatják a turizmus fejlődését és milyen (ezért) konkrét, turisztikai jellegű fejlesztéseket tartana fontosnak?

	Hátráltató tényezők	Szükséges fejlesztések
A szálláshelyek tekintetében		
A vendéglátás tekintetében		
A turisztikai termékek, vonzerők, szolgáltatások (kínálat) tekintetében		
Az egyéb turizmust kiegészítő szolgáltatások tekintetében (pl. infrastruktúra, környezetvédelem)		
Marketing		
Szakmai ismeretek, képzettség		
Szervezet, lobby és finanszírozás terén		

17. Mely magánszemélyeket, vállalkozásokat és non-profit szervezeteket (egyesület, Kht. stb.) tartja a turizmus fejlesztése szempontjából a legfontosabbaknak a településen, a kistérségben és a régióban?

Kapcsolattartó személy neve	Vállalkozás/non-profit szervezet neve	Vállalkozás/non-profit szervezet szerepe	Elérhetőség (tel., fax, e-mail)
			Tel.: Fax: e-mail:
			Tel.: Fax: e-mail:
			Tel.: Fax: e-mail:
			Tel.: Fax: e-mail:
			Tel.: Fax: e-mail:
			Tel.: Fax: e-mail:

18. Folytat-e a település turisztikai marketing tevékenységet? Igen Nem

Konkrétan milyen marketingtevékenységeket folytattak és milyen költségekkel 2005-ben?

Marketingtevékenység	Mely szervezet/személy végzi	Költségek (Ft)	Forrás(ok)

Ha igen, kiket céloz meg a település marketingtevékenységével (korosztály, nemzetiség, egyebek...)?

19. Végeznek-e felméréseket a jelenlegi vendég tulajdonságainak megismerése érdekében?

Igen Nem

Ha igen, röviden mutassa be a kutatások módszereit és eredményeit

20. Mely településeket tartja a turizmus szempontjából az Ön települése versenytársainak, és miért?

Versenytárs	Indoklás

21. Mely településekkel és milyen területen működik, illetve működne együtt a turizmus területén?

Település	Együtműködés célja	Együtműködés célja

22. Hogyan látja településének jövőjét a turizmus szempontjából a régióban, azaz mi az Ön településre vonatkozó turisztikai jövőképe? (A célállapot leírása)

Kérjük, hogy a kitöltött kérdőívet vagy az (06 1) 269 19 20-as faxszámra, vagy pedig a szakaly@xellum.hu elektronikus postacímre legkésőbb 2006. február 6-ig küldje vissza. Köszönjük a kérdőív kitöltésével nyújtott segítségét; az eredményekről a későbbiekben tájékoztatjuk Önt.

10.4.2 Turisztikai/vendéglátó- és szabadidőipari szolgáltatói kérdőív

A vállalkozás megnevezése: _____ Székhelyének címe: _____ Honlapjának címe: _____ Ügyvezető/igazgató neve: _____ Válaszadó neve: _____ Foglalkozása/beosztása: _____ E-mail címe: _____ Telefonszáma: _____
--

Mely szakmai szervezet(ek) tagja az Önök vállalkozása:

1-Magyar Szálloda Szövetség	☐
2-Falusi Vendéglátók Szövetsége	☐
3-Wellness Társaság	☐
4-Gasztronómiai Szövetség	☐
5- Golfszövetség	☐
6-Fürdőszövetség	☐
7-egyéb szervezet, és pedig:.....	

A vállalkozás tevékenységi köre(i):
 Fő profil: _____
 Melléktevékenység(ek): _____

Foglalkoztatottak száma:
 ▪ _____ fő főfoglalkozásban
 ▪ _____ fő mellékfoglalkozásban (pl. időszakosan)

Hány éve működik a szervezet? _____ év

1. Az Ön véleménye szerint a Budapest-Közép-Dunavidék (BKD) régióban a turizmus körülményei az elmúlt 5 évben:

- € javultak
- € változatlanok maradtak
- € romlottak

2. Megítélése szerint milyen gazdasági jelentőséggel bír a turizmus a régió életében?

Régió forrásai szempontjából	☐ Jelentős	☐ Közepes	☐ Kicsi	☐ Jelentéktelen
Munkaerő összetétele szempontjából	☐ Jelentős	☐ Közepes	☐ Kicsi	☐ Jelentéktelen
Vállalkozások száma alapján	☐ Jelentős	☐ Közepes	☐ Kicsi	☐ Jelentéktelen
Idegenforgalmi adóbevételek szempontjából	☐ Jelentős	☐ Közepes	☐ Kicsi	☐ Jelentéktelen
Szolgáltatáskínálat szempontjából	☐ Jelentős	☐ Közepes	☐ Kicsi	☐ Jelentéktelen

3. Véleménye szerint melyik az öt a legnépszerűbb kulturális- és sportesemény a régióban?

Megrendezés időpontja	Esemény megnevezése/gazdája	Esemény leírása	(Becsült) látogatói kör/létszám
Megrendezés időpontja	Esemény megnevezése/gazdája	Esemény leírása	(Becsült) látogatói kör/létszám

6. Miben látja a régió kiemelkedő erős és gyenge pontjait a turizmus szempontjából?

Erősségek (vonzerők)	Gyengeségek
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

7. Értékelje a BKD régió jelenlegi turisztikai kínálatát!

	Nagyon fejletlen		Közepes fejlett		Kiválóan fejlett	Nem tudja
kastélyok, kúriák, várak	1	2	3	4	5	X
kulturális rendezvények, fesztiválok	1	2	3	4	5	X
városlátogatás	1	2	3	4	5	X
vallási turizmus	1	2	3	4	5	X
Világörökségek	1	2	3	4	5	X
kerékpárturizmus	1	2	3	4	5	X
lovassport turizmus	1	2	3	4	5	X
természetjárás	1	2	3	4	5	X
vízi turizmus	1	2	3	4	5	X
	Nagyon fejletlen		Közepes fejlett		Kiválóan fejlett	Nem tudja

horgászturizmus	1	2	3	4	5	X
vadászturizmus	1	2	3	4	5	X
ökoturizmus	1	2	3	4	5	X
golfturizmus	1	2	3	4	5	X
kempingturizmus	1	2	3	4	5	X
wellnes turizmus	1	2	3	4	5	X
gyógy- és termálturizmus	1	2	3	4	5	X
gasztronómiai- és borturizmus	1	2	3	4	5	X
falusi turizmus	1	2	3	4	5	X
üzleti és incentive turizmus	1	2	3	4	5	X
konferencia turizmus	1	2	3	4	5	X
bevásárló turizmus	1	2	3	4	5	X
ifjúsági turisztikai kínálat	1	2	3	4	5	X
családi turisztikai kínálat	1	2	3	4	5	X
senior turisztikai kínálat	1	2	3	4	5	X
Egyéb:	1	2	3	4	5	X

8. Ön szerint vannak-e tényezők, amelyek hátráltatják a turizmus fejlődését a régióban és (ezért) milyen konkrét, turisztikai jellegű fejlesztéseket tartana fontosnak?

	Hátráltató tényezők	Szükséges fejlesztések
A szálláshelyek tekintetében		
A vendéglátás tekintetében		
A turisztikai termékek, vonzerők, szolgáltatások (kínálat) tekintetében		
Az egyéb turizmust kiegészítő szolgáltatások tekintetében (pl. infrastruktúra, környezetvédelem)		
Marketing/kommunikáció		

Szakmai ismeretek, képzettség		
Szervezet, lobby és finanszírozás terén		

9. Értékelje, mennyire fontosak az Önök vendégei számára az alábbi tényezők, turisztikai szolgáltatás választáskor!

	egyáltalán nem				nagyon fontos	Nem tudja
széles kínálat	1	2	3	4	5	X
újdonságok kínálata	1	2	3	4	5	X
közel legyen	1	2	3	4	5	X
alacsony ár	1	2	3	4	5	X
divatos legyen	1	2	3	4	5	
fizetési feltételek (pl. hitel, részletfizetés)	1	2	3	4	5	X
egyéb feltételek (pl. szolgáltatás-csomagok)	1	2	3	4	5	X
egyediség, személyre szabottság	1	2	3	4	5	X
minőségi szolgáltatások	1	2	3	4	5	X
egészségközpontú szolgáltatások	1	2	3	4	5	X
egyéb:.....	1	2	3	4	5	X
X –nem tudom	X	X	X	X	X	X

10. Kérjük, értékelje a következő állításokat, hogy mennyire ért velük egyet!

1 – egyáltalán nem értek egyet 3-egyed is értek, meg nem is, 5 –teljesen egyet értek X – NV/NA

Problémának érzem, hogy a hazai turisztikai szolgáltatók nem elég innovatívak.	1	2	3	4	5	X
Megfigyelhető, hogy egyre ártudatosabbak a vendégek.	1	2	3	4	5	X
Az egészségturisztikai szolgáltatások iránt egyre nagyobb a kereslet.	1	2	3	4	5	X
Fontosnak tartom a regionális turisztikai szolgáltatókat tömörítő közösségi marketing szervezeteket.	1	2	3	4	5	X
Keresletnövekedésre számítunk a személyre szabott turisztikai szolgáltatások vonatkozásában.	1	2	3	4	5	X

Egyre minőségtudatosabb a hazai vendégkör is.	1	2	3	4	5	X
A régió márkázását fontosnak tartom a turisztikai piacon.	1	2	3	4	5	X
Megfelelőnek tartom a Budapest-Közép-Dunavidék turisztikai régió kommunikációs tevékenységét.	1	2	3	4	5	X
Úthálózatunk nagy gondot jelent a régió turizmusának fejlődésében.	1	2	3	4	5	X
2007-2013 között megnyíló EU-s és nemzeti forráslehetőségek pozitívan hatnak a régió turizmusának fejlesztésére.	1	2	3	4	5	X
2007-2013 között megnyíló forráslehetőségek kiaknázását mi is tervezzük.	1	2	3	4	5	X

11. Kérjük, adja meg a szolgáltatásának igénybevevői között a belföldi (kizárólag magyar piac) és külföldi vendégkör arányát!

Hazai vendégek	
Külföldi vendégek	
összesen	100%

Mely országokból érkeznek a külföldiek?

Mely országrészekből érkeznek a magyar vendégek?

12. Kérjük, értékelje 1-5-ig terjedő skálán, hogy az Ön tapasztalatai szerint vendégei alábbi információforrásokat mennyire gyakran használják a utazással kapcsolatos döntéseik során!

	egyáltalán nem	ritkán	közepesen	általában	mindig	Nem tudja
utazási irodákban beszerezhető információk	1	2	3	4	5	X
barátok, rokonok, munkatársak véleménye	1	2	3	4	5	X
katalógus	1	2	3	4	5	X
írott sajtó	1	2	3	4	5	X
televízió	1	2	3	4	5	X
rádió	1	2	3	4	5	X
turisztikai szakkiállítás	1	2	3	4	5	X
internetről	1	2	3	4	5	X
Magyar Turizmus Rt. kiadványai	1	2	3	4	5	X
egyéb, éspedig.....	1	2	3	4	5	X
X –nem tudom	X	X	X	X	X	X

13. A régióról szóló turisztikai kommunikációban mely regionális értékeket hangsúlyozná?

Épített környezetből:

Természeti környezetből:

Rendezvények közül:

Egyebeket, éspedig:

14. A régió mely településeit/vonzerőit tartja a turizmus szempontjából (a jövőben is) fontosnak és fejlesztendőnek?

Település/vonzerő	Indoklás

15. Mely régiók/kistérségek/települések/szolgáltatók gyakorlatát tartja követendőnek a turizmus fejlesztése és menedzsmentje szempontjából (lehet külföldi példa is)?

Régió/kistérség/település/szolgáltató	Indoklás

16. Folytat-e az Ön vállalkozása turisztikai marketing tevékenységet? Igen Nem
 Konkrétan milyen marketingtevékenységeket folytattak és milyen költségekkel 2005-ben?

Marketingtevékenység	Mely szervezettel közösen (ha volt ilyen)	Költségek (Ft)	Forrás(ok)

Kiket céloztak meg (korosztály, nemzetiség, egyebek...)?

17. Milyen turizmussal (pl. szállás, vendéglátás, infrastruktúra, termékfejlesztés) kapcsolatos fejlesztéseket tervez a következő 5 év során?

	Projekt célja	Befektetés nagysága			Együttműködők társfinanszírozók	Fejlesztés jelenlegi stádiuma (kezdés és befejezés időpontja)
		Önerőből	Külső forrás	Összesen		
1						
2						
3						

18. Mely magánszemélyeket, vállalkozásokat és non-profit szervezeteket (egyesület, Kht. stb.) tartja a turizmus fejlesztése szempontjából a legfontosabbaknak a régióban?

Kapcsolattartó személy neve	Vállalkozás/non- profit szervezet neve	Vállalkozás/non- profit szervezet szerepe	Elérhetőség (tel., fax, e- mail)
			Tel.: Fax: e-mail:
			Tel.: Fax: e-mail:
			Tel.: Fax: e-mail:

Kérjük, hogy a kitöltött kérdőívet vagy az (06 1) 269 19 20-as faxszámra, vagy pedig a szakaly@xellum.hu elektronikus postacímre legkésőbb 2006. február 6-ig küldje vissza. Köszönjük a kérdőív kitöltésével nyújtott segítségét; az eredményekről a későbbiekben tájékoztatjuk Önt.

10.4.3 Kistérségi kérdőív

A kistérség megnevezése: _____
A kistérség honlapjának címe: _____
A kistérség turisztikai honlapjának címe: _____
A kistérséget alkotó települések:
A válaszadó neve:
Foglalkozása/beosztása:
E-mail címe:
Telefonszáma:

Van-e a kistérségnek turisztikai referense?

- Van, önálló feladatkörrel Van, másfeladatkörrel párhuzamosan felelős a turisztikai kérdésekért
név,
cím,
telefon,
e-mail:
 Nincs

1. Általános információk

Kistérség állandó lakosságának létszáma: fő
Aktív korú lakosság száma: fő
Munkanélküliségi ráta: (%)
Munkanélküliek száma: fő

2. Ismeretei szerint rendelkeznek-e és ha igen, milyen arányban külföldiek lakóingatlan a településen? (az összes lakóingatlan arányában)

- nem 0-5% 5-10% 10-15%

2a. Véleménye szerint a külföldi ingatlantulajdonosok évente átlagosan kb. hány napot tölthetnek el a településen? nap

3. Megítélése szerint milyen gazdasági jelentőséggel bír a turizmus a kistérség életében?

Kistérségek költségvetése szempontjából Jelentős Közepes Kicsi Jelentéktelen
Munkaerő összetétele szempontjából Jelentős Közepes Kicsi Jelentéktelen
Vállalkozások száma alapján Jelentős Közepes Kicsi Jelentéktelen
Idegenforgalmi adóbevételek szempontjából Jelentős Közepes Kicsi Jelentéktelen
Szolgáltatáskínálat szempontjából Jelentős Közepes Kicsi Jelentéktelen

4. Mi Ön szerint az öt legjelentősebb sportolási és egyéb aktív szabadidő eltöltési lehetőség kistérségben?

- 1.
- 2.
- 3.

4.
5.

5. Véleménye szerint melyek a legnépszerűbb kulturális- és sportesemények a kistérségben?

Megrendezés időpontja	Esemény megnevezése/gazdája	Esemény leírása	(Becsült) látogatói kör/létszám

6. Miben látja a kistérség kiemelkedő erős és gyenge pontjait a turizmus szempontjából?

Erősségek (vonzerők)	Gyengeségek
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
6.	6.

7. Miben látja a kistérség szervezetének (pl. a társulásnak) a szerepét és feladatát a turizmus fejlesztésében és menedzselésében?

8. Mely magánszemélyeket, vállalkozásokat és non-profit szervezeteket (egyesület, Kht. stb.) tartja a turizmus fejlesztése szempontjából a legfontosabbaknak a kistérségben (és a régióban)?

Kapcsolattartó személy neve	Vállalkozás/non-profit szervezet neve	Vállalkozás/non-profit szervezet szerepe	Elérhetőség (tel., fax, e-mail)
			Tel.: Fax: e-mail:
			Tel.: Fax: e-mail:
			Tel.: Fax: e-mail:
			Tel.: Fax: e-mail:
			Tel.: Fax: e-mail:
			Tel.: Fax: e-mail:

9. Készült-e kifejezetten turizmusfejlesztési terv/turizmus stratégia/turisztikai marketing terv a kistérségre?

- **turizmusfejlesztési terv/koncepció/program** Igen Nem

Ha igen, mikor és milyen fő célokat jelöl ki?

- **turizmus stratégia** Igen Nem

Ha igen, mikor és milyen fő célokat jelöl ki?

- **turisztikai marketing terv** Igen Nem

Ha igen, mikor és milyen fő célokat jelöl ki?

10. Szerepel-e, és ha igen, milyen formában/célokkal szerepel a turizmus a kistérség területfejlesztési koncepciójában/fejlesztési stratégiájában?

11. Vetnek-e ki idegenforgalmi adót a kistérség településein, és ha igen, akkor mennyi volt azon önkormányzat állami hozzájárulással kiegészített turisztikai adóbevétele az elmúlt öt évben (ezer Ft)? Igen Nem

	Adó nagysága (Ft/éj)	Adóbevétel nagysága	Állami hozzájárulás	Település(ek)
2001				
2002				
2003				
2004				
2005				

12. Milyen lépéseket tesz, illetve tervez a kistérség a tőkebevonásra a turisztikai jellegű projektek támogatására (állami forrás, magántőke, önkormányzati szabadterület bevonása, pályázati sajáterővel való hozzájárulás magán befektetői projektekhez)

13. Áll-e jelenleg rendelkezésre fejlesztésekre fordítható forrás a kistérségben (állami, vállalkozói)?

Igen Nem

Ha igen, mik ezek?

14. Mely egyéb, turizmussal (is) foglalkozó szervezetek, egyesületek találhatók meg a kistérségben?

15. A kistérség tagja-e valamilyen társulásnak, szövetségnek? Igen Nem
 Ha igen, melyeknek?

16. Melyek voltak a turizmussal (pl. szállás, vendéglátás, infrastruktúra, termékfejlesztés) kapcsolatos legfontosabb vállalkozói és önkormányzati (csak a településen vagy más településekkel közösen) projektek 2000-től napjainkig (már elindult/befejeződött fejlesztések, megnyert pályázatok) a kistérségben?

	Projekt célja	Befektetés nagysága			Együttműködők társfinanszírozók	Fejlesztés jelenlegi stádiuma (kezdés és befejezés időpontja)
		Önerőből	Külső forrás	Összesen		
1						
2						
3						
4						
5						

17. Milyen jövőbeli, turisztikai jellegű fejlesztési projektekről van tudomása?

	Projekt célja	Befektetés nagysága			Együttműködők	Fejlesztés jelenlegi stádiuma (kezdés és befejezés időpontja)
		Önerőből	Külső forrás	Összesen		
1						
2						
3						
4						
5						

18. Folytat-e a kistérség turisztikai marketing tevékenységet? Igen Nem

Konkréten milyen marketingtevékenységeket folytattak és milyen költségekkel 2005-ben?

Marketingtevékenység	Mely szervezet/személy végzi	Költségek (Ft)	Forrás(ok)

Ha igen, kiket céloz meg a település marketingtevékenységével (korosztály, nemzetiség, egyebek...)?

19. Mennyi volt a kistérség éves költségvetése az elmúlt öt évben, és milyen célokra használták fel a rendelkezésére álló forrásokat (ezer Ft.)?

Év	Költségvetés	Felhasználás céljai
2001		

Év	Költségvetés	Felhasználás céljai
2002		
2003		
2004		
2005		

20. Ön szerint milyen tényezők hátráltatják a turizmus fejlődését a kistérségben és milyen (ezért) konkrét, turisztikai jellegű fejlesztéseket tartana fontosnak?

	Hátráltató tényezők	Szükséges fejlesztések
A szálláshelyek tekintetében		
A vendéglátás tekintetében		
A turisztikai termékek, vonzerők, szolgáltatások (kínálat) tekintetében		
Az egyéb turizmust kiegészítő szolgáltatások tekintetében (pl. infrastruktúra, környezetvédelem)		

Marketing/kommunikáció		
Szakmai ismeretek, képzettség		
Szervezet, lobby és finanszírozás terén		

21. Rendelkezik-e a kistérség vendéginformációs rendszerrel (kitáblázottság, információs iroda, nyomtatott tájékoztató stb.)?

Igen Nem

Ha igen, melyek ezek?

22. A kistérség mely településeket tartja a turizmus szempontjából fontosnak és fejlesztendőnek

Települések	Indoklás

23. Mely más kistérsége(ke)t gyakorlatát tartja követendőnek a turizmus fejlesztése és menedzsmentje szempontjából

Települések	Indoklás

24. Mely kistérségekkel vagy településekkel és milyen területen működik, illetve működne együtt a turizmus területén?

Település/Kistérség	Együttműködés célja	Együttműködés formája

25. Hogyan látja a kistérség jövőjét a turizmus szempontjából a régióban, azaz mi a kistérség turisztikai jövőképe? (A célállapot leírása)

Kérjük, hogy a kitöltött kérdőívet vagy az (06 1) 269 19 20-as faxeszámra, vagy pedig a szakaly@xellum.hu elektronikus postacímre legkésőbb 2006. február 6-ig küldje vissza. Köszönjük a kérdőív kitöltésével nyújtott segítségét; az eredményekről a későbbiekben tájékoztatjuk Önt.